

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008

Climате

literare

Anul 3 ● NR. 25-26 ● noiembrie-decembrie 2009

Director fondator: Ion Iancu Vale

Revistă literară și de cultură românească

Marea Unire de la Alba Iulia

O, ce veste minunată!

O ce veste minunată
În Betleem ni s-arată
Că s-a născut trup
Trup din duhul sfânt
Fecioară curată.

Că la Betleem Maria
Săvârșind călătoria
În sărac lăcaș
Lâng-acel oraș
A născut pe Mesia.

Pe Fiul cel din vecie,
Ce L-a trimis Tatăl mie
Să se nască și să crească
Să ne mântuiască.

Colind vechi

Pomul Crăciunului

George Coșbuc

Tu n-ai văzut pădurea, copile drag al meu,
Pădurea iarna doarme, c-așa vrea Dumnezeu.

Și numai câte-un viscol o bate uneori,
Ea plânge atunci cu hohot, cuprinsă de fiori.

Și tace-apoi și-adoarme, când viscoalele pier,
În noaptea asta însă, vin îngerii din cer.

Și zboară-ncet de-a lungul pădurilor de brad,
Și cântă-ncet și mere și flori din sân le cad.

Iar florile s-anină de ramuri până jos
Și-i cântec și lumină și-așa e de frumos!

Iar brazii se deșteaptă, se miră, asta ce-i,
Se bucură și cântă ca îngerii și ei.

Tu n-ai văzut pădurea, copile drag al meu,
Dar uite ce-ți trimite dintr-însa Dumnezeu.

Un înger rupse-o creangă din brazii cu făclii,
Așa cum au găsit-o, cu flori și jucării.

Departe într-un staul e-n fașă-acum lisus,
Și îngerii, o, câte și câte i-au adus.

Dar el e bun și-mparte la toți câți îl iubesc,
Tu vino și te-nchină, zi: „Doamne-ți mulțumesc.”

**Cu ocazia Zilelor sfârșitului de an, urăm
tuturor colaboratorilor și cititorilor noștri**

**Sărbători fericite și
La Mulți Ani cu sănătate.**

Climате literare

Ion Iancu Vale

Șamanii veacului din urmă, își latră radioactivele vrăji, supărând timpanul firii precum apa rămasă în ureche. Se lăbărțează ura pe altarul rațiunii și sună

Text despre urcarea pe munte

asurzitor tamtamul unui dans bolnav și illogic. Ca un ombilic netăiat atârână neînțelegerea, pe cheutoarea gândului și viermii corodați ai istoriei rod temeliile vremurilor. Peste tot bogații, înșiruiți ca în Parabola Orbilor, ignoră cu inconștientă viața, dar mai ales moartea. Lacomă și tru-fașă cununată cu scârba se rostogolește amenințătoarea, pustiitoarea viitură. Tăvălugul ei opac și cenușiu rupe faldurile zării, și prin vadurile proaspăt ivite se revarsă valuri de teamă și moarte. Talazuri uriașe și

grele fac să se prăbușească zidurile Cetăților. Din catedrale n-au mai rămas decât clopotele chinuite de dangăte într-o dungă. Iar oamenii, oh, oamenii nici rugăciuni nu mai clădesc Dumnezeu fiind ca niciodată, părăsit, singur, vândut... și dincolo de speranță. Țipă pădurile și apele și pietrele, ca niște copii loviți fără noimă, căci nici o cruce și nici o stea nu mai poate uni cu trăinicie mâinile lunecoase ale oamenilor. Și nimeni nu mai încearcă să urce pe munte...

Sorcova vesela (răvașe)

de Puiu Moiceanu

Doamne, cu ce ți-am greșit, nu mă mai trimite iar pe pământ în gura târgului.

- Vrei nu vrei, Petre cobori, așa e omenește să facem daruri, să-i bucurăm pe nevoiași și să nu-i uităm pe cei care ne iubesc.

- Barosane, nu te supăra, dar văd că ți-au căzut cu tronc scriitorii, pictorii...

- Sunt păcătoși, uită de rânduiele bisericești, mai dorm printre clondire, alții pe butoi, beau vinul de împărtășanie, nu pun un bănuț la cutia milei dar nici nu-și bagă mâinile în ea.

- Doamne, nu umblu cu pâra, dar trebuie să-ți spun ce zic despre mine.

- Știu Petre că tu ești șeful serviciului doi și-o litră, al raiului.

- Am eu stofă de securist?

- Nu dar ai ochii albaștri, așa că fă bine nu mai trângăni, nu mai bombăni, cuvioasele Filoftea și Varvara au împletit minciunile, gogoși înfuriate, poale în brâu, pentru văduve, colțunași pentru colțoși, sărățele pentru udătură, pesmeți pentru săraci.

O desagă e cu coji de nucă pentru mironosițe, când stau în genunchi și mint că sunt muieri cinstite.

Burdușită e și tolba cu nuiiele de alun din partea lui Moș Nicolae, rămâne pădurea goală câți trebuie altoiți.

- Barosane, azi ești pus pe șotii. Sunt nu sunt, tu fă bine și treci pe la cancelaria domnească, să iei plicuri cu răvașe, semnate de scriitorul meu: P. A. CĂLESCU.

SCRIITORULUI BAKI IMERY
Dacă baba-i domnișoară
Într-o noapte de amor
Își dă duhul ca fecioară
Cum o scoți din dormitor.

SCRIITORULUI VICTOR STEROM
Suc de roșii, o picătură
Votcă un deget peste măsură
Până atunci se mută gara
Și nu mai apucă seara.

SCRIITORULUI FLORIN HUȚANU
Moșule, dacă se poate
Să rămână între noi
Doagele toate pictate
Cep, femei cu sâni goi.

SCRIITOAREI MONICA MUREȘAN
În afară că-i scriitoare
E și albină lucrătoare
În zile de dulce ne sapă
În cele de post ne-ngroapă.

SCRIITORULUI GEORGE DARAGIU
Față de noi, puțin mai sus
Unde se dau legi și decrete
Doar brunete, blonde au pus
El ministru peste fete.

SCRIITORULUI MIHAI ANTONESCU
Berea să fie la metru
Juma brună, juma blondă
Butoiul un decamtru
Iar paiul să fie sondă.

SCRIITORULUI FLORENTIN POPESCU
Doamne, când scăpăm de Escu?
(Rădăcina lui Popescu)
Harul tău este divin
Florentin când ne numim.

SCRIITORULUI RODIAN DRĂGOI
Moșule dacă se poate
O păpușă dă-i în dar
Fără cămașă de noapte
Nu o duce la altar.

SCRIITORULUI LUCIAN GRUIA
De când pe lup l-a dresat
Rolurile s-au schimbat
El s-a pus pe lătrat
Câinele pe aplaudat.

SCRIITORULUI RÂMBOIU-BURSUCANI
De când s-a lăsat de inginerie
Noaptea scrie poezie
Dar acum începe drama
Căci face praf și epigrama.

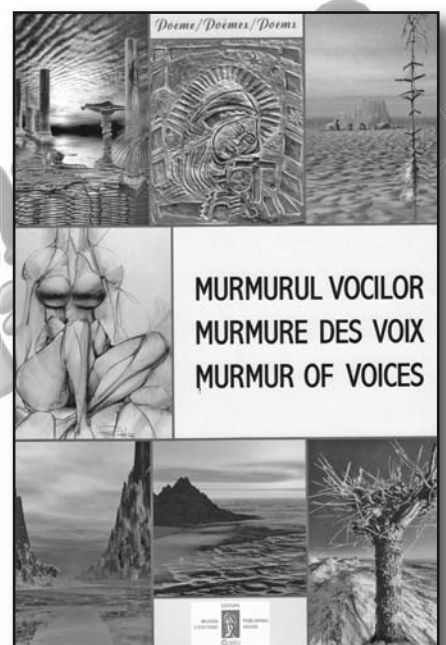
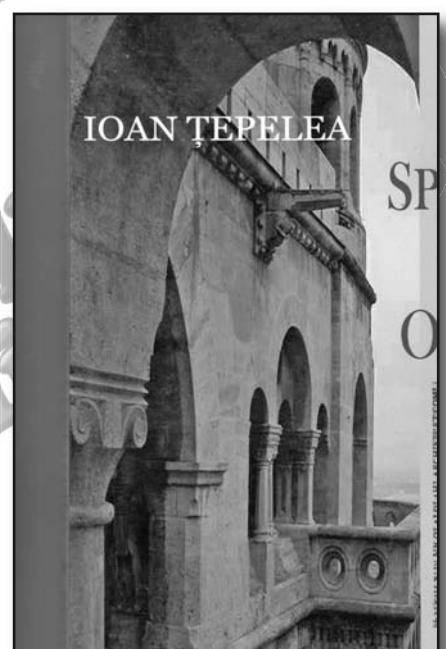
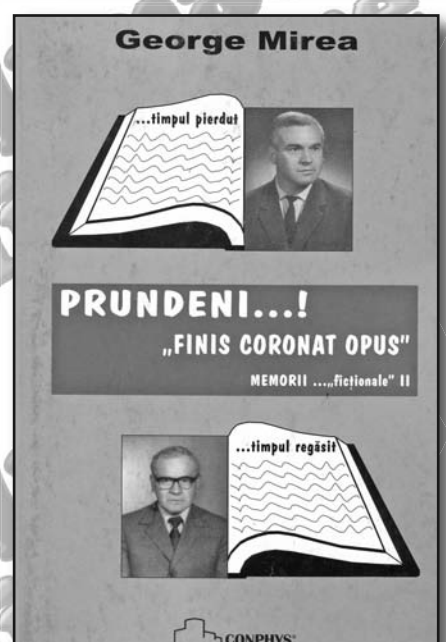
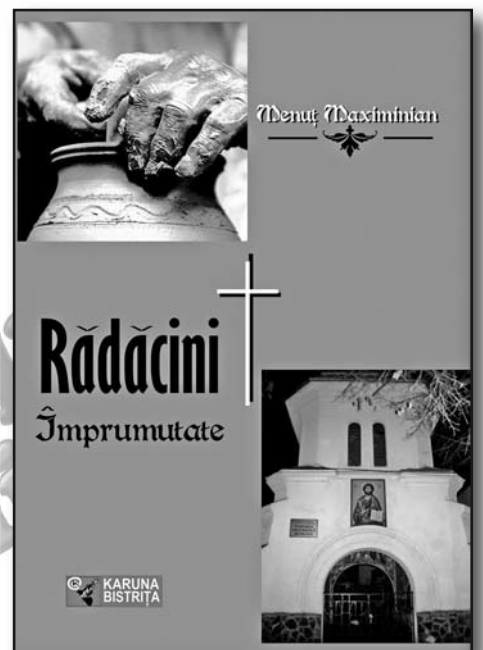
SCRIITORULUI NICOLAE STELEA
Amicul nostru dă la pește
Orice știucă e-o fecioară
Când somnul mușcă se trezește
Coada dând pe dinafară.

SPONSORULUI NOSTRU
Prietenul nostru Duică
La iapă îi spune puică
Când nechează și oftează
Cu-n pursânge o-mperechează.

POETULUI ION IANCU VALE
Lui Nenea Iancu de se poate
Tot cuvinte botezate
Plagiatori să se inspire
El să-i ierte...din iubire.

POETULUI GRIGORE GRIGORE
Poete, cu plecaciune
Ai băgat târgu-n idei
De când ești în Uniune
Doi Grigore fac cât trei.

Din biblioteca revistei „Climate literare”

Tudor Arghezi

Inscripție pe un pahar

Cristal rotund, pe-o umbră de velur,
Cu inima de-a pururea senină,
M-am născocit din ape de azur,
Am înghețat subțurțuri de lumină.
Și nencetat, ca pietrele de rouă,
Par a renaște-n locu-mi tot virgin,
Cu-o licărire-n fundul meu mai nouă,
Pe cât mi-i încăputul de puțin.
Dar n-ai să știi, prin mine ce izvoare
S-au strecurat și câte, liniștit.
Și nu cunoști pe buza mea scânteietoare
Buzele calde câte m-au sorbit.
Ele-s aici-n văzduh, ca niște foi,
Când îmi încerci răcoarea nebăută,
Și gura ta, sorbindu-mi stropii noi,
Buzele-n zbor, umbrite, ți-o sărută.

Testament

Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte,
Decât un nume adunat pe o carte,
În seara răzvrătită care vine
De la străbunii mei până la tine,
Prin rapi și gropi adânci
Suite de bătrânii mei pe brânci
Și care, tânăr, să le urci te-așteaptă
Cartea mea-i, fiule, o treaptă.
Așează-o cu credința căpătâi.
Ea e hrișovul vostru cel dintâi.
Al robilor cu săricile, pline
De osemintele vărsate-n mine.
Ca să schimbăm, acum, întâia oară
Sapa-n condei și brazda-n calimară
Bătrânii au adunat, printre plavani,
Sudoarea muncii sutelor de ani.
Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite
Eu am ivit cuvinte potrivite
Și leagane urmașilor stăpâni.
Și, frământate mii de săptămâni
Le-am prefecut în versuri și-n icoane,
Făcui din zdrențe muguri și coroane.
Veninul strâns l-am preschimbat în miere,
Lăsând întreaga dulcea lui putere

Am luat ocară, și torcând ușure
Am pus-o când să-mbie, când să-njure.
Am luat cenușa morților din vatră
Și am făcut-o Dumnezeu de piatră,
Hotar înalt, cu două lumi pe poale,
Păzând în piscul datoriei tale.
Durerea noastră surdă și amară
O grămadă pe-o singură vioară,
Pe care ascultând-o a jucat
Stăpânul, ca un țăp înjunghiat.
Din bube, mușgaiuri și noroi
Iscat-am frumuseți și prețuri noi.
Biciul răbdat se-ntoarce în cuvinte
Și izbăveste-ncet pedesitor
Odrasla vie-a crimei tuturor.
E-ndreptățirea ramurei obscure
Leșită la lumină din padure
Și dând în vârf, ca un ciorchin de negi
Rodul durerii de vecii întregi.
Întinsă leneșă pe canapea,
Domnița suferă în cartea mea.
Slovă de foc și slovă faurită
Împarechiate-n carte se mărită,
Ca fierul cald îmbrățișat în clește.
Robul a scris-o, Domnul o citește,
Fără cunoaște ca-n adîncul ei
Zace mania bunilor mei.

Abece

A vrut Dumnezeu să scrie
Și nici nu era hârtie.
N-avea nici un fel de scule
Și nici litere destule.
C-un crâmpei de alfabet
Mergea scrisul foarte-ncet.
N-aș vrea nici atât să-l supăr
Cât piperul de ienupăr,
Dar o să vă spui ceva:
Nici carte nu prea știa.
Orișice învățacel
Știe mult mai mult ca el.
El, care făcuse toate,
Nu avea certificate.
Cătu-i Dumnezeu de mare
N-are trei clase primare.
La citit se-mpiedică,
Nu știe-aritmetică.

Știe-atât: numai să facă.
Ia oleacă, pune-oleacă.
Face oameni și lumină
Din puțin scuipat cu tină,
Și dintr-un aluat mai lung
Scoate luna ca din strung.
Papagalul și păuna
Și-au smuls pana, câte una,
Ca să-i facă pinsulă
Domnului din insulă,
Coliba de pe pământ
A Celui înalt și Sfânt
Find clădită de pești meșteri
Între talaze și peșteri.
El a luat mai bine-o pană
De la țarca năzdrăvană
Și-ascuțindu-și-o-ntre dește,
Despicând-o școlărește,
Și-a făcut condei, în stare
A scrie și pe piatră tare.
A-ntins cerul ca o coală
În toată Tăria goală.
Însă pana nu scria.
A luat atunci o nuia
Și a însemnat cu ea,
Cu argint, stea lângă stea.
Și ca să vadă pe schele,
A făcut și cruci de stele.
Ce-a scris noaptea s-a zvântat,
Apoi, pân' la scăpătat,
Cu sugătoare de soare –
Și ziua și pe-nserare –
A citit și tot a șters,
Câte-o vorbă, câte-un vers,
Și câte o dată, fată,
Toată foaia, cartea toată,
Fincă Dumnezeu ce-a vrut
P-ormă nu i-a mai plăcut.
Că din scrisele prea drese
Nici lucru prea bun nu iese.
Cât a scris el cerul tot,
Să spui drept, a ști nu pot.
Învățați cu cărțuli
Cred c-aproape o veșnicie.
Pe cât mintea îl ajută
Melcul crede că o sută
De vecii întregi și pline.
Melcul știe, cred, mai bine.
Însă cerul, în sfârșit,
E de-atuncea tipărit.

Revelion

Colindă plăceri
Ninge

În noaptea de Crăciun.
Damigeana cu vin
Harapnice trosnind
De alte vremi...
Să ne vedem în oglindă,
Și noaptea cântătoare
Să ne-adoarmă
Pentru uitare.

Plumb

Dormeau adânc sicriile de plumb,
Si flori de plumb si funerar vestmint –
Stam singur în cavou... si era vint...
Si scirtiau coroanele de plumb.

Dormea întors amorul meu de plumb
Pe flori de plumb, si-am inceput să-l strig –
Stam singur lângă mort... si era frig...
Si-i atirnau aripile de plumb.

Lacustră

De-atitea nopti aud plouind,
Aud materia plingînd...
Sint singur, si mă duce un gând
Spre locuintele lacustre.

Si parca dorm pe scinduri ude,
In spate mă izbeste-un val –
Tresar prin somn si mi se pare
Ca n-am tras podul de la mal.

Un gol istoric se intinde,
Pe-acelasi vremuri mă gasesc...
Si simt cum de atita ploaie
Pilotii grei se prabuesc.

George Bacovia

De-atitea nopti aud plouind,
Tot tresarind, tot asteptînd...
Sint singur, si mă duce-un gând
Spre locuintele lacustre.

Serenada muncitorului

Eu sunt un monstru pentru voi
Urzind un dor de vremuri noi,
Și-n lumea voastră-abia încap...
Dar am să dau curînd la cap.

O, dormi adânc, mereu, așa,
În vise dulci, hidos burghez,
Oftînd, palate de-ți lucrez,
Eu știu și bine-a dărâma.

În noaptea asta, iată, sună
O serenadă din topor,
Amanților pierduți sub lună,
Poeți cu putredul amor.

O, dormi în noaptea infinită,
Burghez cu aer triumfal,
Dar preistoric animal
În rațiunea aurită.

Sub luna blondă nu se plînge,
Ci răzbunările se curmă,
Martirilor scăldați în sânge,
Cînt serenada cea din urmă.

O, dormi... dar voi urca spre soare
În zbor sublim de-aeroplan...
Cu vise dulci, burghez tiran:

E aurora-ngrozitoare...

Tablou de iarnă

Ninge grozav pe câmp la abator
Si sânge cald se scrüge pe canal ;
Plină-i zăpada de sânge animal –
Si ninge mereu pe un trist patinor...

E albul aprins de sânge închegat,
Si corbii se plimbă prin sânge... si sug ;
Dar ceasu-i târziu... în zări corbii fug
Pe câmp, la abator, s-a înnoptat.

Ninge mereu în zarea-nnoptată...
Si-acum când geamuri triste se aprind
Spre abator vin lupii licărind.
– lubito, sunt eu la usa înghetată...

Vizită

Veacul m-a făcut
Atât de cult
Încât mă uit
Peste oameni.

Am învățat atâtea
În timpul din urmă,
Că suntem
La un punct însemnat.

S-ar putea face
Multe reforme.
Mă gîndeam singur.
Eram fără nimeni.

Și tocmai azi

Au venit musafirii.
- Tu ce dai, eu ce dau...
A, de când nu ne-am văzut.

Și ninge...

Și ninge în orașul mare
E noaptea plină de orgii,
Iar prin saloane aurii
S-aud orchestre, și fanfare.

Femei nocturne, singurele
La colț de stradă se ațin,
Desfrâu de bere și de vin
Prin berării, și cafelele.

De orbitoare galantare
De diamant, și de rubin...
Și de averi orașu-i plin,
Și ninge în orașul mare!...

Radu Mihai CRIȘAN

EMINESCU INTERZIS

- GÂNDIREA POLITICĂ -

critterion
publishing

Radu Mihai Crișan

„Elemente străine, îmbătrânite și sterpe, s-au amestecat în poporul nostru și joacă comedia patriotismului și a naționalismului. Neavând tradiții, patrie hotărâtă ori naționalitate hotărâtă, au pus, totuși, mâna pe statul român. Conștiința că ele sunt deosebite de neamul românesc nu le-a dispărut încă – ele se privesc ca o oaste biruitoare într-o țară vrăjmașe. De-aceea nu-i de mirare că întreaga noastră dezvoltare mai nouă, n-a avut în vedere conservarea naționalității, ci realizarea unei serii de idei liberale și egalitare cosmopolite. A fost o finețe extraordinară de-a debita esența cosmopolitismului sub forma naționalității și de-a face să treacă toate elementele sănătoase și istorice ale trecutului sub acest jug caudin. Odată egalitarismul cosmopolit introdus în legile politice ale țării, orice patriot improvizat și de proveniență îndoiioasă a voit [și a putut] să stea alături (să aibă aceleași drepturi n.n.) cu aceia pe care trecutul lor îi lega, cu sute de rădăcini, de țară și popor. Dar acești oameni noi, acești «patrioți», căutau numai foloasele influenței politice, nu datoriiile. Din cauza acestor elemente, care formează plebea de sus, elementele autohtone ale țării dau repede îndărăt în privire morală și în privire materială»... „Străini superpuși fără nici un cuvânt (superpuși ilegiti n.n.) nației românești, o exploatează cu neomenie, ca orice străin fără păs de țară și popor”, de-„am ajuns, într-adevăr, în această Americă dunăreană, ca tocmai românii să fie tratați ca străini, să se simtă străini în țara lor proprie”... „Acest spectacol al exclusiviei (al integralei n.n.) stăpâniri a unei rase și decăzute și abia imigrate asupra unui popor istoric și autohton e o adevărată anomalie, căreia poporul istoric ar trebui să-i puie capăt, dacă ține la demnitatea și la onoarea lui”... „Nu e indiferent ce elemente determină soarta unui popor. Predispoziții și aptitudini moștenite, virtuți și slăbiciuni moștenite, calități sau defecte intelectuale și morale, dau domniei unui element etnic alt caracter decât domniei altui element. Demagogia la noi însemnează ura înrădăcinată a veneticului fără tradiții, fără patrie, fără trecut, în contra celor ce au o tradiție hotărâtă, un trecut hotărât”.

„A fi bun român nu e un merit, nu e o calitate ori un monopol special, ci o datorie pentru orice cetățean al acestui stat, ba chiar pentru orice locuitor al acestui pământ (România n.n.), care este moștenirea, în exclusivitate și istorică, a neamului românesc. Acesta este un lucru care se înțelege de la sine”.

„Ceea ce voiesc românii să aibă e libertatea spiritului și conștiinței lor în de-

Testamentul politic al lui Mihai Eminescu (3)

„Înmulțirea claselor consumatoare și scăderea claselor productive, iată răul organic, în contra căruia o organizare bună trebuie să găsească remedii.”

plinul înțeles al cuvântului. Și fiindcă spirit și limbă sunt aproape identice, iar limba și naționalitatea asemenea, se vede ușor că românul se vrea pe sine, își vrea naționalitatea, dar o vrea pe deplin”.

„Nu voim să trăim într-un stat poliglot, unde așa-numita patrie e deasupra naționalității. Amundouă nu sunt decât două cuvinte pentru aceeași noțiune, și iubirea de patrie e una cu iubirea naționalității. Singura rațiune de a fi a acestui stat, pentru noi, este naționalitatea lui românească. Dacă e vorba ca acest stat să înceteze de-a fi românesc, atunci o spunem drept că ne e cumplit de indiferentă soarta pământului lui”.

„Nu oprim pe nimenea nici de a fi, nici de a se simți român. „Ceea ce contestăm, însă, e posibilitatea multora dintre aceștia de a deveni români, deocamdată. Aceasta e opera secolelor. Până ce însă vor fi cum sunt: până ce vor avea instincte de pun-gășie și cocoterie nu merită a determina viața publică a unui popor istoric. Să se moralizeze mai întâi, să-nvețe carte, să-nvețe a iubi adevărul pentru el însuși și munca pentru ea însăși, să devie sinceri, onești, cum e neamul românesc, să piarză tertipurile, viclenia și istericalele fanariote, și-atunci vor putea fi români adevărați. Pân-atunci ne e scârbă de ei, ne e rușine c-au uzurpat numele etnic al rasei noastre, a unei rase oneste și iubitoare de adevăr, care-a putut fi amăgită, un moment, de asemenea panglicari, căci și omul cel mai cuminte poate fi amăgit o dată”.

„Voim și sperăm o reacție socială și economică determinată de rămășițele puterilor vii ale poporului, care, dacă nu e preusit să piarză, trebuie să-și vină în fire și să vadă unde l-a dus direcția liberală. Prin reacție nu înțelegem o întoarcere la un sistem feudal, ce nici n-a existat cândva în țara noastră, ci o mișcare de îndreptare a vieții noastre publice, o mișcare al cărei punct de vedere să fie ideea de stat și de naționalitate, sacrificate până astăzi, sistematic, principiilor abstracte de liberalism american și de umanitarism cosmopolit. O asemenea mișcare ar pune stavile speculei de principii liberale și umanitare, ar descărca bugetul statului de cifrele enorme ale sinecurilor «patriotice» și ar condamna, astfel, pe mulți «patrioți» subliniați (marcanți n.n.) la o muncă onestă dar grea; ar apăra treptele înalte ale vieții publice de năvala nulităților netrebne și triviale, garantând meritului adevărat vaza ce i se cuvine; ar tinde la restabilirea respectului și autorității și ar da, astfel, guvernului mijloacele, și morale și economice, pentru a cârmui bine dezvoltarea normală a puterilor acestui popor. Nu e dar vorba de reacțiune prin răsturnare, ci prin înlăturarea elementelor bolnave și străine din viața noastră publică de către elementele sănătoase coalizate”.

„Mizeria materială și morală a populației, destrăbălarea administrației, risipa banului public, cumulul, corupția electorală, toate acestea n-au a face, la drept vorbind, cu cutări sau cutări principii de guvernământ. Oricare ar fi guvernul și oricare vederile sale supreme, corupția și malonestitatea trebuie să lipsească din viața publică; oricare ar fi, pe de altă

parte, religia politică a unui guvern, ea nu-i dă drept de-a se servi de nulități venale, de oameni de nimic, pentru a guverna”.

„Administrațiunea unei țări formează un tot nedivizibil; diferitele ei ramure fac parte din aceeași sistemă și sunt neapărate una alteia, tocmai după cum o bucată a unei mașine este neapărată fiecăreia dintre celelate și mecanismului întreg. Când o bucată a mecanismului merge rău, toată sistemă din care face parte suferă”... „A administra înseamnă a privi bunăstarea populațiunii ca pe un lucru încredințat înțelepciunii și vegherii tale. Să gândești pentru cel ce nu gândește, să pui în cumpănă dările, să le deschizi oamenilor ochii”.

„Sperăm că Providența ne va scuti de-a revedea, în viitoarele Adunări, o seamă măcar din acele fizionomii a căror pecete e o neștearsă, înrădăcinată banalitate; sperăm că alegătorii își vor fi deschis ochii și nu vor mai trimite în Adunări naturi despre care nimeni în lume nu poate ști cu ce trăiesc de pe o zi pe alta, nici palavragii care pierd vremea Adunărilor cu discursuri nesărate, dezgustătoare prin lipsa lor de cel mai comun bun simț”... „Trebuie odată ca poporul românesc să-nțeleagă cum că, totdeauna, omul ce are ceva, omul care are ce pierde, fie nume istoric, fie avere (muncă, în mod cinstit, de către el însuși n.n.), fie razimul moral al unei mari inteligențe sau a unei mari culturi, numai acela cum-pănește [drept] când face legi, judecă cu precauțiune (cu nepărtinire n.n.) și nu are interes de a sta neapărat la putere, numai și numai pentru a se hrăni din buget”.

„Natura poporului, instinctele și înclinațiile lui moștenite, geniul lui, care adesea, neconștient, urmărește o idee pe când țese la războiul vremii, aceste să fie determinante în viața unui stat, nu maimuțarea legilor și obiceielor străine”... „Legile(;) ar trebui să fie, dacă nu codificarea datinei juridice, cel puțin dictate și născute din necesități reale, imperios cerute de spiritul de echitate al poporului; nu reforme introduse în mod clandestin, necerute de nimenea sau vulgarizate ca o marfă nouă sau ca un nou spectacol(;)”.

„Toate dispozițiile câte ating viața juridică și economică a nației trebuie să rezulte, înainte de toate, din suprema lege a conservării naționalității, cu orice mijloc și pe orice cale, chiar dacă mijlocul și calea n-ar fi conforme cu civilizația și umanitarismul care azi formează masca și pretextul cu care Apusul se luptă cu toate civilizațiile rămase îndărăt sau eterogene”.

„Înmulțirea claselor consumatoare și scăderea claselor productive, iată răul organic, în contra căruia o organizare bună trebuie să găsească remedii”... „Prin legi practice trebuie să [li] se creeze oamenilor condițiile unei munci cu spor și putere de înflorire”.

„Avem nevoie, mai întâi de toate, de-a ură (de-a combate n.n.) neadevărul, ignoranța lustruită, cupiditatea demagogilor, suficiența nulităților”, căci „e clar că un stat care cheltuiește pentru preținse necesități politice mai mult decât poate suporta producția poporului va ajunge, pas cu pas, la sărăcie, pospăită cu vorbe, dar din ce în ce mai simțitoare prin trebuințele miilor de in-

divizi pe care un sistem fals i-a ridicat, prefăcându-i în exploatare ai averii publice”; precum și că „sărăcia e un izvor de rele fizice și morale, care, la rândul lor, sunt cauze ale decadentei economice”.

Iar întrucât, „nicicând, un sistem de guvernământ demagogic, bazat pe instinctele rele ale unei plebe de parveniți, de dorința lor de câștig, de alergarea lor după funcții și onoruri, pe excluderea meritului, nu se va putea împăca cu sistemul contrariu, al unei organizări bazate pe armonia intereselor claselor pozitive ale societății, pe înaintarea lină, dar sigură, a meritului, pe dezvoltarea normală și gradată”: „dorim să avem un guvern serios și o Cameră serioasă, oricare ar fi elementele din care ar fi compuse”... „Pentru înaintarea în viața politică să se ceară sau o mare inteligență sau un mare caracter”, „câci putrejunea moravurilor private, produsă prin declasarea generală, își are reversul în putrejunea și libertinajul moravurilor publice; și într-o țară de oameni declasați, moralicește căzuți, statul nu poate fi decât icoana lor: el nu va fi un sanctuar, ci un lenociniu”.

„Ceea ce se pretinde, de la o profesie de credințe politice (de la cei care fac politică militantă n.n.) este, desigur, cu precădere, ca ea să corespundă cu simțămintele și aspirațiile politice ale țării și să fie adaptată instituțiilor ei. Căci, un principiu absolut, netăgăduit de nici un om cu bun simț, este că o stare de lucruri rezultă în mod strict cauzal dintr-o altă stare de lucruri premergătoare și, fiindcă atât în lumea fizică, cât și în cea morală, întâmplarea nu este nimic altceva decât o legătură cauzală nedescoperită încă, tot astfel, aspirațiunile și sentimentele sunt rezultatul neînlăturat al unei dezvoltări anterioare a spiritului public, dezvoltare ce nu se poate nici tăgădui, nici înlătura”... „Pentru a conduce un popor și economia lui, trebuie o judecată sănătoasă, cunoașterea dreptei proporții între mijloacele în-trebuințate și scopul dorit; și, oricare ar fi scopurile urmărite de clasa cultă (de clasa conducătoare în stat n.n.) a unui (a oricărui n.n.) popor, ele sunt rele și de nimic dacă nu echivalează (dacă nu sunt cel puțin echivalente n.n.) cu sacrificiile aduse pentru realizarea lor”.

„Nici s-a născut omul acela, nici se va naște vreodată, care să afle un sistem de guvernământ absolut (completamente n.n.) bun, în stare să mulțumească pe toată lumea. Precum fiecare om are umbra sa și defectele inerente calităților sale, tot astfel, fiecă sistem politic are defectele acelea care sunt în mod fatal legate de calitățile sale. Arta omului de stat constă în aptitudinea de-a alege, într-o stare de lucruri dată, sistemul cel mai suportabil din toate, care să asigure un progres de-o jumătate de secol, sau de un secol (să-și cristalizeze programe de guvernare realiste și, totodată, pe termen lung n.n.)”. Pentru a i se facilita îndeplinirea acestei misiuni, „ideal ar fi ca guvernul din țară să se urce și (dacă își îndeplinește insuficient de riguros datoria n.n.) să cază prin opinia publică din țară, fără amestecul elementului de fermentație străin”.

Dicționar onomastic (2)

Mircea Horia Simionescu

ADOLF I. „Dați-mi un punct de sprijin în univers și vă voi răsturna lumea.” (Hans Piatigorski-Colet) II. „Luasem obiceiul de a nu dezvălui niciodată gândurile care mă preocupau, de a nu intra într-o conversație decât constrâns și, în asemenea eventualitate, de-a întreține discuția doar printr-o glumă continuă, care-mi promitea mai puțină oboseală și care mă ajuta să-mi ascund adevăratele gânduri. De aici, o anume absență, pe care, încă și astăzi, prietenii continuă să mi-o reproșeze, precum și o dificultate reală de a discuta serios, obicei greu de schimbat. Ca urmare, s-a trezit în mine o aprigă dorință de a fi independent, o mare neliniște față de legăturile mele cu toate cele din jur, o pornire nestăpânită de a-mi crea mereu alte legături. Nu mă simțeam decât singur, și astfel stau lucrurile și astăzi când, în împrejurările cele mai neînsemnate, trebuie să aleg între două păreri și când, figura omească tulburându-mă, singura reacție e să mă retrag spre a delibera în pace.” (Benjamin Constant: Adolphe)

ADRIAN Nume frumos, elastic, bărbătesc, evocator de imperii apuse, purtabil ca o sandală.

ADRIAN - SPIRIT TOLERANT

„Domnule (eu eram cel chemat!), vă cunosc de puțină vreme, dar, fiți sigur, v-am pătruns până în fundul sufletului (mulți sunt convinși că îmi stăpânesc secretele!), sunteți din acei oameni care, loviți peste un obraz, îl întorc și pe celălalt cu înțelegerie. Stau uneori de vorbă cu nevastă-mea, femeia aceea subțiratică pe care ați avut bunăvoința să o întrebați dacă o mai dor încheieturile (într-adevăr, adresasem un vag „ce mai faci?” unei mutre cvasicunoscute), și spun: domnul Adrian e un om de aur: muncește pe tăcute din zori și până la cumpăna nopții, nu deranjează pe nimeni cu treburile lui și, pe deasupra, e ființa cea mai îngăduitoare. (Ah, ce-mi mai atinge inima acest cuvânt, îngăduitoare!) Să nu credeți că n-am simțit că aveți și pentru omul sărman și necăjit o vorbă bună!... Lucrul acesta îmi pare o nestemată în caracterul unui om! Priviți sufletul sărman cu respect... Respect zic? Da! Asta înseamnă că ascultați cu atenție și pălăvrăgeala unor oameni ca mine și ca nevastă-mea, că răspundeți la salut cu bunățate, și asta se vede că nu vine de sus (dar cum salută ceilalți?). Și apoi, nu dați buzna, nu sunteți nerăbdător să fiți dumneavoastră primul la prăvălie, la baie, la lift, în viață... Nu scuipați pe Schony, pekinezul... Sunt lucruri pe care un om nepriceput ca mine (aici portarul meu e modest!) le simte și le apreciază. Felul de-a stabili un lucru și a sta de vorbă, tactul în prietenie, în legăturile cu oamenii, gestul de-a pune mâna la inimă (?) și la buzunar (ai, ai, uite unde bate, domnule!), toate acestea se văd, se apreciază. Lina Dominte vă consideră un apostol! Pe cuvânt! Sunteți un om minunat, ferice de femeia care vă va lua de bărbat! Toți locatarii blocului s-au certat o lună de zile pentru câțiva lei dați gunoierului bacșiș fără aprobarea lor prealabilă. Dumneavoastră ați întrebat câți n-au achitat suma și ați plătit și pentru ei. Când s-a aflat că, de fapt, banii fuseseră folosiți de administrator ca să cumpere hârtie de muște, dumneavoastră ați fost singurul care nu a făcut scandal (n-am palmuit-o pe nevasta administratorului, e adevărat, ca vecinul meu Georgescu, când hârtia de muște, prinsă prost în tavanul holului, mi-a căzut în jurul gâtului!).

Dumneavoastră, dați-mi voie să spun, nu sunteți făcut să trăiți astăzi, în secolul nostru de oameni răi (uite, toată lumea crede într-o alterare progresivă a umanității!), nu sunteți făcut pentru înghesuială, pentru lupta crudă despre care scria, într-o broșură, Darwin. Altădată era altfel! Trebuia să fi trăit în secolul trecut (și pentru portari, ca și pentru impiegatii de gară din Uărăgan, secolul trecut a fost Secolul de Aur, despre care cred Că ați auzit!), inima dumneavoastră bate mai liniștit, mai cuminte, ca a unui gospodar. (Pe dracu', aici portarul meu a scrântit-o: inima mea bate cam repede, cam anapoda și, fir-ar să fie, pentru cauze mărunte, egoisme de necrezut!) Aveți un ochi limpede, de om cumsecade. Ia stați puțin! Ce aveți la dreptul? Un urcior, vi s-a înroșit, și s-a umflat rău și pometul obrazului. Puțin usturoi crud... îmi pare rău (cum s-a întristat portarul meu!), n-aș fi sincer dacă n-aș mărturisi măhnirea mea și a nevastă-mii pentru destinul dumneavoastră delicat: veți avea mult de suferit, v-o spune un cunoscător! Uite, nevastă-mea tocmai voia să vă comunice prin mine că doamna (ristian de la II, căreia i-ați împurmutat ieri desfădătorul de chiuveță, vi l-a rupt azi-dimineață!) (Alfio Alfa: Dialogurile cu l>ortarul blocului)

AEGIST Sprânceană profesională de farmacist. Hepatic. Liberal.

AELIA Pentru plăcerea cititorului, transcriu mai jos o

FABULĂ

Un meșter bătu în ușă:

- Dați-mi voie să vă vopsesc jaluzelele!

Se cațără pe fereastră și se aplecă temerar în afară, ca și cum n-ar fi fost la etajul VII. îl pri-veam cu groază. Avea un calm desăvârșit.

Curând sosi un alt meșter, care-mi spuse:

- Vă rog, vreau să vopsesc jaluzelele dumneavoastră.

- A mai venit un meșter, îi spusei. E pe fereastră, vopsește.

- Îmi pare rău, domnule, dar a căzut adineauri lăsând treaba neterminată.

- Atunci, poftim!

Omul se aplecă în afară cu un desăvârșit calm.

- Ai grijă, dragul meu! îl consiliai.

Atunci, în ușă bătu un alt vopsitor:

- Permiteți-mi, spuse, aș vrea să vopsesc jaluzelele ferestrei.

- Au mai fost pe-aici doi meșteri. Încercări zadarnice! Primul a căzut fără să-mi lase un cuvânt. Cel de-al doilea mi-a cerut mai înainte un antinevralgic. Din nefericire, n-am avut cui să-l mai ofer. Iată, antinevralgicul e pe colțul etajerei.

- Nu face nimic! spuse vopsitorul. Fiți sincer: aveți jaluzele de vopsit!

Și se apucă de treabă.

În timp ce răsfoiam ultimul număr din Albatrosul și viața, îmi mai aruncam pe furie privirea spre fereastră. Eram îngrijorat fără rost: meșterul căzuse.

Abia mă ridicai să ridic jaluzelele pe jumătate vopsite și să privesc cerul, că administratorul blocului intră în apartament, urmat de un vopsitor:

- Mă iertați, jaluzelele de la etajul VIII trebuie vopsite în vernil!

- Ce rost au eforturile, pericolele? urlai, sărind în picioare. Nu merită sacrificiile! Sunt idei mărunte pe care oamenii ar trebui să și le scoată din cap pentru a nu mai agita spiritele și a le împinge într-o luptă etern absurdă. Omenirea nu are nimic de câștigat!

Administratorul nu era de acord:

- Să le facă vernil!

- Măcar să știu că toate astea au un sens, că vernilul ascunde o semnificație!

Și cedai. Vopsitorul se urcă pe fereastră, își legă mijlocul cu o funie, își înleștea mâna stângă de balustrada de fier și, începând să vopsească, chiui dintr-o dată înveseiit:

- Sunt asigurat la Uranial

Trecură câteva clipe. Tocmai simțeam că de-

acum voi avea mai multă liniște, când mâna dreaptă a vopsitorului scăpă pensula, cea stângă se desprinsese de pe balustradă și funia se rupse. Fulgerător, îmi adusei aminte că societatea de asigurări Urania dăduse faliment cu douăzeci de ani în urmă. M-au luat drept un naiv!

Vopsitorul căzuse.

- Ei, domnule administrator, strigai înnebunit, ce ți-am spus?

- Vă asigur, domnule, răspunse, jaluzelele vernil sunt cele mai frumoase! Și m-am gândit să tragem vertical și o linie portocalie, decorativă...

AFINA „Da, Afina, a trebuit să plec, atunci. Dar te-am purtat cu mine tot drumul, așa cum porți o ramură de arbust oriental, parfumat; te-am gândit răsucindu-te în lumină asemenea firului nestatornic de praf; te-am construit în curțile palatului meu - fântână de cristal.

Acum te revăd și-mi pare că pentru prima oară privesc chipul tău de fruct divin. Ființa ta e proaspătă și curată, albă și delicată. Pentru tine aș vrea să ridic turnuri, și creneluri, și palate asemenea celor pe care le-am făcut împreună din cuburi și cartonase colorate.”

(Din declarațiile de dragoste spuse în închipuire, sub pleoapele unuia dintre visele ce precedă somnul, la plecarea mea din Târgoviște, cu ocazia bacalaureatului, pe care l-am susținut la Găiești.) (Vezi și GICĂ.)

AFRODITA „O experiență. Aduc din Piatra Mare un burete de calcar. Privit cu indiferență, e amorf și inestetic. Așezat cu dragoste într-o vitrină, printre bibelouri ce alcătuiesc o lume, cadrul îl redă grandios ca un palat cu simetrii descumpănite, cu arcade baroce. Linii noi, spații arhitecturale profunde se descoperă în acest fagure de sticlă întunecată. Schimbarea calității a fost determinată de un artificiu, care a declanșat un consum mai mare de energie afectivă. Energia afectivă e un produs al vitalității. Cu alte cuvinte, recunosc frumosul (simetria, echilibrul volumelor, măreția simplității, profunzimea etc.) drept un efect neașteptat al vitalității mele, care, prin modificări de poziție, de distanță, de intensitate, creează din obiecte indifferente opere admirabile. Este aici un proces de creație. Atunci, nu apare oare și idealul frumuseții eline un rezultat al vitalității - de astă dată a unui popor întreg, care a complimentat și transfigurat, într-un exces de dragoste, natura amorfă și indiferentă, văzând, și încă desăvârșit, ceea ce nu puteau vedea barbarii?

Frumusețea Afroditei a strălucit în ochii și imaginația unui popor robust, trăind o criză erotică colectivă.” (Myron Fleming: Considerații)

AGA Spirit elegiac.

AGAFI Fiul Gafei.

AGAPIA Ființă abstractă. De îndată ce se aplică unui nume de familie concentrat, se precipită într-o soluție foarte activă. (AGAPIA DRAGOMAN.)

AGAR I. în calendar, alături de IRODION și RUF (vezi numele!) II. Râde, se încruntă, munceste, se amuză, citește servindu-se de un motor excelent, confecționat în nu știu ce atelier obscur, la începutul secolului nostru. Reparațiile întâmplătoare de-a lungul anilor n-au modificat decât magnetoul generozității, care ezită uneori.

AGATA înrudită cu Adela (vezi ADELA), Agata e o severă, o nobilă, o statuară. AGATA S.: „Mâna ei era rece, de răceala vegetală a mânășii.”

AGATA STERIOPOL: „Privirea lucioasă, de neuitat! Ofilea și izola, descompunea și scleroza. Tinerii o evitau pentru că simțeau în ființa ei neprietenia, pentru că se înăbușeau în casa cu hârtie albastră în ferestre; înverșunata ei dușmănie pentru orice licărire de entuziasm, pentru expansiunea comunicativă, pentru flori și pisici îi ținea departe până și nepoții, care aveau motive să o cultive pentru moștenirea promisă. Vârșnicii - Alecu, Matei și Pigasie, Florentina, Faustina, Alego-nina și Fifita, neamuri de toate categoriile, suportau atmosfera cu înțelepciune: Agata fusese întotdeauna ciudată, otrăvită. Iertându-i suflul crispat, se simțeau cu toții legați de

dârzenia ei, de puterea bogătașei. Căci Agata era multimilionară și în casa ei se pregăteau prânzuri excelente.

Într-o seară de iarnă, mă aflam în salonul ei încărcat ca un muzeu cu obiecte de artă, albume cu ilustrații și vechi fotografii pe carton, cu perne turcești, mici etajere, mostre geologice, tablouri miniaturale, colecții din Mărie Claire, vase de tot felul. Mă prefăceam că disting, în semiîntinericul care se lăsase, linia unor siluete ecvestre dintr-un tablou de Gericault. Urmăream atent conversația monotonă, cu voce gravă și în surdina, a Agatei cu o prietenă zgribulită și lăcrămoasă. Acoperisem cu o privire de cenușă chipul interlocutoarei. Mâna Agatei era verzuie pe marginea tăvii de argint pe care servea șerbetul.

Lingurița zăgănea în pahar când am surprins-o pe Agata tulburată ca niciodată. Mi s-a părut că aud pronunțându-se un nume de bărbat și, dacă nu mă înșelam, era numele fostului ei soț, care o părăsise cu mulți ani în urmă. Da, despre el era vorba, de vreme ce Agata povestea acum de femeia cu care plecase la Paris ingratul. Numai o desfășurare de amintiri atât de triste era în stare să o arunce într-o stare de agitație ca asta. Se răsucea în scaun, își chinuia prietena cu întrebări și o brusca prin gesturi zigzagate, apoi își relua firul relatării. Adesea tresărea de parcă ar fi regretat mărturisirile. Ascultasem cândva istoria și acum observam cu emoție ce clară era epica unor fapte trăite nemijlocit: Agata povestea cu o pricepere remarcabilă.

Deodată, pe când începusem să mă plictisesc, s-a întâmplat ceva neobișnuit. Agata și-a ridicat ochii cu lumina lor otrăvitoare și, ținându-i într-un colț al tavanului, descoperi acolo un dușman: un păianjen care își întindea în umbră cortul său de cristal. Fu o clipă de pândă. Păianjenul făcu câteva mișcări spasmodice, vrând parcă să se desprindă din raza care-l surprinsese. Agata, cu nările fremătând, desfăcându-și nasturele bluzei și închizându-l de câteva ori, cu bărbia înainte ca a unei con-dottiere, congestionată, încordată, neînduplecată, îl reținu. Păianjenul se supuse, ca paralizat.

Crezui că face o glumă al cărei înțeles mă depășește, de aceea zâmbii. Îmi găsi de lucru să șterg, cu un gest de amator încercat, praful de pe un tablou căruia tocmai îi studiam rama.

- Neîndoios, spusei, Gericault e mai poet decât Wouwerman!

Nu-mi răspunse nimeni. Întorsei capul. Încordarea era acută; nici vorbă, cele ce se întâmplaseră nu erau efectele închipuirii. Dovadă: Agata, cu ochii ațintiți asupra victimei suspendate, era cu totul concentrată acolo sus. Pe căi nevăzute, printr-o forță iradiantă înspăimântătoare, privirea ei rupea firele vieții acelei insecte nenorocite, îi suga orice intenție de mișcare. Păianjenul se zbătu, se chirci, apoi intră în nemîșcare morții.

Din via, Agata mă întrebă ce oră să fie.

Trecură câteva clipe de confuzie, penibile, cumplite, care mă convinseră că prietena Agatei, ocupată cu împletirea unui fular, nu observase nimic. Agata redevenise liniștită, vioaie:

- Prefer pe Wouwerman, zise cu voce de oțel. Dar nu-l evit pe Gericault.

Mă înclinai politicos în fața doamnelor. Și, în timp ce mulțumeam pentru primirea amabilă, la un pas de vârful pantofului meu, pe covor, căzu păianjenul. Cu câteva minute înainte alergase sub florile de gips ale tavanului; acum insecta asta părea uscată de multă vreme și, într-adevăr, se sfărâmă repede ca un scrum.

Agata mă conduse la ușă, îmi întinse mâna verzuie, lunguiață, în ochii-i cenușii surprinsei bătând aripile transparente ale otravei.” (Mărio Ce-lenter: Povestiri)

Eugen Barbu

Tezism și literatură (3)

Pe marginea „Gropii”

CAPODOPERA sau, mai exact, întâia capodoperă a lui Eugen Barbu este romanul „Groapa”. După mărturisirile autorului, ideea cărții i s-a revelat în 1946, când a auzit pentru întâia dată despre închiderea celebrei gropi a lui Ouatu, astfel că, un an mai târziu, avea scrise peste 300 de pagini ale unei prime versiuni. Tot după mărturisirile sale, vor mai urma încă opt, romanul fiind tipărit în 1957, fără ca varianta publicată să fie și ultima: prozatorul va mai interveni asupra textului în reeditările ulterioare, declarând definitive, de pildă, edițiile din 1963 și 1982. E de discutat dacă intervențiile asupra textului reprezintă veritabile rescieri ale acestuia. Mai ales că intervențiile de după prima ediție constau în suprimări de pasaje ori de capitole. În orice caz, în ochii comentatorilor (dar și ai cititorilor), romanul, contestat la apariție de către critica aservită pentru caracterul imoral (sau amoral) al lumii înfățișate, ca și pentru naturalism, se impune ca atare prin ediția sa “definitivă” din 1963, retipărită în 1966, la Editura pentru Literatură, în cadrul colecției “Biblioteca pentru toți”, în tirajul care azi pare de domeniul fantasticului de 60 160 de exemplare.

Pentru momentul în care a fost publicat, romanul „Groapa” este, indiscutabil, o apariție insolită și chiar curajoasă. Cu toate că Eugen Barbu face și aici, ca și în nuvele, felului impus în epocă de a vedea relațiile și mecanismele vieții sociale concesii evidente, care afectează viziunea și care nu vor dispărea decât parțial prin intervențiile ulterioare. De altminteri, tocmai intenția de a face în „Groapa” și literatură de aspect social dăunează romanului.

Ar mai fi de observat faptul că, asemenea celorlalte câteva opere de valoare apărute în anii '50 („Bietul Ioanide”, „Mormoneții”, „Cronică de familie”, „Scrinul negru”), romanul lui Eugen Barbu ilustrează o întoarcere nevoită la formula tradițională a prozei, impusă de Slavici și de Rebreanu (de ai cărui „Golani” nu este străin) și, având în vedere mediul și tematica, George Mihail Zamfirescu, prin „Maidanul cu dragoste” și „Domnișoara Nastasia”; dar, probabil, ar mai trebui amintită și comedia lirică dintre cele două războaie, cu amestecul ei de tristețe și umor și cu interes pentru lumea mărunță, periferică ori provincială, cu indivizi pitorști și ciudați, în felul celor din creațiile lui Victor Ion Popa, Eftimiu, Georghe Ciprian, Tudor Mușatescu. Și, în plus, dar nu cu urmări dintre cele mai favorabile, scrierile autorilor de stânga mai vechi, și în primul rând ale lui Sahia, din opera căruia par a fi reduplicate unele personaje.

Când se afirmă, însă, despre cele câteva mari romane apărute în deceniul șase că sunt tradiționale ca formulă, nu trebuie absolutizată această observație. Fiecare autor aduce, în felul său și în po-fida presiunii epocii, refractară față de inovație, contribuția sa modernă, lucrând cu discreție în interiorul structurii impuse. Marin Preda diminuează omnisciența, utilizând, mai ales în prima parte a „Mormoneților”, tehnica decupajului și nuanțează obiectivitatea vocii naratoare, care se mormonețianizează până la a deveni complice cu perspectiva personajului, efect slujit și de stilul indirect liber. Petru Dumitriu scrie o vastă cronică de familie din care nu lipsește balzacianismul, dar nici influența lui Proust și aduce în roman medii și personaje care impun, prin simpla lor prezență, un relief sufletesc complicat și o problematică modernă. Același lucru se întâmplă în textele călinesciene și, mai ales, în „Bietul Ioanide”, roman al existenței urbane și al mediilor universitare și artistice.

Nu e mai puțin adevărat însă faptul că, raportate la mișcarea europeană a prozei, toate aceste romane apar ca produs al condiției robinsonice a literaturii noastre din acel moment. A le raporta însă la formulele ce le-ar fi contemporane – romanul existențialist și noul roman francez – este deja prea mult, dar poate explica relația lor lipsă de ecou în afară. Doar „Cronică de familie” și „Groapa” vor fi traduse destul de rapid în Franța, ceea ce s-ar putea explica prin interesul și anvergura problematicei sau a viziunii ori prin cel al subiectului, dar și printr-o modernitate mai lesne sesizabilă a reprezentării.

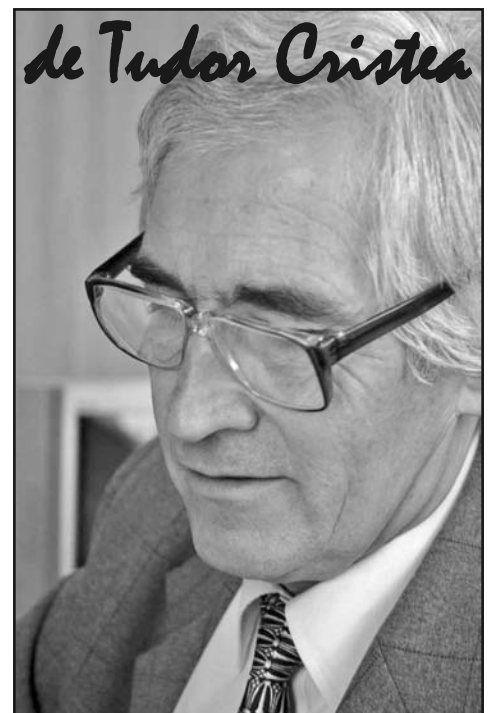
Textul lui Eugen Barbu satisface tocmai unele dintre aceste exigențe: este un roman cu subiect insolit, incluzând o doză de senzațional, dar și unul care, cu sau fără intenția autorului său, aduce evidente note de modernitate la nivelul trăirii și chiar al viziunii. „Groapa” este romanul întemeierii unei lumi și, în context, al sfârșitului alteia, din care nu lipsește anumite simboluri care-i dau un vag aer de parabolă, nici o anume doză de lirism, care-l înscrie într-o linie a dez-epicizării prozei moderne. L-am putea apropia, forțând, totuși, destul de mult lucrurile, de textele falkneriene ale întemeietorilor civilizației sudiste, dacă Stere, cârciumarul care-și ridică baraca sa în Cuțarida și, apoi, cu banii primiți de la socrul său, dogarul Marin Roșioară, tatăl Linei, își înalță o casă de zid, ar fi un personaj mai reliefat atât social cât și psihologic. Am putea face apropieri chiar de stilul viitor al lui Márquez, cu modularea rapsodică a vocii naratoare, cu jocul destul de sugestiv al perspectivelor, dar și cu liricizarea discursului, dar acestea sunt simple accente.

DIN punctul de vedere al construcției, „Groapa” nu este un roman de puternică forță epică, ci unul mai curând secvențial, liric și descriptiv. Vocația reală a lui Eugen Barbu nu este aceea de arhitect, de constructor de monumente epice de largă cuprindere, ci una de poet epic, de rapsod, de povestitor și nuvelist. „Groapa” este poemul unei infraumanități care, printr-o parte a ei, își trăiește sfârșitul, iar printr-o alta se zbate să acceadă spre lumină, bu-năstare și demnitate. Spațiul în care se consumă drama acesteia este Cuțarida, cu ceva din neașezarea bordeienilor lui Sadoveanu, în care cârciuma și apoi biserica sunt primele instituții civilizatoare. Ea crește pe malurile mișcătoare ale gropii și în adierile când răvășitoare când pestilențiale ale gunoaielor și ale vegetației, vi-sând luminile din zare ale orașului și făcându-și un ideal din mahalaua veritabilă a Griviței. Scriitorul nu construiește epic, ci înscenează din secvențe, dar reușește, măcar în parte, să ajungă la viziune. Povestea extinderii mahalalelor veritabile ale marelui oraș către periferie, contrapunctată pitoresc de cea a decăderii bandei de hoți a lui Bozoncea, care-și vede amenințate sălașurile din malurile gropii, este așezată între un prolog și un epilog,

ambele avându-l în centru pe bătrânul Grigore, un fel de slujbaş al primăriei însărcinat să păzească niște unelte și să țină socoteala camioanelor de gunoi descărcate, ori a chivuțelor care adună zdrențe pentru o fabrică de textile, martor al tuturor evenimentelor, arhivă vie a trecutului și a prezentului și, într-un fel, simbol al timpului care curge, dar nu impasibil, ci sensibilizat. Vocea naratoare adoptă tonalități variate, împrumutând modulațiile și perspectiva eroilor sau devenind, ca la Slavici (dar, avant la lettre, și ca la prozatorii latino-americani) a colectivității sau chiar a istoriei, nu doar cu ceva sentențios și poetic, dar și metafizic în inflexiunile sale și în cuprinderea ei panoramică. Peste această voce modulată, e de sesizat acompaniamentul permanent al naturii. Prologul constituie, astfel, imaginea simbolic-poetică a unei trudnice întemeieri, cu ceva din acordurile unei uverturi de operă sau de oratoriu: „Când își adusesse Grigore nevasta și lopata să-și sape bordeiul, împrejur nu era țipenie de om. Un an de zile păzise singur tinichelele gropii și gura ei adâncă. [...] Pe urmă mai veniseră oameni. Mahalaua se lărgise spre marginea gropii, de-a lungul drumului Cuțaridei. [...] Anii treceau pe neștiute. Încet, încet, maidanul se umpluse într-o parte. Nu mai cunoșteai. Se ridicau case de lut, se croiau străzi noi și soseau alți vecini. [...] Când se strica timpul, se culcau devreme, osteniți. Rămânea singur cu baba lui. [...] Salcâmii rari ai Cuțaridei îngâlbeneau. Frunza lor rotundă suna trist seara. Câmpul învinețea. Ierburile opărite în vipiile verii se măcinau. Din cerul leșiatcă cădea câte un stol de brațeți, împrăștiindu-se pe pământul tare. [...] În câteva zile frigul se întetea. Cerul cădea peste malurile sălbătice. [...] Apoi nopțile se limpezeau. Cerul avea o șiră verde de stele. Dinspre răsărit, peste malul stingher se pornea un crivăț furiș, scormonind tulpinile mătrăguniei. Vântul culca scaieții, urca răpile tunse și mătura praful cărămiziu al maidanului. Salcâmii uscați răsunau. Gerul apăsa. [...] După aceea cădea zăpada. [...] După o zi, nămeții acopereau groapa și câmpul. Mahalalele vecine se mistuiau. Auzea numai câinii, afară, scuturându-și blănila la ușa bordeiului. [...] Nu mai ieșeau. Grigore se apuca să împletească mături. [...] Nevasta îi fierbea ceai, timpul trecea repede. Veneau nopți lungi, nesfârșite.

Asta până sosea primăvara. Într-o noapte, Grigore auzea lunecarea tăcută a gunoaielor. Pe acoperișul bordeiului se topea zăpada. Bătrânul simțea cum tot pământul acela sterp se trăgea mai spre fund, așezându-se strat peste strat. Ieșea afară și chema câinii. Ceata se aduna împrejur. Privea mahalaua adormită și cerul limpezit. Stelele călătoreau peste Cuțarida. Dinspre groapă adia vântul de martie. [...]

Spre dimineață răsunau strigătele ascuțite ale cocoșilor. Se chemau de departe peste câmpul sur. Urechile lui bătrâne au-

zeau umbletul furiș al unor oameni. Către fundul gropii se mișcau umbre aplecate. Câinii tresăreau în somn, ridicau capetele, dar nu lătrau.

Se întorceau hoții. [...]

Trecuseră zile după zile, unii muriseră, el văzuse nunți și petreceri, copiii mahalagiilor crescuseră sub ochii săi bătrâni, își aducea aminte de un foc ce mistuise casele, de niște întâmplări de care mai râdea și acum, că așa e viața, ca o panoramă...".

CEECEA CE ține efectiv de roman în „Groapa” este imaginea ascensiunii cârciumarului Stere, într-un plan, și senzaționala poveste a bandei de hoți, cu lupta pentru femeie și pentru putere dintre Bozoncea, „stăpânul” mai vârstnic, și Parachiv, ucenicul, în celălalt. Planurile se întretaie incidental și e greu de stabilit relații între ele altfel decât la nivel macro-textual și altfel decât în latura poematică și de meditație retrospectivă indusă de Grigore, care ar putea fi considerat una dintre vocile textului, și anume cea unificatoare. Poate fi adăugat, în acest sens, și cel de-al treilea plan, construit secvențial, în cadrul mai multor texte care ar putea fi citite și independent: romanul Cuțaridei, al gropii pe malurile căreia se încheagă o lume de oameni necăjiți, pe care uneori autorul o înfățișează în modul tendențios al epocii.

Planul, așa-zicând, realist și tipizant al cărții este reprezentat, în primul rând, de cele trei capitole („Nunta”, „Lume” și, spre final, „Stere”), în care este înfățișată viața cârciumarului, încadrabil în relativ bogata tipologie a negustorilor dornici de înavuțire, lacomi și lipsiți de scrupule, prefigurată de Ghiță din „Moara cu noroc” și consolidată prin Stavache al lui Caragiale. Cu deosebirea că Stere pare să aibă și ceva din arivismul unui lancu Urmatecu, nu însă și anvergura acestuia și nicidecum fascinația lui pentru lumea bună și chiar pentru orizontul spiritual. El rămâne un negustor și un arivist mărunț, lipsit de simțul dramei, pornit de jos și nutriend ambiții modeste. Dar Stere este, în felul lui, un întemeietor, fiind printre primii care se așază în Cuțarida, pe marginea gropii, unde-și construiește mai întâi o baracă de scânduri, iar apoi, din zestrea nevestei, o casă de zid, într-o parte a căreia se află cârciuma. În maniera rezumativă sesizabilă și în nuvele, autorul întregește traiectul biografic al cârciumarului, băiat de la țară care slugărise de la vârsta de doisprezece ani la un negustor din Lipsani, domnul Pandele Vasiliu, aspru adesea, dar considerat un adevărat model și chiar protector al său. Lecția finală, cu care patronul îl trimite în lume, este pe deplin însușită., cu

atât mai mult cu cât ea va fi reiterată și chiar consolidată printr-o mică și, totuși, naivă teorie a circulației bănești, dar și prin câteva sfaturi cinice, atunci când Stere, încercând să-și extindă afacerea, merge la fostul său stăpân să-i solicite un împrumut: „...banul e-al dracului. Dacă nu știi să umbli cu el, e mort! Nu mișcă, gata! Bagă în cap ce-ți spun, că-mi place de tine, nu lăsa miile în tejghea! Asta-i moartea francului! Când stă, coclește, prinde rugină! lei azi o sută din vânzare, n-o pune sub saltea, dă fuga a doua zi la piață cu ea, cumpără ceva, adu la prăvălie. Iar mai vinzi, iar mai cumperi. Marfa nu se strică niciodată dacă știi s-o conduci. Cărciumăritul e ca la moară, macină într-una și te alegi cu ce curge. Pierzi la unele, altfel nu se poate, curaj să ai, vin alte câștiguri. Numai în brâu să nu ți banii! [...]

- Jupâne, la mine e lume săracă, nu prea au parale. Și-au făcut casele din te miri ce.

Pe buzele subțiri ale lui Pandelescu trece un zâmbet.

- Ce dacă sunt săraci? Nu se spală, nu mănâncă? De unde cumpără mălaiul, săpunul? Nu de la tine, de la altul! N-au bani totdeauna? Nu-i nimic. Dă-le pe datorie, te-am mai învățat. Datoria e ca buba coaptă, de ce-o lași, de-aia crește. Îl știi cu leafă, fă-i loc în carnet! Azi îi dai, mâine-i dai, el nu zice nu! Tu scrii! La ziua lor, scoți socoteala: atât și-atât! Trebuie să plătească! Altfel nu le mai dai și, când i-ai obișnuit, e greu să-i mai dezveți. Socotelele știi cum se fac. Tragă din condei. Din șase, ies șaisprezece. Ce, adică, dacă ei ar fi în locul tău, n-ar face la fel? Dacă le place, că n-o să cânte cocoșul tău pe gardul lor! N-ai să te duci să le ceri!”.

Un asemenea discurs este menit a arunca, în spiritul epocii și într-un mod destul de simplist, o proastă lumină asupra unei îndeletniciri și a unui tip dezavuat. Este, de altfel, un efort pe care autorul, uneori prin diferiți exponenți textuali, îl face permanent. În același timp, deși încadrarea tipologică e convingătoare, mecanismul ascensiunii – totuși relative – a cărciumarului este precar explicat, fiind redus la o anume tenacitate sub raportul slujirii scopului și la mijloacele destul de primitive de spoliere a celor care încep să populeze mahalaua, oameni amărâți, ceferiști, tramvaiști, cu familiile lor numeroase, a căror sărăcie scriitorul o amplifică pentru a obține efecte de contrast. Tocmai de aceea, romanul social din „Groapa”, fie că privește ascensiunea lui Stere, fie viața mahalalei, este modest, artificial și schematic. Astfel, un capitol cu titlul „Truda” conține cam toate clișeele curente în epocă privind exploatarea muncitorilor și luptele greviste. Bărbații din Cuțarida care lucrează la tramvaie sau la calea ferată au „fețele galbene, trase” și parcurs, ca să ajungă la slujbă, un drum

foarte greu, mai ales iarna. Conducătorul unui tramvai cu cai, Cristache Cuțu, invalid de război, bun la inimă, care uneori plătește el însuși biletul vreunui sărman, ezită îndelung să ia parte la acțiunile sindicale, dar până la urmă, simțindu-se lezat în drepturile sale, ajunge mai întâi într-o sală supraîncărcată de muncitori care vorbesc despre exploatare, iar apoi ia parte la greva brutal și sângeros reprimată de jandarmi și soldați, pierzându-și viața, ca un alt Bozan, străpuns de o baionetă. Finalul secvenței este realizat, ca de altfel și întregul, în cel mai pur stil proletcultist. La fel de tendențios este episodul „Rudele lui Bică-Jumate”, unde sezizăm și obișnuitul gust pentru senzațional al autorului. Brutar, cămătar și speculant lipsit de omenie din Grivița, Bică-Jumate moare, iar rudele lui caută să-i ascundă decesul, deoarece în jurul casei sale s-au adunat, tăcuți și amenințători, cei pe care plecatul din viață i-a adus în sapă de lemn. Deși familia, în frunte cu fratele, „speriat ca un șobolan”, cheamă pompele funebre abia pe inserate, gloata tăcută urmărește cortegiul până în apropierea cimitirului Străulești, unde atacă dricul, luând sicriul și aruncându-l în râul sub gheața căruia se va pierde. Faptul că autorul a suprimat capitolul „Truda” în ediția din 1982 nu rezolvă mare lucru, întrucât pasaje, considerații și afirmații tendențioase ori teziste se află pretutindeni în text.

De altfel, este evident că nu vocația realistă și nicidecum cea de analist al mecanismelor vieții sociale îl caracterizează, așa cum li s-a părut multor comentatori, pe Eugen Barbu în nuvelele și în romanele sale. Prin consecință, chiar vocația de creator de tipuri, deseori evidențiată, este discutabilă. Tipologia lui Barbu e mai curând previzibilă și, oricum, câtă este de luat în seamă, nu ilustrează propriu-zis latura realistă. Partea cu adevărat interesantă din „Groapa” ține de poetic, de pitoresc și de senzațional. Așadar, de romantic. Felul de a vedea lucrurile al scriitorului este mai mereu excesiv: oamenii sunt prea săraci, negustorii și exploataorii sunt prea lipsiți de omenie, unii înșiși umili, precum Mielu, cel care face poamană din pâinea lui Bică-Jumate, împărțind-o gratuit mușterilor, în semn de revoltă, sau Cristache Cuțu, care se ceartă cu taxatorul prea sever cu călătorii sărmani, sunt prea buni. Dar tocmai aceste laturi dau culoare scrisului său, cu condiția ca exagerările să nu fie de tot tendențioase. Sunt interesante, totodată, aspectele etnografice, pitorești și excesive și ele, fie din romanul lui Stere, fie din cel al mahalalei sau al hoților, cu fixarea unor obiceiuri și momente cum ar fi peșitul, nunta, botezul, ospetele pantagruelice sau mesele simple, ilustrând, ca și reacțiile față de mișcarea naturii, latura de senzualitate a lumii romanului.

DE SENZAȚIONAL, de pitoresc și de romantic ține romanul hoților. Aici limbajul capătă culoare argotică, iar scenele și trăirile sunt tari până la violență și crimă. Este o lume agonică, reprezentată de membrii bandei lui Bozoncea – bătrânul hoț Gheorghe, zis Treanță, Nicu-Piele, Sandu Mână-Mică, Oacă, Florea și, alături de aceștia, tânărul Paraschiv, proaspăt venit în ceată, care începe să răvnească la Țiitoarea Stăpânului, ațățătoarea țigancă Didina, ca și la puterea acestuia. Plină de culoare și senzualitate, lumea hoților este, însă, lipsită de orice orizont moral, deși scriitorul încearcă să inducă o mică schemă tezistă: Bozoncea ar fi un cap de bandă abuziv, care ia jumătate din ceea ce fură supușii lui și trăiește într-un soi de

huzur (e drept, sezonier) umplând-o de daruri pe Țiitoare. Spre deosebire de el, Paraschiv se declară un soi de haiduc. El își propune ca, odată ajuns cap al bandei, să împartă totul în mod egal. Momentele înfruntării dintre cei doi sunt bine gradate, deși trăirile sunt, mai curând, convențional surprinse, scriitorul fiind un analist mediocr al stărilor interioare, căruia nici lumea evocată nu-i oferă suficientă substanță. După ce este prins în patul Didinei și e grav rănit, femeia fiind pedepsită exemplar, Paraschiv se vindecă și își ucide rivalul chiar în ziua nunții sale cu Țiitoarea. Momentul e relatat de o voce naratoare greu identificabilă. Totul e oarecum în exces. Înainte de a fi luată în stăpânire, femeia, bânuită de viclenie, e dată hoților. Apoi, după o perioadă de detenție, în care îndură, alături de Gheorghe, cumplite torturi, salvat de Didina, care-i cumpără pe gardieni, Paraschiv îl ucide pe vânzător, într-o scenă sângeroasă petrecută în cârciuma lui Stere, înfățișată cu răceală narativă, pe care nota de senzațional a cântecului de moarte intonat de lăutari încearcă s-o justifice, dacă nu moral, măcar artistic.

Problema e chiar aceasta: lumea hoților, oricât de pitorească sub raportul tipologiilor, al limbajului, al mentalităților, este una a violenței, a crimei și a lipsei totale de orizont moral. Paraschiv nu este un haiduc, ci un criminal sângeros, pe care nici aspirația erotică, nici falsul spirit de echitate nu reușesc să-l salveze. El își recunoaște, de altfel, cu cinism ura patologică față de oameni. Prezența lui Gheorghe, hoțul bătrân, care n-a dat niciodată cu șuriul, cum s-a lăudat toată viața, și, ajuns la bătrânețe, se visează într-o casă a lui, liniștit și crescând porumbei, dar care moare, în final, de glonțul jandarmilor, nu asigură, în chip convingător, contrapunctarea necesară și, poate, dorită de autor. Chiar ultima scenă, a morții bătrânului și a încercării disperate a lui Paraschiv de a scăpa de urmăritori, este echivocă, întrucât pare a aprecia la criminal setea de libertate: „Sticleții au pus mâna pe gagică. Pe manglitori n-au mai avut de unde să-i ia. Săriseră în curtea cărciumii și se strecuraseră pe lângă niște butoaie goale. De acolo au trecut maidanul spre groapă. I-au mirosit. Făcuseră moarte de om și nu i-au slăbit. [...] Gloanțele șuierau alături. Se înfigeau, fâșâind, în mălul moale. [...]”

Gheorghe căzu în genunchi.

- Ce-i, Treanță? se miră Paraschiv.

El râse numai. Avea o privire limpede, netulburată.

- Mă Gheorghe, ce-ai, mă?

- Uite, ia tu banii ăștia, și scoase din buzunarele nădragilor largi un pachet de hârtii. Voiam să-mi iau casa cu ei, știi tu, Paraschive, să fi crescut porumbei, ehe, ce bine-ar fi fost, că sunt ostenit, mi-ajunge...

Ochii îi înghețară. Paraschiv îl lăsă. Sergenții erau aproape. Roti privirile și văzu câinii.

Dulăii alergau spre rampă, liberi”.

DAR CARTEA nu se reduce la cele două planuri, ci își adaugă mai multe secvențe consubstanțiale, care întregesc imaginea vieții Cuțaridei. „Groapa” este, în acest sens, un roman caleidoscopic. De altminteri, în afară de Stere și, parțial, de Lina, prezentați în evoluția lor, ca și de banda de hoți, cu Bozoncea și Paraschiv și lupta lor pentru femeie și pentru putere, toate celelalte personaje sunt apariții episodice și, mai ales, statice. Dar alcătuiesc, laolaltă, imaginea panoramică a unui fragment de umanitate. Trecând peste cele deja amintite, „Truda” sau „Rudele lui Bică-Jumate”, alte secvențe aduc în lu-

mină figuri noi, variate, pitorești, tragice sau comice. Așa este Sinefta, fata în aparență nevinovată, dar în realitate vicleană, de care se îndrăgostește până peste urechi, spre hazul celorlalți, hoțul Nicu-Piele; sau „Aia mică”, pe numele ei Veta, fata domnului Aristică Mârzu, de la Tramvaie, în sufletul căreia începe să înflorească iubirea pentru un medicinist pe care tatăl ei are ideea nefericită de a-l primi în gazdă, dar care se vindecă de micul ei bovarism, odată ce părintele se sizează primejdia și, dându-l afară pe student, pe ea o căsătorește cu un lucrător de la tramvaie. Un text cu valoarea unui excepțional reportaj, amintind de cele ale lui Geo Bogza din lumea tăbăcărilor, este „Moartea lui Marin Piscică”, în care un parlagiu care la slujbă înjunghie animalele, iar în afara acesteia nu are inima să taie un pui, alintat de imaginea paradisiacă a unei armonii generale între oameni și animale, este ucis de un tăuraș. Se adaugă pitorescul „Nea Fane”, lucrătorul plin de umor de la morgă, client statornic al cărciumii lui Stere, frizerul Tilincă ori croitorul Gogu, a cărui moarte e deplânsă fals de nevastă; apoi pisicile și câinii mahalalei, aflați în Săptămâna Brânzei, copiii care bat maidanele și uneori le vând ponturi hoților, povestea senzațională și tragică a lăutarilor care, atacați în mijlocul zăpezilor de o haită de lupi, cântă ca să se apere, dar mor pe rând, cu excepția unuia singur; sau bătrânele bărfitoare care merg la spovedit ori ronțăie, primăvara, morcovii uneia dintre ele, bucuroase că au mai ieșit dintr-o iarnă. Și, în sfârșit, o poezie a anotimpurilor, a curgerii vremii, a lunecării guoaielor, ori imaginea simbolică, mărqueziană, a lui Tudose, tăietorul de lemne, a cărui trecere prin mahala cu toporul pe umăr anunță moartea cuiva. Peste toate, epilogul vine să unească memorabil frânturile de viață și umbra lor în memorie: „Peste salcâmi Cuțaridei treceau brabeții. Se lăsau stoluri-stoluri la rampă.”

Grigore privea cerul fără culoare, adânc, străveziu. [...]

Se așezase pe un scăunel și privea groapa. Peste malurile ei galbene zburau păsări. Bărbatul se gândea că iar începe treaba. Nu se schimba nimic din viața lui. Era mai bătrân și mai ostenit, nu-l mai lua somnul, se scula cu noaptea în cap, dădea târcoale avutului primăriei, pe care-l păzea. Cine să vie aici, să fure niște măhuri? Nu mai apucase să strângă bani să-și ridice și el o casă. Câmpul Cuțaridei se umpluse de lume. Nu mai aveai loc. Să se fi sculat morții, s-ar fi rătăcit prin mahala. Se tăiaseră străzi noi, se mai deschiseseră câteva prăvălii, unii nu mai erau, numai el și cu Aglaia nu se clintiseră de la rampă, acolo-și așteptau moartea...

Noaptea de primăvară, rece și înaltă, își aprinsese toate stелеle. Aglaia tot mai bodogănea:

- Grigore, trece spărgătorul de lemne, tu nu-l auzi?

Bărbatul ascultă puțin și spuse dând din umeri:

- Ți se pare, crește iarba...”

Din această perspectivă, „Groapa” nu este în primul rând un roman social, ci, în cadrele lumii rotite caleidoscopic prin lumină și umbră și înscrisă între abject și sublim, tragic și pitoresc, prozaic și senzațional, un poem plin de savoare dar și marcat de accente teziste al condiției umane.

Cristina Wittelsbach

Seducția detaliului

La o primă impresie, romanul de debut al Cristinei Wittelsbach, „Confuzie seducătoare” apărut la Editura Domino în anul 2009, se vedește a fi o lectură cu prea puține pretenții estetice, un pic liniar ca și desfășurare evenimentială, aproape lipsindu-i acea poezie specifică prozei de mare întindere, cartea numără nu mai puțin de 319 pagini - și care să constituie sarea unui festin în premieră. Nici vorbă însă a ne opri la atât. Construcția are teză, urcând în unghi abia vizibil, dar fără îndoiala existent până-n antiteză, explozie surprinzătoare la răndu-i abia către finele lecturii, ca să încheie sărbătorește în sinteza - chiar dacă previzibilă de data asta, căci autoarea e o pozitivistă în sentiment ca și în gândire - plină de morală și convingător valorică. În fond, avem de-a face cu un roman de dragoste în care personaje desprinse din lumea oamenilor cu bani, țin o poveste de iubire și ură cu destule șanse la priza cititorului contemporan, atât prin intrigă cât și prin modul negrabnic al autoarei în a le etala imediatul și profunzimile. Fără îndoială, respirul Cristinei Wittelsbach pornește mai întâi dintr-o nesfârșită apetență de povestitor, trecând fără greș prin dorința și bucuria textului tipărit, cu o vizibilă, indiscutabilă marjă evolutivă în perspectiva creației viitoare.

de Mihai Antonescu

Dialogurile sunt vii, uneori fascinante tocmai prin simplitate și firesc, dar sub acest prim aspect bănuim tensiuni și atitudini surprinzătoare, căci autoarea știe să dozeze evenimentul, să-l substituie textual cu destulă inteligență, până în a-l impune revelatoriu întru înțelegerea cititorului. Trecând peste inerente și de înțeles la un debut, scăpări ale limbajului utilizat în construcție, peste marginalii uneori nefericite gramatical, nu ne permitem să nu observăm extraordinara, aproape obsesivă grijă cu care autoarea tratează detaliul ca liant dintâi și obligatoriu în proza ei, între starea de spirit și comportamentul contextual.

Pentru Cristina Wittelsbach simțurile și culoarea au adeseori aceeași mireasmă, dinlăuntrul esteticului trebuie să fie în acord cu esteticul însuși, iar poezia romanului, deloc de neglijat cum am fi tentați să credem, izvorul pur, de aflat misterios și tainic, exact în cel mai profund, ultim înțeles al lecturii integrale. E în asta un mare câștig, atât al cărții, cât și al autoarei colaborată în arena teribilelor și uneori deloc prietenoaselor lupte cu șinele, scrisul și critica literară, având încă ne destule arme la îndemână, dar cu o măreție și o strălucire cum numai ființa ei „Divine” le poate moșteni și etala. Ave, Cristina Wittelsbach, ave !

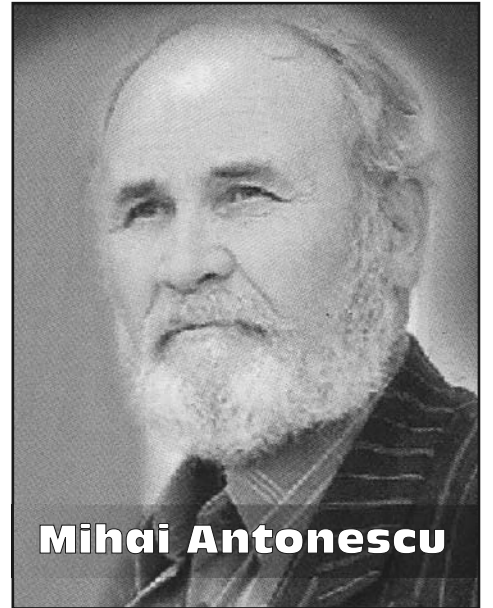
P.S.: Spre norocul meu, am privilegiul de a o cunoaște personal pe autoare, în al cărei „car cu fân proaspăt cosit”, cum văd eu romanul „Confuzie seducătoare”, am găsit cel puțin un pumn de diamante autentice anticipând-o pe marea prozatoare ce va să fie minunea asta de fată, într-o zi. Ei, timpul sper să ne dea dreptate amândurora.

Cristina Wittelsbach
Confuzie seducătoare
Editura Domino - 2009

Primele ultimele, dintotdeauna aceleași

...adică, năravuri și pătimiri, după cum ne este firea și ne rabdă timpul...

Comedia inspirată după unele din celebrele piese ale lui I. L. Caragiale, NĂRAVU' NAȚIONAL, apărută la prestigioasa editură SemnE în anul 2009 a dramaturgului Nicolae Bunget, e o dovadă - și o bună demonstrație în același timp - despre cum se poate încă scrie teatru azi, având ca bază de pornire trecutul nu prea îndepărtat, fixând în timp și istorie prezentul cu toate formele și pretențiile lui de manifestare și vizând fără echivoc un viitor aidoma, adică, trecut, la răndu-i. Motivul, unul politic firește, surprins excelent de Nicolae Bunget pe fondul firii noastre balcanice. De cât de jucăuș-bășcăliosă, pe atât de grav-păguboasă, se întâmplă pe durata a trei acte și o multime de scene și tablouri bine fixate în desfășurător, vădind dincolo de text și o interesantă viziune regizorală. Surprinzătoare, dar absolut justificate prelungirile în timp ale unor biografii rămase celebre în memoria contemporană, o idee la care autorul antamează convingător pentru orice minte avizată, și despre care mărturisim deschis, noi nu aveam cunoștință, ca aparținând cândva marelui ILE!? Astfel, personaje precum Tîpărescu, Pristanda, Rică Venturiaro, Dandache sau Mița Baston, fac o bună conjuncție cu Plotina Carambolache și Președintele European, noutăți inteligent inserate textului și povestirii, într-un show absolut debordant de umor și imprevizibil, întregind în viziunea autorului atât spectacolul propriu-zis, cât și ideea de perenitate a Năravului Național, nu tocmai onorant, însă extrem de atractiv pentru un condei „sclipicios” ca al lui Nicolae Bun-

Mihai Antonescu

get. Maestrul Eusebiu Ștefănescu surprinde foarte bine în prefața lucrării, atât intenția autorului, cât și valoarea actului creativ în sine, antamând pe profunzime și subtil acel râsu-plânsu cu care numai dramaturgii de bună și foarte bună calitate știu ce să facă. Pe urmă, vechile expresii caragialene, sarea și piperul celui limbaj cu totul original și care la marele dramaturg însemna fără echivoc jumătate din succesul scenic, se mulează aici, la Nicolae Bunget, cum nu se poate mai bine pe noutatea și comicul situațiilor impuse de regula jocului. E multă spumosenie în această piesă, mult oxigen produs de personaje bine îndrumate și beneficiind de concursul nemijlocit al autorului, maestru în arta intrigii teatrale și de construcție. Credem cu convingere că NĂRAVU' NAȚIONAL e o piesă de montat pe absolut oricare dintre scenele teatrului nostru contemporan, iar succesul ar fi unul garantat. E problema autorului, zicem noi, să o propună spre lectură și distribuție unor teatre din București sau provincie, ba chiar să o înscrie la concursuri de dramaturgie pe care însăși Naționalul le promovează anual. În ce ne privește, declarăm fără rezervă că Nicolae Bunget are toate dotările necesare și rezerve pe măsură să convingă aici, ca și în perspectivă, spiritul critic de bune intenții și valoare. Am onoarea, salutabile.

Nicolae Bunget
NĂRAVU' NAȚIONAL
Editura SemnE, 2009

Ciucă Monica-Elena

Gândul poetei
Ciucă Monica-Elena e o lacrimă de copil ce va deveni odată stea pe cerul poeziei contemporane. Eu am răbdare și... CRED.

M.A.

Privirea cea mai sinceră din univers, împreună - ființa cea mai dragă
Mie, care nu-nsemn decât un vers.

Cum să-ți smulg toate lucrurile bune în schimbul unui dram de fericire egoistă,
Să-ți dăruiesc înțelepciune
Și-n schimb o viață searbădă și tristă?

Dar unde-i dreptatea când se naște iubirea?
Cum poate cerul să zdrobească
Ani buni de ignorantă fericire
Prin simplul fapt că doi străini încep să se dorească!...

Control

Sentimente în cutii și jurăminte-ntr-o copertă -
Ți le dau toate să mă ierți
Pentru lacrimile care te rănesc,
Pentru tot ce îți greșesc.

Mă-ntreb cum te-am făcut să mă alegi
Când ști că n-ai putea să mă-nțelegi...
Misterul tău - un bibelou în casă,
O jucărie nouă și frumoasă,

O vrajă de care nu vrei să te dezlegi,

Un tablou pe care nu-l înțelegi,
Un vers pe masa ta de lucru, răstăcit printre facturi...
De dragul unor ochi senini câte vei putea să-nduri

Ambiție prostească! Să te-nțeleg nu cred că voi putea:
Să-ți vinzi aripile de vultur să intri-n colivia mea?!
Libertatea mea, îngrădită cu garduri înalte -
Eu, în afara ei - o viață ne desparte!...

Principii și legi în care nu pot crede
Și lumea care-aleargă-n jurul meu și vede
Minciuni născocite din lipsă de timp
Minciuni, în funcție de anotimp,

Minciuni ce ți le torn în paharul cu vin,
Să dilueze din venin,
Minciuni pentru amuzament...
Te mint, privindu-te atent.

Când îți zâmbesc în fiecare dimineață
Dau minciuni pentru speranță,
Minciuni cu care singură mă otrăvesc
Când vreau să cred încă o dată și-n-drăznesc.

Lumea-i creată din convenții pentru mine,
Până și versurile mă ascultă bine!
Controlul e singura mea realitate,
Tu însă le aveai pe toate...

Un vers

Bătăile inimii tale sunt visuri
Și forța ce-ți curge prin vene se cheamă speranță -
Cum să te pot țări în realitate prin scrisuri?
Cum să te-nvăț, oare, să pui în balanță

Pașii care te poartă pe tărâmurile ciudate
Sau gesturile-ți debordând de tinerețe?
Cum prin iubirea mea să ți le iau pe toate?
Ar însemna să-ți dăruiesc tristețe...

Un trup prin care-aleargă viața-ntr-oare,

Poetul lunii noiembrie: George Geacăr

religia pastile

diabetul rodea din el ca dintr-o acadea
toată ziua storcea rana aia
scobea cu-n bețigaș
zicea că dacă i-ar scoate țâțâna.
în fotografie însă e tânăr
are puțin peste douăzeci de ani
când m-am născut eu avea treizeci și opt.
în fotografie tata nu e decât un băiat de la țară
a făcut vreo șapte ani de armată de concentrări de război
a ajuns până-n caucaz
a luat un glonț în picior
s-a întors acasă înainte de terminarea războiului
a schiopătat de la douăzeci și șapte până la șaptezeci și trei
antonescu îi dăduse ordin să treacă prutul
comuniștii l-au băgat la pușcărie că l-a trecut.

în fotografie stă relaxat în picioare
habar n-are de toate astea.
fotografia e dintr-o permisie poate
e o curte de țară
lumea e după câte știu în spatele fotografului
tata se uită la lumea aia
zâmbește
tata știe că e înțolit impecabil
are cizme de box
pantaloni și veston de cavalerist al armatei regale
centură cartușieră curele pe piept
tresele lui de sergent de băiat isteț de la țară
de-aia-i sclipesc ochii
de-aia e-așa sigur de viitor.

eu mă uit în ochii lui
dacă i-aș spune că m-am îmbolnăvit rău
ar zice că e din vina mea
că n-am avut grijă.

toată ziua am dezlipit cu aburi
am răzuit cu lama spatele fotografiei
a fost lipită nu se vede prea bine:
"foaie verde mușețel
subt umbră de vișinel
frumos doarme un roșior
mamă mă duc săl scol
nu te duce puiul meu
roșiorui o belea
vine ordin șil ia
șil trecen bulgaria"
serg. păun n. marin
reg.10 roșiori purtat esc. marș
acesta a fost mesajul tatălui meu.

o să trec la religia pastile
o să-mi iau pastila dimineața și seara.
tata n-are cum să mă pună pe bune cu Dumnezeu

alt cântecel vicios de adult

de ce să nu fi scris poezii patriotice dacă stănescu scria?
dacă alexandru scria dacă blandiana scria?
de ce să fi luat eu normalitatea anormal?
nu scriam poezii patriotice

pentru că nu iubeam patria.

patria tăiase pensia de veteran de război a tatălui meu
patria luase terenul
unde ai mei puneau porumb și grâu
tata găsea greu și pentru scurt timp un loc de muncă
aducea câteva sute de lei în casă
și gata
îl dădea afară patria din serviciu.
tata avea un picior împușcat în război
nici la lopată nu rezista prea mult
mama săpa câmpia zi-lumină la ceapeu
primea niște procente în catastif pentru toată vara fără apă pe câmp
uneori toamna avea ceva alteori n-avea nimic.
dacă n-ar fi existat ștevia loboda
am fi trăit o dramă existențială pe bune.
patria m-a considerat tot timpul dușmanul ei personal
patria a stat tot timpul cu urechea ciulită.
când eram copil tata discuta aprins cu prietenii lui
despre partizanii din munți
iar patria care tipărise pentru mine tânăra gardă
înebunea de necaz.
patria promitea elevilor premianți
o cravată de pionier
eu eram elev premiant dar nu m-au făcut pionier
copilul de zece ani a suferit
dar adultul de zece ani a simțit asta e
patria are ceva cu mine
trebuie s-o urăsc și eu.

când duceam grupaje de poezii pe la reviste
de poeți nu de politrucii
mi se cerea și ceva patriotic.
"deocamdată n-am" ziceam eu
și deocamdată nici ei
nu mă publicau

unu mai... unu mai? unu mai!

așa-mi vine să dau din aripi
aș da din aripi până mi-ar veni să vomit
și dac-aș vomita aș vomita vremea lui ceaușescu
două-trei romane aș vomita
al familiei un bildungsroman
și bineînțeles romanul ratării naționale

vremea lui iliescu
schite și povestiri
zoaie și minciuni în urechile a optzeci și șapte la sută
dintre români
jegur cu care mi s-a dus la vale viața
și viețile lor

vremea lui constantinescu
o novelă cu cheaguri de sânge
ca un abort

vremea lui bănescu și a lui becali
farsă cu troscăneli pân baruri dâן bucurești
pentru c-avem din nou ce-am avut
ridicați dâן popor

aș borî epopei de căcat
aș arunca din mine
aș improșca pereții cu bălașa
cu borhoturile lui nicolaescu cu cenaclul flacăra
și folkiștii și libertatea artistică
a optzeciștilor

vreo doi din președinții ăia am votat și eu
mare șmecherie că i-am votat
am plâns la moartea lui dej!
ne-au trimis acasă de la film că nu mai dau film
dac-a murit tovarășu prim-secretar.
mă sprijineam cu mâna de gard mă pișam
și plângeam
aveam doispe ani simțeam că e moment istoric
că trebuie să-mi rămână în memorie ziua
și cum dacă nu
cu lacrimi în ochi?
cu avionul la botoșani

prima călătorie cu avionul a fost la botoșani.
cu un antonov un avion vechiuț.
de ce tocmai cu ăsta?
pentru că ne cunoșteam.
trecea antonovul
făcea o jumătate de oră pe cer.
nu mai erai așa copil singur pe câmp.
și mormăia ca un pui de bursuc.
am povestit călătoria asta de o grămadă de ori!
cum țiuiau motoarele cum începuse să-mi pară rău.

cum a luat-o avionul în sus și nu mai puteam face nimic.
cum treceam pe lângă baloți de zăpadă sau ei se duceau un-
deva. și celelalte.
la suceava luminile orașului licăreau ba în cer ba în zare dar în
cele din urmă am ajuns pe pământ.
iar până la botoșani în microbuz
căci la botoșani ca și la titu nu e aeroport.
m-am întors de la botoșani
cu nașu la botoșani se bea foarte mult.
era viscol era urgie trenul a rămas
în gura mă-sii prin moldova în câmp.
am scos capul pe fereastră
nu mai era nici cer darmita avion.
se-nvinețea carnea pe mine trenul stătea
n-aveam nimic de băut.
eram doar cu hainele nimic în buzunare
puteam să mor acolo n-ar fi știut nimeni
cine sunt și ce-am căutat iarna la botoșani.
pe unul din ăia de la barurile din botoșani
îl chema chiricuță sau trebuia să vină și chiricuță
și-l așteptau nu mai știu

viața trece încet

scria agramat dar caligrafic și ferm cu litere gotice.
ducea la capăt calcule complicate știa
să măsoare trunchiuri de copaci și butoaie.
de-aia era referent agricol la primărie.
avea ceva în el știa să creeze o situație comică
din orice dar oricând. un bufon de grup m-am întristat.
hai bă să ne rădem cu ăsta!
într-o zi a picat în control unu de la raion.
un activist un secretar de partid.
tata nu era comunist era din frontul plugarilor
credea că asta e altceva își permite să ia la mișto
un antichrist.
a chemat de la biserică pe ăla care ține isonul
dascăl îi zice în satul nostru.
ăla a fost și el destul de nebul să vină
cu patrafir cu gălețușă cu busuioc.
l-au înghesuit pe activist în colț
l-au muiat în aiasmă i-au ținut slujba
de alungare a duhului rău
au chemat în ajutor pe sfântul vasele.
duhul rău a fugit cu mașina de activist de partid.
primăria a răs puteau încă să rădă
erau primii cînșpe ani de după război
dar a doua zi n-a mai răs.
a doua zi a venit o inspecție financiară
și-n cinci minute a găsit o lipsă în gestiune tatălui meu.
seara au venit și l-au luat de acasă.
era lume multă ziceau să mă culc
că nu e de mine m-au acoperit cu o plapumă
și când am ieșit de sub ea era liniște.
era liniște oră cu oră minut cu minut.
nu mai făcea nimeni scandal
că nu e bună mâncarea nu mai
trebuia să vorbim în șoaptă
că doarme tata și e beat iar.
îmi plăcea fără tată.
nu l-au putut ține în pușcărie mai mult de-un an
au compensat cu altceva
au pus sechestru pe casă.
adică stăteam în ea mai departe
dar era a statului acum ne puteau oricând da afară.
aveam șase ani cu ce-o să ne acoperim
când o să plouă în drum.
mama zicea că acum în drum o să stăm.
unde-o să pun caietul.
nu ne-a dat nimeni afară din casă
dar nu mi-a fost o secundă mai puțin teamă.
visul copilăriei a fost să câștig banii mei
și să am un loc numit casa mea.
era cumplit să rămân copil încă atât de mulți ani

gaura de vierme

eram fericit și pe timpul. poate mi-e rușine s-o spun.
țin minte exact ziua când am fost fericit.
eram la moreni veneam spre casă cu sticlele de lapte într-o
sacoșă trebuia să fac rost de lapte făcusem. nu era nimeni pe
stradă. Dumnezeu - dacă e - la cine să se uite dacă nu eram
decât eu. deci nu e chiar așa cum se zice că e greu să fii feri-
cit. la târgoviște diana mi-a spus într-o zi că-n baia noastră e
ceva groaznic un șobolan. i-am spus că nu e știu eu mai bine și
ea e mică. ioana mi-a spus că-n baia noastră da vin șobolani.
am pus gresie și faianță e imposibil. dar știam că ăsta e ade-
vărul. dar de ce să fim copleșiți. am pus bandă de ziar crestată
cu lama transversal peste cadă și pe hârtie salam. noaptea -
dormitorul e lângă baie - ascultam în întineric atent. plescăia
în apă o băgase pe mânecă. voia să scape cu viață. am golit
cada am dezinfectat am astupat gaura de șobolani cu sticlă
spartă și cu ciment. așa că: de ce imposibil? și pe discovery
sunt speranțe. s-ar putea să existe găuri de vierme s-ajungem
cu mult mai repede undeva.

Crai de Verde

fragment din romanul în lucru „Vara leoaicei...”

Melania Cuc

Melania Cuc

Viața i-a dat minimul existenței pe gratis, l-a hrănit cu pâine și apă, apoi... totul s-a răsturnat. A fost...Revoluție!

A ieșit și el în stradă. A strigat și el ce strigau alții! La Baricadă l-au ciuruit gloanțele.

Au urmat operațiile, spitalul... Noroc? Da, i s-a dat și din acesta, dar nu chiar cu carul. La treizeci și trei de ani a tras linie! A adunat.

Clar, nu avea stofă de om de afaceri nici de politician, cum aveau alții.

El era un prinț fără tron, cavaler și cerșetor, pictor de biserici, actor de vodevil, as la poker, mediocru la table și perdant iremediabil pe terenul de golf... acolo unde se trăgeau, mai nou, sforile, toate marionetele mondiale. Nu avea chef să escaladeze piramida de sticlă a unei societăți sălbatice și furioase.

Deși proprietar doar pe o garsonieră și câteva timbre, Craiul de Verde nu regreta defel că nu se impusese, nu făcuse avere. Nu își făcea proiecte imposibile, nici griji pentru ziua de mâine.

Cu ten măsliniu, înalt în stat și suplu ca un fiu de apaș, cu fruntea lată și bărbia despicată, ar fi putut juca cu brio în filme de dragoste, siropoase. Propuneri avusesse. Pentru un scurtmetraj la secțiu-

nea „adulți”.

A fost singura dată când s-a înfuriat pe viață.

S-a încuiat în casă, numai el și o damigeană de țuică neoașă. A băut. S-a lovit cu capul de pereți șase zile la rând. În șaptea, l-a sunat avocatul.

Așa a aflat că se pricopsise cu moștenirea de la Glodoasa. Patru sute de hectare, cândva acoperite cu podgorii, acum, un teren ca de după război, în care nimeni nu ar fi investit nici muncă, nici bani. A, mai era și conacul. O casă ca pentru cei nebuni, un imobil cu camere nenumărate și fără țigla în acoperișul, ce ar fi trebuit să adăpostească de ploaie și ninsoare cele șapte turnuri de apărare, - bastioane fabuloase pe vremea Regenței. În unul din ele, cică ar fi fost instalat telescopul Monseniorului. În altul, și-ar fi tăiat venele Olga, fiica generalului... Și legende ar putea să continue.

Oricât a căutat Craiul de Verde un act prin arhive, o dovadă, ceva palpabil care să ateste că el era moștenitorul de drept al generalului Sâmbure, nu a găsit decât, în cămăruța portarului, o bătrânică în rochie de dantelă aproape fleanduri și pe cap, cu pălărie împodobită cu pene îmbăcșite de molii. Măinile-i schivnice manevrau cărțile de joc cu dexteritate de crupier veritabil pe plușul putred al mesei. Își da pasiențe mormăind o melodie, una la modă înaintea Războiului.

Bătrâna îl aștepta sigur. Dovadă că i-a zis pe nume. L-a îmbrățișat, l-a luat de braț și l-a plimbat printre resturile unei averi care, spunea ea, îi aparținea lui în întregime.

Trupul ei fragil tremura ca o gelatină. Olga Sâmbure avea Parkinson sigur.

Maladia n-o împiedica să întinească în cinci minute cu două decenii. Și-a îndreptat șira spinării. Era iar ageră, vioaie și aproape dansa în pantofiorii de postav fără cataramă. Alerga în stânga,

în dreapta, se grăbea ca și cum totul depindea numai de secunda de față.

Cvintele-i erau fără noimă. Borboro-sea silabe pe care, Craiul de Verde realiza cu stupoare, că le precepea fără să facă nici un fel de efort. Recunoștea în ele rugăciuni și blesteme, incantații stranii și care, nu ar fi trebuit să aibă nici în clin nici în mănecă cu el, cu un un tip format la școala materialismului dialectic.

Olga Sâmbure nu mai avea vârstă. Devenise sprintenă și sigură pe sine, chiar cochetă, pretențioasă deși mirosea a săpun de rufe și nu a parfumuri celebre. Era așa, ca o haină de blană foarte scumpă care năpârlise, se jechoșise, dar își păstrase croiul.

Situația nu era comică. Era tristă și perfect posibilă pentru o poveste cu prințese și prinți recuperați din file de istorie.

Nu era senilă. Doar oarbă și surdă. Era povara familiei, de care, Craiul de Verde nici nu voia să audă.

El s-a speriat de ce ar fi putut să se întâmple, să i se facă milă sau, de ce nu, rușine.

I s-a smuls din strânsoare în timp ce ea, încerca să-i explice „cum că... .. și „că...”, ar fi bine... Craiul de Verde nu i-a lăsat timp să-l convingă.

A îmbrâncit-o. Ba, chiar a lovit-o.

Cum ea era doar un bibelou nu o zdrăhoacă, nu o femeie puternică și vulgară, s-a făcut țândări.

Zăcea ca moartă, la picioarele singurei sale rude de sânge.

Apoi? Nimic! A urmat un gol teribil, marea siguranță a cuprins conacul unde, la un an o dată, își instalau cartierul general antropologii de profesie. Tehnica lor de lucru nu dădea rezultate.

Familia Sâmbureștilor își jucase cartea de-a lungul a trei secole. Jucase, pierduse...

Îngerii cei de fiecare zi din poemele numit Traianus

Melania Cuc

S-a născut la 2 aprilie 1969, în satul Vișoara din Basarabia. Așa cum îi stă bine românului, s-a înrolat în corul poezilor care cântă în limba maternă, scrie cu patos și talent rar, despre câte sunt și nu sunt aievea în lumea noastră, una dură, reală.

Pe numele lui adevărat, Traian Vasiciu, și-a ales pseudonim falnic. Își semnează opera: Traianus. Nimic mai potrivit pentru un suflet gata să intre, să ducă și să câștige bătăliile cu efemeritatea.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și președinte fondator al Societății Culturale „Pasărea Phoenix”, Editor și fondator al revistei literare Phoenix în perioada 2004-2007. Implicat în viața culturală a Moldovei de peste Prut, este și producătorul autorizat al Festivalurilor de muzică ușoară „Maluri de Prut”, și „Steaua Chișinăului”.

A publicat 28 de cărți, ceea ce îl face a fi un nume cu notorietate în

sfera literaturii contemporane.

Despre opera lui Traianus au scris critici importanți, au căutat să despice firul în patru, să găsească filonul auriifer al graiului care cântă pe toate cuvintele Limbii Române. Dacă acasă este deja cunoscut, Traianus merită a fi cunoscut și peste vremelnicele fruntării al României de azi.

În volumul „Când s-au fost spus Îngerii, care a apărut la Editura Epigraf în 2009, Traianus face un exercițiu de memroie colectivă, așezat fiind dinaintea unei oglinzi, în care Timpul nu mai are dimensiune, Dorul nu mai are nunațe iar Dragostea devine una sinonimă cu Divinitatea.

Poetul este doar un Om, dar unul care a desperit scânteia divinului, știe că și-a câștigat dreptul de a cânta în corul îngerilor.

Nu la plural, singular în turnu-i de fildeş, Traianus își scrie psalmii dragostei de glie, lacrima picurată la rădăcina ierbii și șuierul vântului doinind prin iarba copilărie. Scrie ca și cum ar picta, din instinct dar și rafinat, cultivat, cu con-

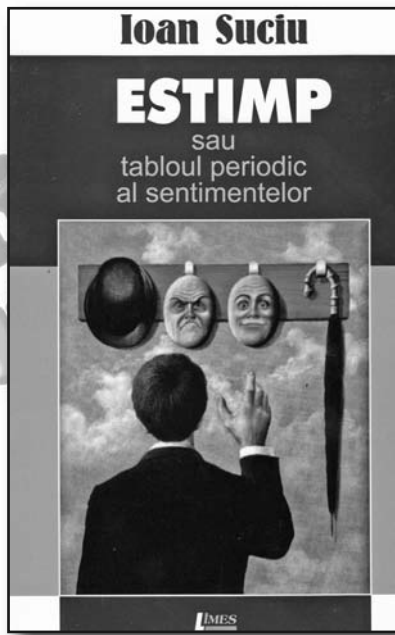
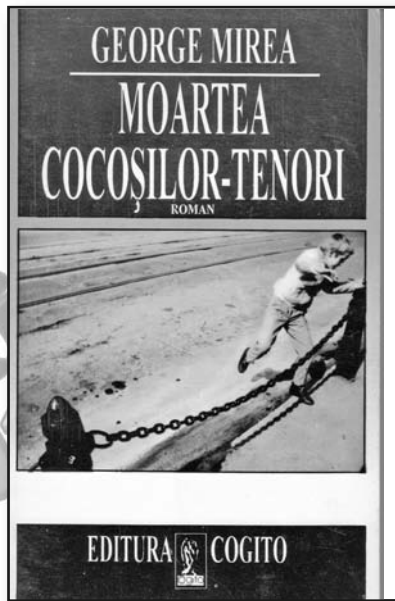
exiuni literare moderne și care, laolaltă îl fac să fie un poet adulat de publicul iubitor de vers clasic dar și de amatorii de poezie cu nunațe stilistice moderne.

În „Psalm înforit”, - ca într-o lucrare de Nicolae Grigorescu, îngerul-ciobănaș doarme, cu o mână sub cap, pe pământ, - poemul în sine este un legământ într-o cele de Sus și cele de Jos, Traianus făcând o joncțiune, aparent lingvistică, dar care, dincolo de cuvânt, ne arată adevăratul destin al poporului care suntem.

Poetul nu se teme să inverseze rostul simțurilor, să audă cu ochii, să vadă cu urechile, să reducă întregul la noțiunea de publere, din care... apoi, iar se ridică zicându-ne: „Cât Dumnezeu în tine- atâta veșnicie! Cât tăcere-n mine- atâta Dumnezeu... Memorabil!

Readus la starea de creație, insul anonim devine Creator, Poetul care, într-un dialog perpetuu cu îngerul din sine, atinge stări de comuniune imposibil de atins prin mijloacele pipăibile ale materialismului.

Din biblioteca revistei „Climate literare”

Tripla revoluție sinergică (1969-1989) - 1

Ioan Țepelea

Cronologie

1969 Buican publică Biologie generală, genetică și ameliorare (în limba română) ■ 1970 Monod publică Hazardul și necesitatea ■ 1975 Wilson publică Sociobiologie, Noua sinteză ■ 1976 Dawkins publică Gena egoistă ■ 1979 Buican dezvoltă conceptul preselectiei genotipice ■ 1983 Changeux publică Omul neuronal ■ 1989 Buican publică Revoluția evoluției ■ 1993 Buican publică Biogenoseologie. Evoluția și revoluția cunoașterii.

Revoluția darwiniană continuă să producă noi elemente. Multiplele descoperiri acumulate în cea de-a doua jumătate a secolului xx, în special în domeniul biologiei moleculare, duc în cele din urmă la modificarea, în mod substanțial, a schemei moștenite de la Sinteza modernă, rămânând fidele marilor sale linii. Printre puținele construcții intelectuale de ansamblu care propun o revizuire coerentă a acestor chestiuni, teoria sinergică apare ca fiind excepțională prin precocitatea și amploarea ei. Ea dă naștere, de fapt, la alte două inovații conceptuale care fecundază istoria ideilor și filozofia cunoașterii.

Teoria sinergică a evoluției

Pentru a ne da seama în ce moment teoria sinergică constituie o revoluție teoretică majoră, trebuie să aruncăm o privire spre problematicile evoluționiste ale anilor 60. La acea vreme, mai multe debateri făceau furori între specialiști în ceea ce privește rolul mutațiilor genetice de mare amploare. Potrivit mai multor geneticieni de mare renume, „revoluțiile genetice” trebuiau să accelereze procesul de separare al speciilor. Aceste dispute au contribuit la găsirea modalităților de intervenție în selecția naturală. Deși aceste chestiuni sunt legate între ele, trebuie să pornim de la reflecțiile teoretice în ceea ce privește cauzalitățile selective, pentru a înțelege interesul pentru teoria sinergică.

Gena vs. Individ

Încă din anii 60, evoluționiștii se împart în două grupe principale în ceea ce privește nivelul intervenției în selecția naturală. În cazul primei categorii, geneticienii insistă asupra rolului evolutiv al fiecărei gene luată separat, în timp ce calculele geneticii populațiilor pun accentul pe valoarea selectivă diferențiată a fiecărei gene opuse. Această concepție, care a fost îmbrățișată și de biologul suedez Gunnar Ostergren în 1945, e reactivată de poziția radicală a biologului britanic Richard Dawkins, care consideră că selecția are de-a face doar cu genele. Printre argumentele aduse de acesta, multe provin din studiul speciilor de animale care prezintă comportamente sociale. Acest lucru poate părea uimitor, dar Dawkins se alătură de fapt unei debateri începute în anii 60 și susținută mai ales de William Donald Hamilton, George Christopher Williams și John Maynard Smith. S-ar părea că în sânul unei specii sociale, un singur individ cu un comportament egoist ar putea exploata altruismul înconjurător. Dacă descendenții lui moștenesc această

Ioan Țepelea

trăsătură, atunci relațiile de ajutor reciproc din sânul grupului vor fi amenințate de un astfel de comportament parazit. Devine atunci foarte dificil de înțeles cum au putut societățile biologice să apară și să se mențină în ciuda indivizilor egoiști. Hamilton arată că, în cazul albinelor, specimenele muncitoare sunt genetic mai apropiate de surorile lor decât de eventualele moștenitoare, din cauza unei configurații genotipice foarte deosebite în cazul anumitor specii. Din cooperarea lor rezultă o mai bună propagare a genelor lor, purtate de albine de aceeași speță. Alte forme de sociabilitate există independent de o astfel de caracteristică, dar Dawkins și confrății săi consideră că altruismul reciproc bazat pe posesia de gene în comun, reprezintă criteriul ce mai sigur de explicare a existenței societăților animale. Din 1976, Dawkins distinge „unitatea fundamentală a selecției” a organismului individual care constituie vehiculul biologic ce îi permite să se mulțumească. Altfel spus, indivizii nu sunt decât niște „mașinării de supraviețuire-roboti programați orbește să preserveze moleculele egoiste cunoscute sub numele de gene”.

Marea majoritate a biologilor care studiază organisme, nu admit o astfel de concepție reductivă. Ei sunt de acord cu Darwin în ceea ce privește ideea că individul este cel care controlează selecția. Mayr s-a opus de-a lungul întregii sale cariere „geneticii sacului de fasole”, genetică ce studia efectele fenotipice ale genelor, unele independente de altele. Încă din 1942, Mayr sublinia cu forță că: „Nu trebuie uitat că un genotip al unui organism nu reprezintă doar suma genelor sale, ci un tot integrat”. Chiar în anii 2000, care va să zică, după trei decenii de debateri privind nivelurile de selecție, Mayr încă estima că „marea majoritate a evoluționiștilor sunt în prezent de acord cu faptul că organismul individual este obiectul principal al selecției”.

Tot în această idee, Jacques Monod, obținător al premiului Nobel în 1965 în biologie, publică în 1970 o carte care cunoaște un mare răsunet: Hazardul și necesitatea. Fără să insiste asupra noutății teoretice pe care el o aduce, geneticianul dezvoltă pentru prima dată ideea potrivit căreia nici o mutație nu va fi încorporată în patrimoniul ereditar al speciei decât dacă ea va fi mai întâi compatibilă cu ceea ce el numește „aparatură teleonomică”, adică un ansamblu funcțional, via-

bil și participant la reproducere. Mașinăria celulară prezintă, de fapt, o coerență structurală puternică, astfel explicându-se stabilitatea ei de-a lungul perioadelor geologice. Fiind perfecționată în cursul mai multor mii de milioane de ani, celula bacteriană apare astfel, în ciuda anumitor modificări specifice, mai degrabă superficială, ca fiind înzestrată cu o organizare extrem de eficientă. Monod admite și existența unei forme de selecție naturală încă puțin valorizată de către evoluționiști: „... o noutate sub forma unei modificări a structurii unei proteine va fi în primul rând testată pentru compatibilitatea sa cu ansamblul unui sistem deja legat de nenumărate legături care ordonă proiectarea organismului”. Monod prefigurează și existența unei preselectii genotipice, ferindu-se, însă, să-i exploreze consecințele.

În 1980, epistemologul american David Hull reia distincția dintre replicator, adică beneficiarul selecției, și interactor, cel care caracterizează nivelul biologic la care se situează competiția și eliminarea diferențială. Potrivit acestei prezentări, și în niște termeni care nu s-au modificat mult din timpul lui Monod, teoria sintetică distinge: ceea ce este selecționat (genele), pe ce se bazează acțiunea cauzală a competiției (organisme individuale), și ceea ce este modificat (populația sau specia). O astfel de prezentare, fidelă teoriei sintetice, va cunoaște o mare popularitate până în zilele noastre, deși ea duce la un impas teoretic.

Nivelurile integrării ființei vii

Îi revine geneticianului franco-român Denis Buican sarcina de a rezolva această problemă a nivelului operațional al selecției. Păstrând elementele fundamentale ale Sintezei anilor 1940, teoria sinergică a evoluției permite depășirea anumitor contradicții și deschide noi piste pentru cercetările viitoare. În anii 60, Buican desfășoară experiențe radiogenetice, provocând mutații la multiple specii de plante cultivate, expunându-le acțiunii radioactive. Aceste activități realizate în România par a fi novatoare în contextul lor, deoarece țările din blocul comunist erau supuse dogmei lyssenkiste, sprijinite de partidul unic aflat la putere (a se vedea capitolul precedent). Victima a cenzurii, Buican își vede laboratoarele distruse în mai multe rânduri, în pofida accesului haotic al comuniștilor români la autonomie politică vis-à-vis de „marele frate” moscovit.

În ciuda acestor întreruperi, eforturile lui Buican sunt recunoscute la nivel internațional, mai ales prin publicările în Arhivele Academiei de științe din Paris și în alte reviste de specialitate. Capitala Franței atrăgea în acele timpuri numeroase personalități române de prim plan, prin faptul că inteligența română vorbea fluent limba franceză. La Sorbona, cu ocazia unei vizite la un congres internațional, Buican se hotărăște să susțină un al doilea doctorat în domeniul științelor naturale.

După mai bine de 5 ani de blocaj al cenzurii, Buican poate publica primul manual român de genetică intitulat Biologie generală, genetică și ameliorare. Această carte se opune, în mod explicit, ideilor false, încă răspândite în Est de către Lysenko. În cartea sa, Buican aduce inovații

prezentând unul din fundamentele teoretice ale concepției sinergice. E vorba de concepția nivelurilor ierarhice ale integrării biologice. De la Aristotel încoace, potrivit căruia „totul e mai mult decât suma părților”, naturaliștii studiază compoziții organismelor biologice care constituie entități coerente, închise unele în altele ca păpușile rusești. Potrivit teoriei generale a sistemelor a lui Ludwig von Bertalanffy (1901-1972), celulele constituie și sisteme, în sensul că fiecare formează un ansamblu organizat de elemente în interacțiune unele cu altele și cu mediul. Sistemele biologice nu formează structuri închise în ele însele, deoarece ele schimbă energie și materie care pot servi drept suporturi transferurilor de informație, ca și în cazul transcrierii genetice sau a influxului nervos.

Delimitarea precisă a sistemelor biologice pare un lucru dificil, deoarece funcționarea lor prezintă o anumită dezordine cât și relații de interdependență la care teoria sinergică propune doar o explicare a originii. Buican utilizează, cu toate acestea, un ghid în prezentarea sistemelor biologice: noțiunea de homeostazie, definită de Claude Bernard în 1860 în studiile sale fiziologice. Capacitatea organismelor vii, de exemplu, corpul uman, poate menține constant, în anumite limite, un ansamblu de parametri care să mențină echilibrul mediului interior. Astfel, în ciuda variațiilor de temperatură exterioară, cea a corpului mamiferelor și a păsărilor în repaos, rămâne remarcabil de stabilă. Prin analogie, se pare că anumite reguli care garantează coeziunea unui mediu intern, pot fi descoperite în alte sisteme decât cel al organismului individual: nucleul celular, celula inserată într-o membrană, și chiar specia biologică a cărei coerență genetică e garantată de mecanisme care limitează hibridarea, toate constituie niveluri integrate după o logică ierarhică. În Biologie generală, genetică și ameliorare, Buican identifică o mulțime de niveluri biologice a căror integrare apare ca fiind foarte înegală, cele mai coezive fiind celula și organismul individual.

Această prezentare oferă un cadru adecvat pentru a înțelege acțiunea selecției naturale în cadrul mediului intern. Printre numeroasele mutații provocate de genetician, mutațiile letale, cunoscute încă de la începutul secolului xx, nu par a fi incompatibile doar cu mediul exterior, ci și cu cel intern.

În 1909, De Vries observă că „Lamarck a descoperit fără să știe planta pe care tot el a numit-o Oenothera lamarckiana, care un secol mai târziu, a permis o demonstrație experimentală de mare anvergură asupra originii comune a tuturor făpturilor vii”. Dar după cum am văzut în capitolul 4, De Vries s-a înșelat, deoarece el a ales pentru mutații un caz rar de hibride stabile. Dar ce e mai curios e că acest fenomen face parte dintr-un lanț de prime cazuri de mortalitate a homozigotilor. E vorba de o eliminare selectivă, dar care nu e exact aceea pe care Darwin a prezentat-o în Originea speciilor. Pentru Darwin, selecția are loc prin intermediul concurenței reproductive între indivizi. Cazul Oenothera lamarckiana dovedește existența unei selecții naturale a priori, care funcționează prin eliminarea mutanților inapți, nu vis-à-vis de confruntarea lor cu mediul, ci direct la nivelul genotipic.

Menuț Maximinian

prof. dr. Vasile V. Filip

Politica oficială a Uniunii Europene privitoare la problematica națională, însușită și de autoritățile române, este că națiunea a încetat să mai joace un rol esențial în actuala configurație politică, că granițele naționale se spiritualizează, nemaivând "decât" un rol cultural (reminiscentă a vechii concepții, materialist-dialectice, asupra culturii ca ceva "adăugat", deci neesențial?); care rol nici nu prea trebuie băgat în seamă, pentru că ne îndeamnă "să privim spre trecut", câtă vreme națiunea "și-a trăit traiul și și-a mâncat málaiul" încă din secolul al XIX-lea, în următorul nepricinuind decât dezastre – etc. etc. Toate aceste "flori de seră", ce pot părea la o primă vedere, frumoase și de viitor, cresc, repet, pe terenul contrafăcut al concepției conform căreia politica este esențial altceva decât cultura, nu o prelungire "aplicată" a acesteia. Cât rău a făcut această concepție omenirii s-a putut constata, pentru cine a vrut s-o facă, încă din secolul trecut, măcar din exemplul cumplitei revolte a popoarelor Indiei împotriva Companiei engleze a Indiilor Orientale, dacă nu și din atâtea altele.

Dar să nu ne depărtăm prea mult de ograda proprie. Căci nici noi, românii (poate chiar "mai ales noi, românii") n-am dus vreodată lipsă de înțelegeri superficiale, importuri fără adaptare, snobism politic și intelectual (id est: oportunism) și alte "calități" (incontestabile, în lumea animală, unde inteligența se definește, într-adevăr, ca "putere de adaptare") cu care ne-a înzestrat o istorie al cărei principal (și, adesea, unic) imperativ a fost supraviețuirea (înțeleasă și ea, din păcate, mai ales la nivel individual).

Balcarii, însă, sunt "butoiul cu pulbere al Europei" tocmai pentru că problema națională nu și-a cosumat aici enormele energii la timpul potrivit, odată cu Occidentul european. Aici apartenența la o anume etnie are încă o dimensiune "divină", și nu poate fi tratată doar ca un instinct primar, ce se cere cetluit în chinurile rațiunii universale. (De altfel, personal, mă îndoiesc foarte tare că omul va deveni vreodată o ființă exclusiv și unidimensional rațională.)

Dar problema națională e prea complicată pentru a încerca, aici, mai mult decât o aproximare a nucleului ei "tare".

În acest context, politic și intelectual, să scrii o carte despre spinoasa problemă națională, româno-maghiară, despre felul cum se manifestă ea acum, în cele mai fierbinți zone ale țării, cum e zona Odorheiu Secuiesc și județele Harghita și Covasna în general, e - în același timp - o provocare și o aventură. Chiar dacă nu ești

Rădăcini împrumutate

de Menuț Maximinian, Editura Karuna, Bistrița, 2009

tocmai un novice într-ale gazetăriei și scri-sului, și te afli - precum Menuț Maximinian - la a șaptea carte. E o provocare pentru că cele ce se întâmplă acolo nu pot fi trecute sub infinită tăcere, așa cum încearcă actuala clasă politică, ce nu are - din câte se vede - alt scop mai "nobil" decât perpetuarea (și, evident, prelungirea) privilegiilor individuale conferite de mandat; scop pentru care cea mai bună atitudine e să te prefaci că problema nu există. Și e o aventură pentru că e greu să te menții în limitele unei obiectivități profesionale, gazetărești - pe care autorul și-o impune metodologic, dar pe care n-o realizează practic - câtă vreme te afli pe un câmp minat, câtă vreme câmpul de observație e totodată și unul de luptă; iar observatorul - fie că vrea sau nu - e totodată parte din fenomenul observat.

Pentru această situație, deloc de inviat, a celui ce se așază între cele două armate pornite deja una spre alta, cu intenția de a evita catastrofa, scriitorul Nikos Kazantzakis are, în romanul Hristos răstignit a doua oară, o rezolvare epică demnă de reținut: acela va sfârși călcat în picioare și de unii, și de ceilalți. Dar Menuț Maximinian nu se (mai) află între cele două "armate": bătălia s-a dat, el numără morții din ambele tabere, dar mai ales din cea căreia îi aparține sufletește (căci tocmai ea e cea care a pierdut bătălia), îi plânge zguduitor, cu sentimentul de pustiu al orfanului, dar și cu forța imperativului moral, că așa ceva nu trebuie să se mai repete.

Una din afirmațiile esențiale ale cărții (și totodată premisă a acesteia) este că "În acest spațiu etnicitatea limitează foarte mult libertatea de acțiune și gândire a actorilor sociali", căci "fiecare istorie personală are o intrigă de coloratură etnică".

Aflăm încă din primele pagini că "Ideea acestui studiu a pornit în momentul documentării pentru cartea Chip de inger, Ed. Karuna, 2008, care prezintă situația tristă a școlii românești pe cale de dispariție la Odorheiu Secuiesc, și în mod special de la Așezământul Sfântul Iosif". Dar, cum ziceam, intenția obiectivității profesionale ("Am încercat să descoperim aceste locuri așa cum sunt ele, fără prea multe cosmetizări stilistice, prezentând lucrurile așa cum sunt...") este repede înghițită de o adevărată lavă lirică, pe care nu i-o putem reproșa, căci ea este izvorul atitudinii, al implicării tinerești, ce disprețuiește meschinăria clasei politice și ignoră riscurile. Părăsind câmpul simplei, neutrei observații, autorul se apropie periculos de mult de condiția adevărului revelat, prin Duhul Sfânt, a cărui întruchipare pământească pare a fi preotul Puiu Pavel din Odorheiu: "Călăuzitor în acest drum al <<rădăcinilor împrumutate>>, sintagmă ce aparține vrednicului preot al Odorheiului, Puiu Pavel, ne-a fost Duhul Sfânt, care a dat suflare de binecuvântare peste iobagul român..." Tonul inspirat, mesianic, va reveni în cele mai fierbinți momente ale relatării, ca și la finele întregului studiu.

Autorul se așază, sufletește, în vădit răspăr cu sensul evenimentelor ce au avut loc în ultimii ani în zona cercetată. El își permite să strige în gura mare ceea ce toată lumea știe din auzite și comentează cu voce scăzută: anume că în Harghita și Covasna are loc un evident proces de de-naționalizare, ba chiar de purificare etnică,

în dauna românilor minoritari, neapărați în niciun fel de autoritățile proprii lor țări, prea șterse și oportuniste pentru a risca o nuanțare, la nivel european, a definirii statului național, în sensul că el nu exclude automat pericolul agresiunii inverse, a minorității - devenite majoritate la nivel local - asupra majorității, transformate în timp în minoritate locală. Poate c-ar fi mai complicat, dar nu imposibil. Pentru lideri autentici, însă. Or, în lipsa acestora, în lipsa unui climat politic propice adevărului, fie el și dureros, devine aproape normal ca un tânăr ziarist, îndurerat și exasperat, să forțeze în direcție inversă. Poate că așa se face că în discursul său se strecoară concepte și formulări ușor perimate, la marea rigoare (posibilă însă doar în condiții de normalitate), precum teza gândiristă a "sufletului pur ortodox".

Ceea ce nu înseamnă că aspectele abordate aproape monografic (dimensiunea istorică, dezrădăcinarea, rolul bisericii, al școlii, viața culturală, mentalitățile etnice, meșteșugurile, tradițiile, greșelile de strategie politică - formând fiecare substanța câte unui capitol), cu tot metaforismul titlurilor (ce dezvăluie pe scriitorul Menuț Maximinian), ar fi lipsite de rigoare științifică. Dimpotrivă, autorul își bazează investigația, pe lângă observația directă, pe o foarte amplă și serioasă bibliografie (și nu doar românească, ci și maghiară, sau chiar franceză - în total 140 de titluri).

Autorul pare influențabil, bătuit de puternice impulsuri afective, astfel încât textul în ansamblu pare un imens puzzle, cititorul fiind implicit invitat să-și recompună propria imagine asupra spinoasei problematice abordate.

Afirmații grave, îngrijorătoare, precum aceea că "populația românească formează - în zona în discuție, n.n. - o comunitate fără comunitarism, care ființează într-un vid civic și cultural" (s.n.) intră în contradicție cu portretele unor personalități de mare anvergură, civică și morală, cărora tocmai condițiile de oprimare națională în care trăiesc românii minoritari de aici le-a determinat cristalizarea. Astfel de personalități sunt teologii Liviu G. Munteanu, Gheorghe Todoran, Ioan Sârbu, Iosif Sârbu, Puiu Pavel, dar și oameni simpli precum Ion Stanciu sau sora Emilia, de la Congregația greco-catolică "Inimi Neprihănite", toți ilustrând parcă paradoxala lege a polarizării și decantării prin foc a caracterelor, conform căreia "ceea ce nu mă ucide, mă face mai puternic".

Suntem pe un teren al paradoxurilor, contrastelor, confruntărilor - cu atât mai pătimaș, cu cât mai surde, mai puțin auzite și recunoscute în afara granițelor zonei - nelipsite de denigrări intenționate de ambele părți sau chiar de sfidări extreme (precum cea conform căreia "școala din localitate - Murgeni, n.n.- poartă numele "Wass Alber", din anul 2000, la instigarea căruia, în septembrie 1940, 12 români din Mureșenii de Câmpie CJ au fost uciși, declarat criminal de război și condamnat la moarte, în 1946, de Tribunalul Poporului din Cluj"). Mai toate văzute mai cu seamă din perspectivă ziaristică, "fierbinte", a faptului de mare încălcătură emoțională, care ar putea face succesul de public al acestei cărți a lui Menuț Maximinian.

Totuși, nu lipsesc încercările de ridicare a perspectivei la nivelul înțelegerii în ter-

meni mai generali a fenomenelor. Aflăm astfel că, din punct de vedere istoric, momentele de maximă agresiune a majorităților zonali (secui) asupra românilor minoritari au fost: 1) anii 1848-1849, 2) toamna anului 1916, 3) perioada 1940-1945 (după Dictatul de la Viena) și 5) primăvara anului 1990. Aflăm, de asemenea, că explicația secuizării românilor s-ar putea sistematiza în următoarele aspecte: folosirea de către populația românească cu prioritate a "rezistenței pasive", cedările și compromisurile făcute pentru obținerea unor privilegii, lipsa unor răspunsuri adecvate la provocările specifice fiecărei etape istorice în parte, "oarba neunire", "ciuma politicianismului", disensiunile dintre biserica ortodoxă și cea greco-catolică, calitatea modestă a unor lideri, deficiențele din organizarea comunitară. Foarte interesante sunt și considerațiile făcute (după lucrarea lui Eugen Andronic, Activ și participativ la viața cultural-civă, 1998) pe linia unei comparații antropologice între români și maghiari. La toate acestea autorul adaugă și propriul efort comparativ, privind situația românilor aflați în condiție minoritară (iar acum materialul folosit e filmul documentar Ultimii români, realizat de Răzvan Butaru pentru TVR), cu cea a maghiarilor aflați în situație similară, în satul Jeica BN, sat pe care autorul l-a investigat direct, anume în vederea unei atari comparații. Concluzia e una demnă de reținut, căci e valabilă pentru întreaga carte: "Aceasta este diferența între minoritatea maghiară și minoritatea românească. În zona unde maghiarii sunt minoritari, aceștia sunt bine protejați de autorități, au proiecte speciale, clase în limba maghiară, locuri la facultate. În zona unde românii sunt minoritari în propria lor țară, nu au niciun drept, toate parcă au fost întoarse împotriva lor. Școlile dispar și, odată cu ele, limba".

În final, acumularea de încărcătură emoțională izbucnește din nou în accente vizionar-mesianice, simbolice și aproape liturgice ("<<Slavă întru Cei de sus, lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bună învoire!>> Oare și la Odorhei? Îngerul cu aripile trudite de atâta zbor ne spune că da. Trebuie să fie da. Pace..."), parcă pentru a compensa insuficiența subordonare a faptelor și evenimentelor relatate unui imperativ pe cât de necesar, pe atât de firesc: "Împreună!" Nu există altă cale, și de aceea toate căutările și zbatările în afara acesteia sunt risipă de timp și energie. Altfel spus: rătăcirii. Dar, ca orice cale autentică, nici aceasta nu trebuie să fie doar oarbă înaintare, fără oglindă retrovizoare, care să dea siguranță, fermitate, consecvență. Căci altfel (așa cum i se întâmplă unui celebru personaj al lui Marin Sorescu), te poți rătăci și "înainte". Acesta pare a fi cel mai ferm și mai convingător (deși oarecum implicit) mesaj al cărții lui Menuț Maximinian. Carte care nu va fi scutită de controverse și răstălmăcirii, dar ale cărei generoase intenții sunt mai mult decât evidente pentru orice cititor de bună credință.

Bucureștiul de altădată

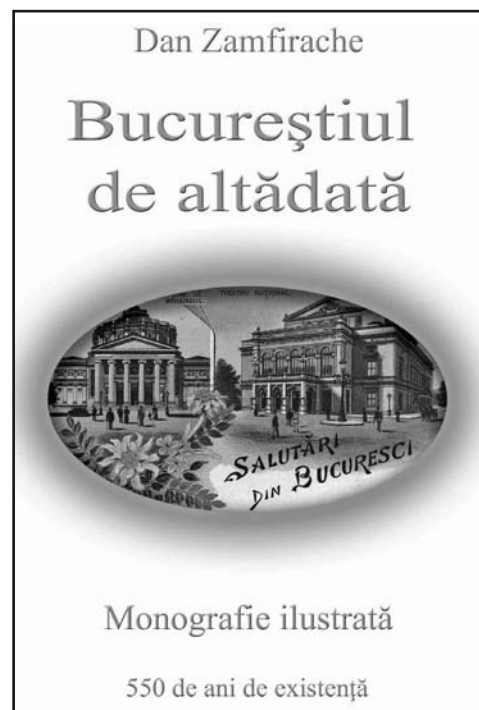
Dan Zamfirache

Dan Zamfirache, Elveția

Pentru întâia dată Bucureștiul a fost atestat într-un document datat la 20 septembrie 1459 în timpul domniei lui Vlad Țepeș, poate unul dintre cei mai autentici domnitori din galeria milenară a istoriei unui popor greu încercat la marginea Europei, ținând piept tuturor vicisitudinilor vremii, ca singurul stat de sorginte latină, izolat în mijlocul unor popoare slave. Peste 200 de ani, în 1659, avea să devină capitală a Țării Românești, iar după Unirea Principatelor Moldova și Țara Românească, Bucureștiul devine capitala statului modern România, în 1859. Urmează o dezvoltare ascendentă culminând cu 1 Decembrie 1918 când devine capitală a României Mari în urma unirii tuturor provinciilor românești, împlinire a visului de secole - unirea în cuget și simțire a românilor.

Hrisovul semnat în 1459 este mai important în memoria românilor decât toate închipuirile realizate pe fondul unor legende cunoscute în străinătate, fie din ne-

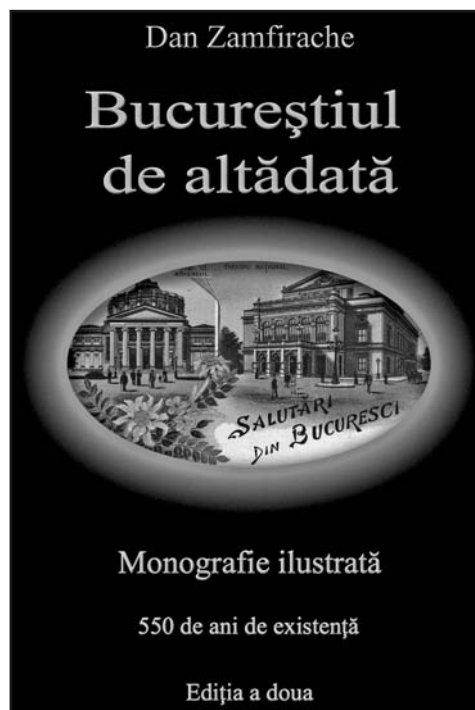
cunoaștere, fie din exacerbarea unor mituri situate departe de cele patru mituri fundamentale care situează poporul român în sfera universală: mitul formării poporului român, geneza, legenda Traian și Dochia, mitul fuzionării omului cu natura, Miorița, mitul creației, legenda meșterului Manole și mitul erotic, Sburătorul.

România are un trecut virtuos în domeniul apariției primelor forme poștale care merge mult în urmă, de la cucerirea Daciei de către împăratul roman Traian, când în urma acțiunilor militare întreprinse în perioada 105-106 e. n., autoritățile romane includ noua provincie în rețeaua poștală a Imperiului Roman, cunoscută sub denumirea de cursus publicus, pe care o mențin aici pînă în anul 271, cînd administrația romană s-a retras peste Dunăre.

De-alungul timpului au dispărut o mulțime de locuri încărcate de istorie, monumente vechi, ansambluri, statui și chiar așezări, cele mai multe în timpul dictaturilor comuniste care doreau cu orice preț

să șteargă din memoria oamenilor o epocă revolută, dar câteva au fost salvate - o contribuție importantă avînd-o și Institutul unde am lucrat, Proiect București, reușind prin echipa inginerului Iordăchescu spectaculoase translări ale bisericilor și mănăstirilor vechi ale capitalei. Printr-o minune a fost salvat și Schitul Ostrov din

Călimănești de aceeași echipă prin supraînălțare cu 15m deasupra nivelului apei. Cu o istorie de peste 55 de ani de existență Proiect București este și autorul principalelor proiecte ale modernei capitale: ansamblurile de clădiri din Titan-Balta Albă, Berceni, Drumul Taberei, Tei-Colentina, Pantelimon, Iancului, Armata Poporului, Crângași, 1 Mai-Turda, sedii de bănci, spitale, clădiri culturale și educaționale, stadioane, clădiri comerciale, cartiere rezidențiale, proiectele construcțiilor reprezentative ale orașului de la Casa Presei, Sala Congreselor, Stadionul Național, Centrul Național de Televiziune, Casa Radio, Teatrul Național, Spitalul Municipal, Sediile Ministerelor, Campus Universitar

Politehnic, etc. până la un număr important de spitale, universități, săli de spectacol, hoteluri: Nord, Hilton, Intercontinental, Modern, Dorobanți, București, Lebăda, Grand hotel, Național, Boulevard, Union, Minerva, Sofitel. A fost de datoria mea ca făcînd parte din acest prestigios Institut să adaug cărții un capitol special dedicat contribuției specialiștilor, arhitecților, inginerilor și informaticienilor din departamentele care au contribuit la aceste realizări de-alungul celor peste 55 ani de existență.

Tocmai de aceea, cartea este structurată pe capitole, vederile alese din noianul imagistic al Bucureștiului de altădată ne poartă prin vremurile apariției primelor fotografii ale austriacului Angherer din 1856 reproduse în carte pentru prima dată la un loc după originalele aflate în posesia familiei Pop din Oradea, de la albumele și desenele după natură realizate în epocă de Michel Bouquet și litografii de Eug. Ciceri și Ferogio publicate în 1845 la Paris la editura Goupil et Vibert până la cele din zilele când Bucureștiul era numit "Micul Paris", amintindu-ne de o epocă revolută.

Cartea e însoțită și de o prezentare pe DVD ceea ce o face mai atractivă.

Lucrarea s-a născut la Berna ca semn de prețuire a Bucureștiului în anul aniversării a 550 de ani de atestare documentară a capitalei României prin hrisovul semnat de domnitorul Vlad Țepeș în 1459. Mai mult, apariția cărții este urmarea firească a obținerii Diplomei de Onoare la Salonul Cartofilic din mai 2009 dedicat acestei aniversări a cărții "Monografii ilustrate", apărută la Cairo în 2006, un compendiu de cinci monografii: Călimănești, București, Buzău, Bușteni, Ada Kaleh și litografii românești.

Este o onoare pentru mine să o public pentru prima dată în revista "Climate literare" a domnului Ion Iancu Vale ca semn de prețuire pentru ctitorul Bucureștiului, Vlad Țepeș.

Poeme

Petre Drăguțoiu

Joc de copil

Mi-a teamă de moarte,
Pentru privirea ta
Fără margini,
Ca o pâine,
Împărțită frățește
Într-un joc de copil.

Poezia, o adiere...

Prea asmuțit de timp
Și încărcat de stele
Îmi caut stări ce nu există.
Și fixuri lângă punctul zero.
Albastru îmi vine acum în minte,
Și cred că e culoare.
Ca o înșiruire de semne,
Ca niște litere, și cifre, și ochi,
Doamne-ferește să mă audă
De exemplu, Gellu Naum,

Și să mă împingă
La poeți nepoeți care sunt, totuși,
Poeți.
Astfel, mâncat de litere,
Înainte cuvintelor,
În groapa dicționarilor smintite
Mai bine trec o zi, două,
În tagma lu' mata Domnule Caragiale
Și pregătesc un manuscris
Poezia, vine ea, o adiere...

Ape

O,
Măcar,
De ți-ai vărsa părul
În Dunăre
Să nu mai am
Grija adîngimii.

Și din mine, puncte, puncte

Fiului meu
Sergiu Florin Drăguțoiu

Mai trăiesc,
Pentru că tu întinzi mâinile,

Și cunoști sânul cu gura,
Și când se crapă de ziuă,
Zâmbești.
Mai trăiesc,
Pentru că tu ești,
De fiecare dată câte ceva
Și din mine,
Puncte, puncte.

Urme

Iubito, să refacem viața
Pe urmele tale.
Urmele mele au risipit anii,
Dar cântecul meu a plecat în lume,
Icoană.
Vezi stele ameteite în zbor?
n-au aripi,
parcă biciuite
trec fruntea cerului
în chemarea clipei.

Și Isuși...

Plîng
Și rădăcinile pietrelor,
Și pereții,
Și sticlele goale,
Și până și eu...
Într-un vers.
Și prea târziu,

Și prea devreme.
Doamne-ajută,
Să mai avem și lumânări,
Pe suflet,
Și cruci,
Nerăstignite...
Și Isuși.

Testament

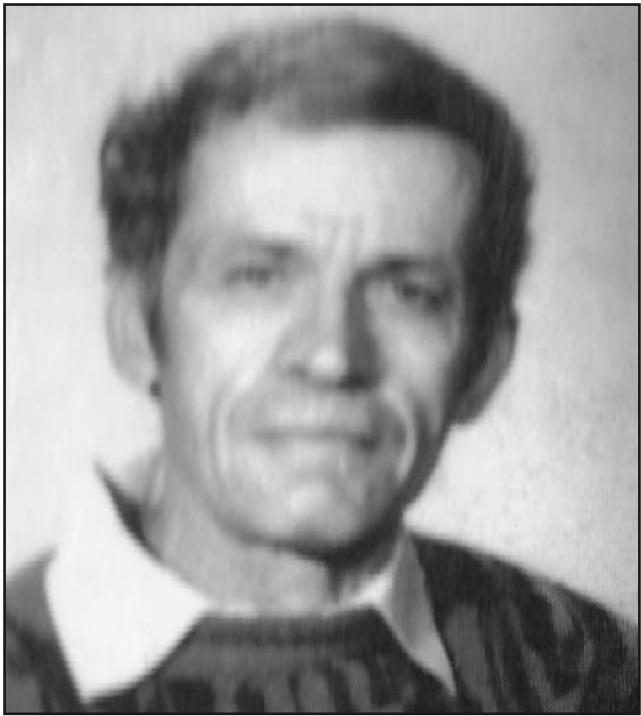
Să cred într-un brad?
Să cred într-o lume?
Și pentru că nu putem așterne
Tot sufletul pe hârtie
Să desenăm fiecare cu sufletul
O pasăre.

O, femeie...

O, femeie... poezie
Cu buzele pline de cântec
Și inima rotundă ca o vioară.

Înalți și chinui iubirea
Cu prea mult alb pentru o corabie
A căror așteptări
Prin toate porturile speranței.

Pe coapsele tale
Poți ține întreg Pămîntul
Cu Cercul polar
Și ape înlăcrimate.

Regina Maria

Emil Perșa

REGINA MARIA
urcă pe scările de mesteacăn alb să intre
în castelul BALCIC construit dincolo de Dunăre în Județul
Românesc,
Întră în Biblioteca cărților vechi tipărite
de CASA REGALĂ să citească
manuscrise și scrisori,
Deschide fereastra Soarelui
să privească un Crin alb și un trandafir roșu
înfloriți pe iarba primăverii
în orizontul ei strămoșesc,
Sub oglinda Fermecată îi este dor
de Soțul EI REGELE FERDINAND I
și de Balul Zânelor
unde Dânsa cu Prinți în Sărbători.

Deschid Albumul de Artă
să o privesc pe REGINA MARIA
Să urc pe Terasa Magilor
unde să-i scriu un poem și o epopee;
Să respir parfumul de magnolii
înflorite pe pajiștea cerului

Sub coridorul cu raze
aprinse pe verticala dorului de trecut
Mă duc în Balconul mare unde se află MAMA mea
Să o privesc cu drag
să-i aduc pâine și struguri sub
Curcubeul ce plutește pe Calea Lactee,
În zori vin la Fântâna Păstorilor
să beau apa vieții
Să ascult triluri de Privighetori
în aerul străluminat
De Frunza de Laur înverzită
lângă CASA DE LUT.

Intru în Camera Galbenă unde m-am născut
Să privesc portretul REGINEI MARIA
Să-i aduc o creangă de Bujori
și o Margaretă înflorită în nemurire,
Vin sub Nucul bătrân
să-l întâlnesc pe MOȘU să o descopăr
Pe BUNA în Curtea Veche unde țese la
Războiul de țesut un covor roșu și albastru,
Când intru în Grădina cu Flori
ascult o muzică religioasă
Sub Soarele Amintirii răsărit în IUBIRE,
A doua zi în zori urc pe
Muntele ATHOS să culeg o floare
De Colț înflorită în Grădina Greciei Antice
Să o duc la Monumentul Roman construit în
Antichitate pe Piatra Roșie
desprinsă într-un Astru

REGINA MARIA urcă cu
REGELE FERDINAND I în
Trăsura Verde pe care-i pictat un Vultur alb,
Să călătorească pe
șoseaua Națională între Livezi și Grădini,
Coboară sub ARCUL DE TRIUMF
să se așeze la Masa de Piatră
Îmbrăcată în
Pânză Roșie – Galbenă – Albastră
Să privească un
Regiment de infanterie
întors din Războiul de Reîntregire.

Ochii ei strălucesc Ziua și Noaptea
Pentru ROMÂNIA MARE când se întoarce
în Castelul PELEȘ să-și rescrie
Memoriile în Umbre și Lumini,
Vine sub Fereastra deschisă
în Grădina cu cactuși înfloriți
Pe Alea cu Tei să viseze sub cerul deschis la viitorul ro-

mânilor și la IUBIRE.

REGINA MARIA privește o
Perlă adusă de Ea de la MAREA NEAGRĂ să-i lumineze
Destinul Romantic sub cerul
Anilor dispăruți în fumul de argint
să urce de pe drumul cu Plopi în OLIMP,

Vine pe terasa Magilor
sub Arțarul înverzit pe
Pajiștea Voievozilor să asculte clopotul de Aur ce bate
dincolo
De Palate și Castele în catedrala Unirii
să se audă în ROMÂNIA MARE
Se așează pe Fotoliul unui Vis
îmbrăcat în catifea albastră
Să respire aerul regal
ce strălucește pe Tronul Roșu
Să-și aducă din Univers și din atmosfera Planetelor pe
Pământ timp,
Se bucură când aude
o muzică de Flaut cântată în Grădina
Zeitelor de un Trubadur român
în Orizontul Culturii
Ce strălucește între două Fântâni săpate
în lutul medieval
Pe Verticala umbrelor
în Cupola Dorului desprinsă din Soare.

REGINA MARIA intră în Galeria de Artă
să privească o expoziție
Cu Tablouri și Icoane să-și scrie
NUMELE pe Pagina Dragostei
Pentru părinții ei ÎN Caietul Alb
ce strălucește în LUMINĂ
Întră în Anticamera trecutului Valah
să întâlnească Prinții și Prințese
să le vorbească despre Viața lumii pe Pământ lângă
oglindea vrăjită de-o Orhidee,

Sub Soarele răsărit în Cerul
Învierii și coborât în Munții Carpați
vine pe treptele de Marmură neagră
îmbrăcate în roșu și alb
Să intre sub Amurgul Bizantin
n GRĂDINĂ
se așează la Masa de Cedru
adus din IERUSALIM
Să respire parfumul de sânziene înflorite
înlarba magnetică
să citească sub un gorun bătrân o epopee.

Tehnici de (ne)rezistență, de Cristi Iordache

Sofistică

1. Amor cu Dumnezeu sau cu El între noi (Gilda Mia)

Început

privește-ți prin fereastra coastei
inima
închină-te Domnului Dumnezeului tău
dar
bărbate
bărbate
nu uita mai apoi
să cinstești cu lacrimi și buze
pe suflet și pântec
femeia

Ești liberă să zbori prin mine

Te potrivești
cavității
din pieptu-mi,
dăltuită
lăcaș, ție!
Pe furiș mă mușcai
și-am dezmoștenit norii,
să scrii risipită între mine și cer,
cu ochii, zbor
de-mplinire.

Dincolo de noi nu cazî.
Mușcă-ne
femeie,
să poată ploua ochii tăi
din senin!

Eu străinul ce sunt, tu străina departe

Străino ce speli pietre la marginea lumii
cu pârauri de sânge, izvor, ochii-ți verzi.
Ai tăiat jumătate din suflet, dar nu mi
l-ai dat. Rezistența nu ne vrea siamezi
Te mistuie norul în pântec și sânii aezi
îți cântă zvâcnind,
poeme-nchinat-e-mpărțirii
cu străinul ce sunt. Rătăciți siamezi,
pribegim înspinați prin desișul muririi,
pe cărări neștiute. Amorul ni-i urlet
nebun. Mă sâruiți pe delir,
te aud când oftezi
și ne smulgem artera jumătății de suflet
durut, să urcăm în eter amândoi. Siamezi.
Eu, străinul ce sunt, tu străina departe
fără ziuă și soare, orfani la amiezi,
ne atingem falangele-n pajiști de soarte
peste lutul-mătase, doi muriți, siamezi.

Nu am vrut să ucid fluturii

în tăcere mângâi pielea iubitei cu flori
îi simt zborul și aripile care mă strâng

mă odihnesc pe pântecul ei
zvâcnește
î-ating coapsele
cu obrazul neras și buzele

un joc între mireasmă și zbor

spunea mama
fluturii făceau curte florilor și-atunci am
mișcat prima dată
apoi zi de zi pântecu-i zvâcnea
așa cum ți se zbate ochiul stâng
privea amorul
mângâieri între zbor și miresme până au
venit durerile facerii

când m-am născut căzuse bruma
aștept în tăcere un prier în fiecare an de
ziua mea după ce îmi șterg lacrima

Ce ape cresc din tine-acum!

Pâraie de pe creste-ți curg,
se strâng în vale
limpezi și termale,
iar peste ele, densă, ceața
captivă-n ora de amurg,
s-atace muntele la poale,
și-așteaptă sora bună-ciața.

Ating cu-n deget cristalinul
de se cutremură mormântul,
surpând pe rezistență, maluri.

Murirea tulbură prea-plinul
și norul meu i-acum cuvântul
zidit prin vorbele deșarte,
ce către Venus pleacă-n valuri
curgând spre munte dinspre mare
să-nțepuiască-a glumii soarte,
tămăduind pân' la izvoare.

Acum, ce ape cresc din tine!

Eu sorb cu buzele-mi cojite,
herculean pe revărsare,
cărări fierbinți și șerpuite,
născute din broboane fine.

Tu îmi șoptești: „să-mi spui, murite,
de ciața asta, mâine doare?”

115 ani de la nașterea marelui prozator

Al. Florin Țene

Odată cu romancierii Garabet Ibrăianu, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu și Mircea Eliade se produce o adevărată schimbare de ansamblu a tehnicilor narrative. O parte din prozatorii novatori s-au impus mai greu în atenția publicului, cum ar fi Gib I. Mihăescu, Anton Holban, Mihail Sebastian și Max Blecher, în ciuda faptului sau chiar datorită acestui demers modelizant, în proiectul lor de a se înscrie, după teoria sincronismului dezvoltat de criticul Eugen Lovinescu, într-o matrice a modernismului universal. Scriitorul Gib Mihăescu, care abordase nuvela cu mult curaj și într-o manieră originală, încă din anul 1919, a dat tonul nuvelei psihologice, prin publicarea celebrilor sale volume "La Grandiflora" și "Vedenia." Cele două nuvele care dau și titlul volumelor de debut sunt frisonate de elemente autobiografice, fiindcă și viața autorului derula un farmec într-un oraș de provincie în care nu se întâmpla nimic, cum spunea Sadoveanu despre Fălticeni lui. Însă boala

iubitei ținută în secret, pentru care nutrea o iubire platonice, devenise o tragedie în contextul ratării provinciale. Personajele masculine din proza lui Gib I. Mihăescu, mai ales cele din romane, au comportamente axate pe aventura bizară sau fatală a iubirii, sunt, mai precis, măști ale sinelui auctorial, în contextele sociale și istorice parcurse în studenție și maturitate. În romanele Brațul Andromedei, apărut în 1930, Zilele și nopțile unui student întârziat, care a văzut lumina tiparului în 1934, Donna Alba, în 1935, au ca structură narativă principală o tendință a imaginării psihotice și a conturării trăirilor trupești în patima chemării sângelui. Literatura sa este analitică cu elemente stranie în comportamentul personajelor cu o atmosferă a derutei, a geloziei, a cinismului și suportabilității erotice, glisând, nu de puține ori, spre masochism și agresiune sadică. Locotenentul Ragaiac din nuvela Rusoaica, Andrei Lazăr, din Mihnea Băiatu, din Zilele și nopțile unui student întârziat care are și el un tiz, urmând Dreptul la București, Mihai Aspru din nuvela Donna Alba, sunt împinși de conjucturi psihopatice spre acte necontrolate, și să fie bântuiți în stilul dostoevskian de acestea, în plin plan fiind adulterul, iubirea interzisă, față de femeia ce se găsește în altă condiție socială, a vârstei, sau chiar, al mentalității că face parte din o altă etnie. Criticul literar Nicolae Balotă în capitolul dedicat lui Gib Mihăescu din volumul Labirint, apărut în 1970, interpretează în grilă psihanalitică agravarea obsesiilor și devierilor comportamentale pe care personajele lui Gib. Mihăescu, ajung să le suporte drept consecințe ale unor acte, uneori ratate. Nicolae Balotă subliniază că ceea ce provoacă anxietatea personajelor sunt fantasmele, nu realitatea, reprezentările imaginare ale unei situații conflictuale inconștiente. Eroii au o apetență spre imaginar și o eroare de cele

închipuite, de halucinațiile, obsesiile și delirul lor. Această ambivalență îmi aduce aminte de Baudelaire, de dubla apetență: extaz al vieții, oroare a vieții. Tocmai dublarea și tensiunea conflictuală este cea care provoacă anxietatea din proza lui Gib I. Mihăescu.

Fire complexă, predispus să plonjeze în sfera imaginării tot atât de intens ca în viața de zi cu zi, înclinat spre obscuritatea impulsurilor, Gib I. Mihăescu se simte atras de scriitorii în operele cărora găsește evaziunea și dorința de imaginare, cum ar fi Sadoveanu, Gorki și Gogol, mărturisire pe care o descoperim în nuvela Donna Alba, dar este atras și de Claude Farrere și Pierre Loti. Îl preocupă obsesiile conștiinței turmentate. Toate nulelele lui Gib poartă amprenta analizei stărilor sufletești ce populează abisul ființei umane, inconștientul acesteia. Explicația freudiană a genezei stărilor nevrotice este plauzibilă. În analizele psihice ale situațiilor și ipostazelor eroilor săi, face o autentică explorare psihanalitică, prin instinctul său de analist și mai puțin printr-o aplicare a informațiilor sale în această disciplină. În nuvela Vedenia, unde este vorba de o infidelitate conjugală: doamna Naicu își înșală soțul cu ordonanța. Venind acasă îi surprinde pe cei doi în pat. Este o situație nedorită pentru naicu, pe care nu o acceptă. Comportamentul lui oscilează între compulsiunea reparării imediate a onoarei și a îndoielii, ce se finalizează printr-o indecizie până la apragmatism. Sfârșitul nuvelei e o exemplificare a realității luată drept închipuire, car urmare a influenței fastuasei parade a universului stelar care îi modifică percepția, melajată în straniu plasmat al fanteziei. Nuvela Semnele lui Dănuț prezintă un bolnav psihastenic. Obsesia este fiica eroului titular, pe care o așteaptă să vină în vacanță, cu trenul, de la pensionul craiovean. O presimțire fu-

nestă îl copleșete de două-trei zile pe Gri-gore Dănuț, șeful gării din Băbeni, prin semne anticipatoare, asemănătoare cu cele ce-l "persecutaseră" la moartea primului copil. Totul se desfășoară într-o atmosferă psihică de acaparare a conștiinței de aceste semen premonitorii, cu strâmtoarea și destrămarea până la obnubilare a acesteia, cu efect disociant al întregii personalități, cu tulburări somato-vegetative și un comportament de agitație psihomotorie, cum ar fi bătaile ochiului care sunt asociate cu așteptarea tragediei, ia imaginarii drept realitate și-l trăiește ca atare, o atmosferă de anxietate majoră, c eating limitele nebuniei. Întreaga acțiune se desfășoară având aceste elemente de psihopatologie. Intensitatea, persistența și structurarea acestei stări obsesive poate apărea, ca un context symptomatic, ca melancholia, cum apar în cazul de față, uneori chiar în simptomatologia unei schizofrenii, exclusă în această nuvelă. Multe din scrierile lui Gib I. Mihăescu excelează prin motivații de semiologie psihiatrică. Cum ar fi în Troița, o capodoperă a prozei românești. În proza lui Gib I. Mihăescu descoperim simptome din psihiatria marginală, ca stări nevrotice de diferite feluri, cum ar fi anxietatea, depresia, fobia, obsesia și chiar recții de intensitate psihotice. Iar în romanul de mari dimensiuni Rusoaica, unde Ragaiac este Gib, descoperim stări obsesive, fiind vorba de așteptarea unei femei ideale, așa cum a conceput-o imaginația sa, cu elemente ale realității și ale reminiscențelor sale, lecture din literatură rusească, și care, cu toate experiențele prin care trece, rămâne o simplă dorință neîmplinită, ce nu l-a eliberat de tensiunile psiho-afective.

Gib Mihăescu este un mare descoperitor al sufletului uman și un mare analist al stărilor normale și patologice.

POEME

de

Geo Căluțaru

Insomnie

În singurătate,
Ca într-o lacrimă.
Cuvintele
Curg din faguri foșnitoare
Vorbindu-mi de tine.
De atâta nesomn,
Sub tâmplă
Mi s-a aprins o candelă
Cu brumă...
Poete,
Fugit în descântec,
Te aștept!

Vindecare

Rană
În carnea unui crin,
Tăcerea doare...
O las să se cearnă:
Ninsoare,
Uitare, vindecare...

Cântec

Spun cântec și
Roua crește din iarbă,
Să bea ciocărlia
Ostenind către soare,
Când ne desprindem
De vise
Și ne înconjurăm frunțile
Cu laurii încrederii
Și roua
Devine privire...

Poetul

Cine caută vremea
O pierde,
Cine stelele strigă
Rămâne fără cuvinte.
Adoarme și umbra în om.
Doar el își rostește
Tristețea...
De mult târziu
I s-a uscat și ziua.

Strânge
Măine lângă mine,
Tăcerea
Vine la urmă...

Dragoste

Ți-am sărutat gleznele
De nisip mișcător...
Însetat de iubire,
M-am rătăcit
În părul tău ca în pădurea
Din basmul bunicii,
Simțindu-te aproape,
Nu te-am aflat
Nicăieri. Te-a văzut cineva
Așteptându-mă-n ieri...

Răspântia vieții

Ea, fata mare
Șterge urmele de tălpi goale
Printre sfinte scripturi.
Apun, în nisipuri,
Păsări albe
Înainte de zori.
Rătăcitor îi fu numele
de curtezană
La preoți, slujindu-i
Cu mâinile goale
Ca în ora
Când s-a născut.

Irizări de suflet

... Intru în vrajbă
Cu vinul
Și descânt văzduhul
Prin care suspină
Dorul.
Îmi simt carnea
Robită sării
Cu femeile desfătate...

... Lasă baltă totul
Și vino,
Să vindem tăciuni
În piața fânului
În ațipit de zori!...

... Jefuiesc Timpul
Ca să mă întrup
În ninsoarea cu spic greu
Și să fiu mângâiat
De fata dogorind mere
În cuptorul,
Numai de ea știut,
Să-i miroasă dulce
Fuga de acasă...

... Pe aripa unei clipe
De nimeni văzută,
De ziua ta, flori vor ninge
În părul tău,
Să-ți nască sub tâmplă
Gânduri de fugit

Mereu altundeva...

... Am strâns în mine
Atâtea drumuri
Ca să mă simt plop răstignit
Într-o răscruce, unde, când
Și când, rătăcește iubirea...

... În așteptarea ta,
Mi-am așezat casa între
Foșnete de greieri.
Ușa are chip de fată
Amintindu-mi duminica
Uitată în sufletul tău, unde
Îmbobocesc
Păreri de curcubeu...

Sărut

Îmi arde sub tâmplă
Ce nu mi se-ntâmplă.
Orice sărut
Mă-ntoarce în lut
E și alinare
E și-nstrăinare.
Aș putea să-l vând,
Să îl schimb pe un gând...
Dar mai bine nu,
Că-n el se pierdu,
Întorcându-mă-n lut
De-am rămas sărut...

...cu scriitorii prof. dr. Alexandra Titu, Mihai Antonescu, Florentin Popescu, Nicolae Rotaru

Monica Mureșan

MM: Ce gust are viața dv. ? – aveți bucurii, dezamăgiri, regrete? Faceți ce vreți, ce vă place?

AT: Nu putem face totdeauna doar ce vrem, important este să ne respectăm direcția opțiunilor și să facem ce trebuie așa încât să se apropie cât mai mult de ce dorim. Cât despre gustul vieții... e complex, dificil de definit. Încă îmi doresc să continue, ceea ce probabil e relevant.

MA: Viața mea are gusturile pe care eu mai rar, cel mai ades împrejurările, le determină. Atunci când cineva îmi intră cu bocancii în suflet, gustul e unul amar, de tristețe. Stă în puterea mea să-mi spal sufletul cu o tonă de săpun și să-l pun la loc. Altul nu am, deci...

FP: Cine ar fi crezut în decembrie '89 că "uriașul cu picioare de lut" care domina o bună parte din Europa, comunismul, va cădea? Desigur, sistemul politic s-a schimbat, însă cu mentalitățile e mult mai greu, îndeosebi pentru generațiile care s-au născut și au crescut în comunism și care n-au știut ce înseamnă gustul libertății. România era, la orizontul anilor '90, aidoma unui copil care începe să deslușească mișcările și limbajul noii lumi în care intra. Începea să bâjbâie și ...tot bâjbâie de șaisprezece ani încoace. ... Sigur, în noile condiții, pentru unii viața are gustul mizeriei, iar pentru cei mai mulți – gustul amar al pelinului. Și totul pleacă (nu spun o noutate!) de la factorul economic și de la cel politic. Dacă atunci, în '89 și în anii care au urmat am fi avut altfel de conducători decât cei cu care ne-au pricopsit evenimentele, astăzi viața ar fi arătat cu totul altfel, fiindcă România, la acel ceas al istoriei se bucura de o imensă simpatie și credibilitate din partea lumii. Păcat că tot ce a urmat a dus la disiparea ei. Pe tema asta se poate discuta mult și bine, se pot scrie tratate întregi, dar nu se mai poate schimba nimic. Ce gust are viața mea? Greu de spus. Mă include și eu în masa (mare? mică? - cine mai știe!?) a intelectualilor care scriu. Și am și eu condiția lor, deloc roză și aproape lipsită de optimism. Tristețea cea mare este că nu întrevăd curând o ieșire din situația actuală.

NR: Cum am spus în „Amintirile unui terorist” și cum tot... strig, „decembrie” n-am făcut-o noi, ci ni s-a (fost) făcut. Fiind nepregătiți, am luat-o ca pe-o leapșă, defilând cu ea în chip de revoluție cu steag tricolor chiuretat, încrezători (deci creduli, ca și celelalte dați din istorie!) că tot ceea ce dărmăm ca și pe cel pe care-l ucidem (în ziua nașterii Mântuitorului!) vor avea efect benefic, scăpându-ne de frig, frică și foame.

Cacealmaua a fost și e indubitabil!

MM: Cum rezistați în haosul prezentului – vânătoria de dosare, șantaje, sărăcie, lipsuri, mizeria morală, ignorarea valorilor culturale, morale... etc. - combinat cu memoria unui trecut nici el prea fericit?

AT: Am rezistat problemelor puse de dictatură, nu putem decât să rezistăm și celor puse de tranziție, criză și degradingolada și confuzia prezentului! Cred că este foarte important să nu tot căutăm alibiuri pentru eșecuri și neîmpliniri, să ne asumăm că suntem și noi în joc, că suntem și noi responsabili de aspectele vieții noastre și de moștenirea pe care prezentul nostru o lasă viitorului și de modul în care transmitem vinile și eșecurile trecutului spre viitor, - și, desigur, și de responsabilitatea față de moștenirile și realizările noastre pozitive, pe care nu ar trebui să le uităm cu atâta grabă de a ne refugia în sentimentul eșecului colectiv, anesteziant și justificator pentru neîmplinirile noastre.

MA: Rezistăm, altfel ne ia mămica dracului, ca să-l citez pe bătrânul Țuțea. Memoria obosește din lipsă de imaginație și orizont. Haosul este, iar strâmbătatea scalei de valori e o consecință a silei, a neimplicării noastre, rănit-orgolioase. Să nu te plângi de mulțimea rănilor, câtă vreme îți tremură mâna pe sabie.

FP: Din păcate evenimentele din decembrie '89 au scos la suprafață exact ce era mai rău – mizeria, promiscuitatea, indivizii puși pe jecmânirea avuției naționale, înșii fără nici un Dumnezeu, capabili să-și vândă și părinții pentru a se căpătui ei. Fi-rește că toată această drojdie socială a influențat negativ mersul societății. Și-l mai influențează încă, chiar dacă între timp s-a produs o foarte clară polarizare – într-o parte sunt îmbogățiți peste noapte, cei care au acumulat pe toate căile și prin mijloace doar de ei știute, nu tocmai „ortodoxe”, iar în cealaltă – cei mulți, „săraci și cinstiți”, cei care au crezut în noile sloganuri ale partidelor care s-au succedat la putere și care, într-un fel sau altul, au avut abilitatea de a ne „păcăli” și a ne smulge voturile. Cum rezistăm la toate acestea? Cum poate fiecare: unii luptă să supraviețuiască, alții pleacă la cules de căpsuni în Spania, ori aleargă după mici câștiguri și „expediente” care să le aducă ceva bani. Etc. Etc.

NR: ...Tocmai începusem să spun cum e de sumbră realitatea în care supraviețuim. Pletora reșapărilor și învârtirilor care ne conduc, au școala managementului ex-cepțiilor. Când ne săturăm din lipsă de pâine ne îndoapă cu circ, așa încât uităm de tot și de toate. Din cuceritori ai naturii ne reîntoarcem în primitivism. Suntem ajutați s-o facem cu ajutorul puterilor separate, inclusiv și mai ales cu sprijinul puterii a patra: mass-media!

MM: Este vinovat și trebuie iertat poporul român pentru împușcarea cuplului Ceaușescu? – opinia dv.

AT: Nu știu dacă neapărat poporul este vinovat de această execuție. Așa trebuie să ne întrebăm și asupra vinei poporului pentru uciderea lui Antonescu și pentru uciderea lui Maniu, și a tuturor celor morți în închisori și lagăre. Și ce facem atunci cu poporul german, și cu cel rus, și cu cel american în chestiunea indienilor, și așa mai departe. Popoarele pot fi complice, sau doar paralizate de teamă, sau, ca orice

mase, manevrabile, și totuși imprevizibile, figurante în scenariile unor profesioniști ai puterii și ai instrumentării ei, mai mult sau mai puțin abili și inteligenți. Cred că cei cu adevărat vinovați de această crimă, care a dezonorat România, sau măcar a contribuit la negativarea imaginii ei, nu au strălucit de inteligență politică dincolo de faptul deloc surprinzător că sunt cu totul lipsiți de principii morale.

MA: Păi, nu poporul român l-a împușcat pe Ceaușescu. Au făcut-o cei ce aveau interes să le fie lor mai bine. Să cerem iertare? Haida, de! Mai îndată, socoteală, celor câteva mii de Ceaușești care s-au ridicat în șaptesprezece ani, din sângele și mărginirea împușcăților!

FP: În parte, v-am răspuns deja. Nu, nu cred că poate fi culpabilizat întregul popor pentru execuția cuplului dictatorial, de vreme ce faptele s-au derulat în chipul cunoscut. E adevărat, Ceaușeștii erau urâți de un întreg popor, dar nu până a li se dori moartea. Dovada? În 1989, după ce au fost arestați n-am auzit nicăieri, cel puțin în București, dar cred că nici în țară (după câte am putut vedea la televizor) strigându-se „Moarte! Moarte Ceaușeștilor!”. Poporul, omul de rând așadar, cel care a ieșit în stradă, iar ulterior și-a dat seama că sensul Revoluției a fost deturnat în folosul unor „emanați” a dorit să fie înlăturat Ceaușescu și să fie judecat pentru faptele lui, așa cum mai târziu ar fi trebuit să fie judecat Miloșevici (dar n-a mai apucat!) și cum este judecat azi Saddam Husein, la irakieni...

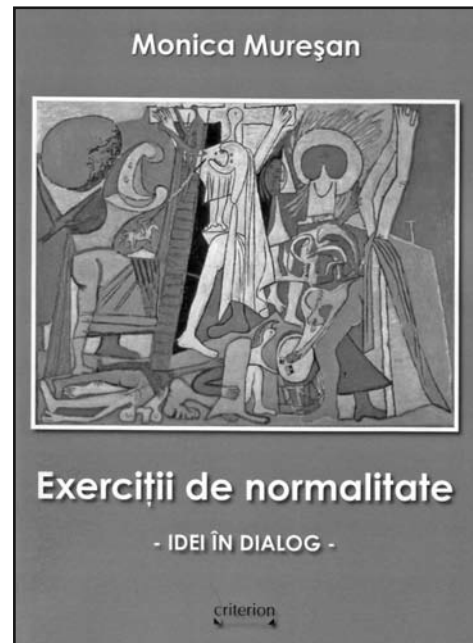
NR: De acord cu vorbele acestea. Cât privește asemenea vinovăție, se pare că avem gena asta a aprinderii, a mâniei, a faptei necugetate. Cineva spunea că ne place să ucidem ca să avem apoi ce jeli, po-meni și de la cine să invocăm iertare.

MA: Am spus-o, NU.

FP: Nu putem evalua lucrurile global, nu gândim cu toții la fel. Cred că o mare parte dintre români l-au iertat pe Ceaușescu și pe consoarta lui, ca să nu mai spun că – datorită degradării ulterioare a nivelului de trai al celor mai mulți dintre noi, a nesiguranței vieții și a multor alte „tare” de după '89 -, probabil că după anul 2000 mulți i-ar fi dorit chiar reabilitarea, dacă nu cumva l-ar fi susținut în campaniile electorale, în eventualitatea că ar fi candidat pentru președinție sau parlament.

NR: Depinde care noi. Pe Ceaușescu l-a pierdut propria credulitate. Noi am fost doar unealta. De multe ori însă nu brațul care lovește este blamabil, ci mintea care pune la cale.

MM: Cine suntem noi, românii? Conform Emil Cioran: „totul este compatibil într-o singură persoană, iar morala nu are nimic de-a face cu „darurile” cu care ești înzestrat, ca arta, etc.” (vezi Sanda Stolojan, „Nori peste balcoane” – Jurnal din exilul parizian, Humanitas, 1996, p. 94); același a exclamat: „Asta-i România! Totul e posibil, nimic nu are consecințe!” (op.cit., p. 20). Conform Constantin Noica: „Aici continuăm să fim alături de istorie și să păstrăm, ca în cazul meu, „zâmbetul gândirii celei mai adânci”, cum spunea Montherlant în timpul Ocupației...” (op.cit., p.195). Conform Mircea Eliade: „... de ce românii n-au putut face cultură în sensul occidental al cuvântului (...) pentru că n-au fost lăsați să le facă. Inva-zille se succedau una după alta... Orașele

au fost neconținut devastate și incendiate până la începutul secolului XIX.” (Mircea Eliade, „Arta de a muri”, Ed. Moldova, Iași 1993, capitolul despre „Destinul culturii românești”, p. 81). Tot Eliade spunea că „singura șansă de a supraviețui este prin cultură”. Puteți completa cu alt citat – eventual din creația proprie.

AT: În primul rând, fiecare zonă geoculturală și fiecare națiune produc o cultură care o exprimă, elaborând o limbă și limbaje paralele – sisteme iconografice, modele de interpretare a realității și coduri, etc., etc. Pe urmă, cultura sa trebuie întâi să îi acopere propriile aspirații, așteptări, interogații. Pentru a produce o cultură pentru alții trebuie ca destinul lor să te intereseze în mod foarte motivant. Când proiectezi și construiești un imperiu, te preocupă major exportul de cultură. Când nu practici expansiunea politică sau economică nu te preocupă limitele de difuzare a propriei culturi, și, când ieși din teritoriul tău, din acasă al tău mizezi pe capacitatea de a asimila limbi și cutume, de a traduce și aduce acasă, după caz, ceea ce ți se pare important, seducător, util. Nu capacitatea de a crea o cultură viabilă și interesantă, chiar strălucitoare, ne lipsește, ci anvergura politicilor culturale, și probabil autoritarismul politic.

MA: Suntem „cum suntem”, dar cine ne cunoaște cu adevărat? Nici chiar noi înșine... Eliade avea dreptate, până la un punct. Unde încapă mult subiectivism, există și multă șansă.

FP: Pot eu contrazice spusele autorilor din care citați? Și, până la urmă, ce rost ar avea s-o fac? Țăstia suntem noi la ora actuală a istoriei și până când Dumnezeu va crea alții mai buni, care să ne înlocuiască, e musai să ne luăm și să ne judecăm așa cum suntem. Când Mircea Eliade spunea că „singura șansă de a supraviețui este prin cultură”, avea dreptate. Eu mi-aș permite să cred și să adaug că marele istoric al religiilor nu se referea numai la cultura reprezentată de ramurile umaniste (literatura, arta), ci și la cultura materială, la etnografie, la folclor, la arhitectura populară etc.

NR: Dacă așa au spus acele minți luminate, mie nu-mi mai rămâne decât să reproduc un vers de ghiers : Noi suntem români! Români și, vorba lui Eminescu, punctum!

Continuare în numărul viitor

Visul președintelui sau Opoziția de catifea

-dramă în curs -

Ioan Viștea

Actele I, II, III

La ridicarea cortinei, partea stângă a scenei e ocupată de fațada unei clădiri cu mai multe nivele. Pe frontispiciul ei se poate citi numele partidului al cărui sediu îl adăpostește clădirea: „ PARTIDUL ANTI-NEVRALGIC TOTALITAR DE UNIUNE RADICALĂ”, modificat apoi conform opțiunilor și intereselor de partid în : „ PARTIDUL ANTI-NEVRALGIC TOTALITAR DE FUZIUNE RAȚIONALĂ”. Schimbarea denotă ocuparea unei poziții centrale a partidului în configurația spectrului politic. Tot atât de central și spre dreapta, decorul sugerează o parte din interiorul clădirii: casa scărilor , holul unui anumit etaj, liftul. Din cauze ce vor rămâne neelucidate până la sfârșitul piesei, președintele titular al partidului este blocat de câteva luni în liftul clădirii. Orice încercare de deblocare eșuează. Are asupra lui servieta cu fondurile bănești ale partidului și platforma ideologică cuprinzând mai multe rețete anti-nevralgice totalitare. În fiecare zi, o secretară postată în fața liftului steno-dactilografiază indicațiile, rapoartele transmise prin ușa liftului și îl hrănește artificial. Tot aici au loc la diverse ore ale zilei întâlnirile cu activul de bază al partidului, cu comitetul director, conferințele de presă. Este o gălăgie de nedescris. Numeroși curieri și emisari parlamentari intră și ies cu mape la subțioară vestind succesele partidului. Ele se materializează într-o curtoazie a partidului de guvernământ față de membrii partidului anti-nevralgic totalitar precum și în perspectiva ocupării unor posturi și funcții guvernamentale de către aceștia. Moderații își freacă palmele de bucurie. Durii rezistă și refuză. Din lift se aud bușituri amenințătoare, strigăte și apeluri la intransigență. Secretara plânge și tremură rezemată de caloriferul holului. Treptat, treptat, atmosfera devine tot mai tensionată. Clausturarea șefului de partid, îngrijorarea acestuia pentru soarta națiunii redusă la un singur metru pătrat, lipsa de coeziune în jurul platformei politice, aduc partidul în pragul unei grave crize. Pe durata mai multor tablouri, moderații strecoară prin fanta liftului hârtii însoțite de

poeme de Victoria Popescu

CUTREMUR

Nu atingeți
Pericol de surpare!
Ating colțurile aerului crăpat de ger.
Piatra zidurilor
Ascunsă în crăpăturile secetei,
Diamant neșlefuit,
Vine din toate părțile spre mine.

Sângera ochii caselor fără acoperiș.

Acesta este peretele meu,
Mult mai jos e ventricolul
Ventilatorului,
Arătătorul, întrerupătorul...

PERSONAJELE	
Un președinte de partid	O televiziune
Alt președinte de partid	A doua televiziune
O secretară	O platformă ideologică
Aceeași secretară	A doua platformă ideologică
Un securist	Un comunicat
Al doilea securist	Al doilea comunicat
Un fripturist	Un om – un vot
Al doilea fripturist	Al doilea om – mai multe voturi
Un tovarăș	Reporteri, ziariști, corespondenți de presă
Al doilea tovarăș	Curieri
Un grup de sprijin	Emisari
Al doilea grup de sprijin	Membri, susținători, simpatizanți, chibiți
O comisie de control muncitoresc	Alte persoane și personaje

somații în vederea demisiei șefului de partid claustrat. Invariabil, acestea sunt returnate în alb împreună cu urlete de protest și dezaprobare neinteligibile, din ce în ce mai gătuite de emoție și mânie. Intransigenții, improvizează pe scări o galerie firavă. Secretara amenință că-și ia câmpii către altă formațiune politică ori către propriul său partid. Cortina cade peste o ploaie de amenințări, pertractări, retractări, epurări etc.

Actul IV

Același decor. Puternic luminate de reflectoare rămân holul, casa scărilor și liftul, de data aceasta gol, cu ușa dată de perete. În mijlocul holului, al doilea președinte al partidului este asediat de o mare mulțime de reporteri, ziariști, corespondenți de presă străini. Peste capetele tuturor o cameră TV filmează. (Cu excepția lor, toate celelalte personaje au apărut pe scenă fie în actele I, II, III, fie au acționat în umbră sau în culise. Pentru economie de personal actoricesc și de mijloace scenice se recomandă ca secretara să joace de pildă și rolurile primului și celui de-al doilea securist, un tovarăș și cel de-al doilea ș.a.m.d.)

În timp ce cortina se ridică, șeful partidului își aranjează cravata, probabil , și își trece mâna prin păr căci nu se vede. E o rumoare continuă susținută de bâzâitul reportofoanelor și camerei TV.

Președintele partidului (gesticulează cu mâinile ridicate, implorând liniște): „ Dați-mi voie! Dați-mi voie, vă rog! Nu! Adică noi n-am fi vrut dar pentru că di-

sensiunile din sânul partidului nostru au ajuns de notorietate publică... Mă rog, aceasta-i situația, n-avem nimic de ascuns . Da sigur!... Până acum două ore eram numai membru în consiliul director. Acum vă vorbesc în calitate de președinte al... da , plin. E un moment greu (arată spre ușa liftului). Președintele a demisionat, a dat bir cu fugiții cu fonduri cu tot. O parte a membrilor partidului nostru au trădat încrederea și idealurile partidului, neânțelegând comandamentele momentului actual, greutățile cu care se confruntă țara și faptul că noi, cine altcineva, trebuie să-i sărim în ajutor. Președintele țării e bun, onest, săritor la nevoie și la bătaie. Ajutat de câțiva dintre consilierii și miniștrii noștri va deveni și mai bun în scurt timp căci diferențele minime de vederi pot ajuta la găsirea liniei de plutire într-un ocean de incertitudini. Am mai spus și repet: nu dorim să destabilizăm actualul echilibru de forțe pentru că nepoții și strănepoții noștri stau cu ochii pe noi gata să ne blesteme dacă n-am fi conștienți, constructivi și patrioți! Ne vom ridica la înălțimea momentului făcând opoziție nu de dragul opoziției ci una constructivă, de catifea, care să netezească asperitățile crizei și tot ce va urma , în liniște, ordine și calm. Legat de procesul de restructurare și reorientare al partidului nostru, trebuie să vă spun că mii și mii de adeziuni sosesc din toată țara pe adresa noastră. Ele sunt o recunoaștere a justeții schimbărilor din interiorul partidului. Numeroase sindicate de profil precum și Farmaciile 134, 96, 101, 209, plus câteva Oficii farmaceutice din țară ne-au cerut să le aprobăm afilierea expresă. Ținând cont

de aceste realități, de momentul istoric actual și de baza de mase de care dispunem, partidul nostru a hotărât să se transforme într-o mișcare de largă cuprindere ce se va numi de azi înainte: „ MIȘCAREA DE ERADICARE A RĂULUI PUBLIC CU EFECT SEDATIV, ANTI- NEVRALGIC, ANTISPASTMIC; ANTI- CONVULSIV, ANTI- HEPATIC ȘI ANTI- HEMOROIDAL TOTALITAR”. (Asistența freamătă exclamativ. Blitzurile fulgeră continuu. Reflectorul își mută fascicolul către stânga pe frontispiciul clădirii și pe firma proaspăt schimbată în vreme ce cortina cade).

„Cântece” de pribegie

Mariana Tămârjean, Roma

Cântul I

O, țara mea, cu bravi străbuni
Din nou cetatea ta e ruptă
Vandalizată de ciocoli
E împărțită, e vândută.
Noi pribegim în lumea largă
Și așteptăm un început
Ne plânge sufletul, o, țară
Șacalii aceștia te-au vândut.

Ce-a mai rămas din tine, țară,
Din toată frumusețea ta
Iubita mea, măcuța mea,
O, domnitori ai țării mele
Sculați ca să vedeți voi
Ce-a mai rămas din viața noastră:
doar umilință și nevoi...

Cântul al II-lea

Departa de țară românii se tem
De ziua de mâine ca d-un blestem
Străinul ne-njură și ne huiduiește
Când îi vine bine, greu ne pedepsește
Azi vorbim în șoaptă, nu știi ce-am greșit
Și de ce cu toții avem de plătit.
Nu există Paște, nu e nici Crăciun,
Nu e sărbătoare la niciun român.
E durere mută și dorul de țară
Este umilință și o grea povară
Doamne ce blestem pe bietul român
Să se căciulească la străin stăpân.

George Mirea... de la Canalul Morții, la „Death Valley”, romanul unui destin

Geo Vasile

Mărturisesc că n-am avut onoarea să-l cunosc, în sporadicele mele colaborări la Radio din anii optzeci, pe George Mirea (născut în 1929 în satul Măgura din județul Constanța), autorul acestor Memorii...”ficționale” (Editura “Conphys”, Râmnicu Vâlcea, 2008). Prefațatorul Ion Soare pare a fi citit toate cărțile maestrului, inclusiv cele de ficțiune, analizându-le cumpănit și mai ales în cunoștință de cauză, recunoscând în autorul lor același “iremediabil tânăr idealist și justițiar, pasibil de subiectivism și patimă, dar întotdeauna de bună-credință”. Frază ce ne-a încurajat să purcedem la lectura masivului op. Prima impresie este cea de derută, apoi lucrurile se leagă într-o sinteză a tuturor speciilor literare și cultural-artistice în care a excelat George Mirea, începând cu reportajul, fișa biobibliografică, cronologia, memorialistica, antologia de citate, și terminând cu diatriba, ficțiunea de tip narativ sau problematizarea de tip eseistic.

George Mirea joacă rolul multiplu de creator-martor-istanță ce își îngăduie să judece, prețuiască, dezavueze colegii de generație, profesorii, colegii, contemporanii în general, majoritatea din breasla literaților și a ziariștilor (presa scrisă și media audio-vizuală). O carte de atitudine, așadar, pe alocuri polemică, a reglărilor de conturi, ai zice, scrisă de un om care nu mai are nimic de pierdut și care se declară incapabil de a urî sau de fi invidios, ba chiar suferind de o boală incurabilă numită iubire de oameni. George Mirea își păstrează intactă firea iscoditoare de jurnalist, simțind imperios nevoia de a se exprima (respira), reușind de cele mai multe ori să-și convingă cititorii că este de partea adevărului chiar și atunci când smulge măștile unor monștri sacri, figuri intangibile tip Nicolae Manolescu, Gabriel Țepelea, Alexandru Paleologu, Traian Bănescu, Ion Iliescu, Emil Constantinescu, Octavian Paler, Al. Piru etc. Cartea funcționează pe trei principii: intermitențele memoriei, intermitențele inimii, intermitențele spiritului.

Ultimul din cei opt copii ai veteranului de război Stan Mirea, erou la Mărășești împrorietărit de rege cu pământ (pe care oricum îl va fi pierdut odată cu cedarea Cadrilaterului), George Mirea este pus în situația de a alege între a se lepăda de tatăl său urgisit și rămânerea în redacția ziarului “Dobrogea nouă”. N-a făcut-o, acceptând “bejenia”. Deposedat de tot și de toate, tânărul Mirea este constrâns să muncească nouă ani (1953-1961) la Canal (“mijloc sigur de exterminare pentru opoziții comunismului”) și la Combinatul de Cement Medgidia. Dorindu-și din toată inima să devină dascăl de Limba Română, dă examen la facultatea de profil din București. Își va lua diploma de licență cu media zece la 36 de ani, fiind repartizat la Radio la Redacția Emisiunilor Culturale Artistice. Va difuza în eter emisiunea “Odă limbii române” vreme de 25 de ani studioul de radio devenind mult visată sa catedră. Invitații săi vor fi practic totuna cu profesorii și scriitorii acelor ani, începând cu academicianul, poetul și eseistul Alexandru Philippide (pe care a reușit să-l scoată din mușenia și izolarea pricinuite de vitregia vremurilor) până la foștii săi profesori Al. Piru, Șerban Cioculescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga etc. Din

lunga listă de colegi, scriitori, profesori sau prieteni, pomeniți sau incluși în instantanee memorabile, scapă neșifonate foarte puține nume, precum Tudor Arghezi, Al. Philippide, I.D. Sârbu, Romul Munteanu, G. Gană, Roxana Sorescu, Paul Bernstein, Tudor Vianu, Marian Popa. Nu sunt cruțați nici măcar unii camarazi de la Radio, tip Eugen Preda sau F. C. Pavlovici (pag. 250-251).

Spirit viu și superinformant, devorator de cărți (de la psalmii lui David la Saramago, de la cronicarii noștri la Blandiana și Marta Petreu) dar și de mass-media, George Mirea știe tot cu nume, cu cifre și date, despre schimbarea la față a României postdecembriste, veștejind tunurile date de guvernanti și/ sau oameni de afaceri prosperi sau controversați, români sau alogeni, despre instaurarea neofanariotismului cu personaje tip Elena Udrea-Cocoș, Ristea Priboi, Taher, O.Tender, Hayssam, Rodica Stănoiu, Gabi Bivolaru, și chiar psihoticul preot asasin Daniel Corgeanu, zis și Rasputin de Tanacu etc. Concepând memorialistica drept o confruntare dură în primul rând cu tine, necruțătoare, o ispășire, o recuperare de sine, o “reconfigurare” de care să nu te rușinezi, autorul nu pregetă să-i impute chiar memorialistului Lucian Blaga lirisul și mai ales “duplicitatea” (“Luntrea lui Caron”). Rezistența prin cultură sau neutralitatea i se par autorului Memoriilor... “ficționale” scuze penibile pentru niște răsfățați ai regimului, ași ai cameleonismului și imposturii, deveniți acum pensionari ai propriei reputații, tip Mircea Dinescu sau Eugen Uricaru.

Scrisul lui George Mirea, sub zodia unui realism rece, lucid, fără a neglija resorturile psihologice, are loc sub dicteul unei sacre revolte, a unei mistuiri launtrice mărturisitoare, greu de ținut în frâu, de unde și ironia amară, incisivă (syllogisme de l’amertume?) sarcasmul și pamfletul, dar care nu izbutesc să eclipseze oarece resentimente sau frustrări personale, o oarecare ostentație de tip enciclopedic, de unde și eclecticismul punerii în pagină, derivate digresive (întâlnite și la case mai mari), oarece patetic românism la Alecu Russo sau Nicolae Bălcescu, truisme sau prețiozități tip confesionez, anulatoare, ființala mea recunoștință, șoc palpitativ, unicatul meu coleg, serviciile urbanității (mai corect ar fi urbanismului, n.n.).

George Mirea își justifică opțiunea de a nu deveni membru al Uniunii Scriitorilor, deși era superîndrituit ca autor a peste zece volume, ce-i drept fără un răsunset special (spicuim: “Junimea - implicații lingvistice”, 1983, monografie; “Vine o zi când...”, 2000, roman; “Perenitatea culturii ... Perenitatea lecturii ... Perenitatea criticii...”, 2002, eseuri; “Clipă, rămâi...”, 2004, critică și eseistică literară) și doctor în Filologie din 1979 (sub auspiciile prof. D. Macrea) prin cunoașterea detaliată a unor oameni de la vârf, scene și episoade tipice pentru un climat toxic, ceea ce îl face să scrie cele mai radicale, caustice pagini care au radiografiat vreodată această instituție: “iunie 2005. Conferința Națională a Scriitorilor. Cea mai jalnică și degradantă adunare/adunătură la care am asistat! (...) o cloacă inexpug-

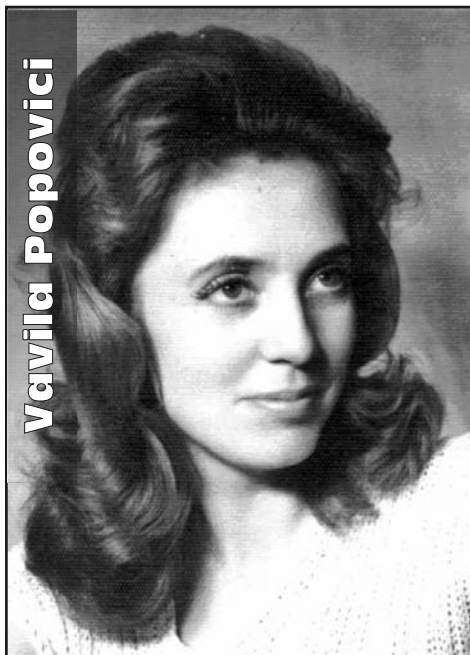
nabilă, oripilantă sub aspect etic”.

O adevărată obsesie vituperantă are George Mirea față de personajul Nicolae Manolescu, căruia i se acordă aproape 10 pagini (114-115, 191-196, 348-350). Este vorba de o veritabilă diatribă, justițiarul probându-și acuzele cu documente de istorie literară, citând copios paragrafe întregi din presa vremii (“Contemporanul”, în special, din anii șaizeci). Iată-l pe George Mirea mânuind necruțătoarea-i spadă: “N. Manolescu - unul dintre cei mai vajnici bolșevizatori ai literaturii române în primul lustru al deceniului șapte al secolului XX (v. Literatura română de azi, de D. Micu și N. Manolescu, Ed. Tineretului, 1965), acum proaspăt autolaureat cu Premiul Anonymus (50 de mii de dolari (...)). Judecându-l, autorul nu uită să o facă în numele aceleiași iubiri de oameni și de Dumnezeu care i-a pecetluit viața, parabola umană și literară.

Spre o mai deplină edificare, mai dăm un citat produs de George Mirea: “Factorul hotărâtor al revoluționării literaturii noastre este Partidul, chiar numai pentru faptul că avangarda marxist-leninistă a clasei noastre muncitoare e arhitectul structural al prefacerii sociale și politice, al unei noi realități, al unui nou tip uman, mult mai evoluat, care pune scriitorilor probleme noi, mult mai complicate (...) Întregul nostru front scriitoricesc a înțeles că literaturii noastre îi revine- așa cum spunea tovarășul Gheorghe Gheorghiu - Dej la Conferința pe țară a scriitorilor, în cuvântarea din 24. I.1962 - misiunea de mare răspundere de a contribui prin toată forța ei de înrăurire la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, la formarea omului nou, a moralei socialiste...”. Incredibil, acest text demn de M. Novicov sau Sorin Toma, este semnat, negru pe alb, de tânărul N. Manolescu, ce se erijează într-un vajnic megafon de comandamente ale PMR și îndrumător întru estetica realismului socialist care au fertilizat produse propagandistice semnate Veronica Porumbacu, Nina Cassian, Victor Tulbure, Emil Galan, Eugen Frunză, Petru Dumitriu (“Drum fără pulbere”, “Pasărea furtunii”), Marin Preda (“Desfășurarea”) etc.

În același spirit pamfletar sunt tratate “memoriile octogenarei Nina Cassian”: “O invităm vară de vară la Neptun (probabil cu o cursă Charter!). O premiem. Îi tipărim cu fonduri de la F.C.R. și mai recent de la I.C.R. Să-l tot fi cântat pe Stalin! (...) Rosinanta octogenară își rețraiește intens nu lirismul ei de trei parale ori de două, ci aventurile ei erotice, antologice, walpurigice, cu și cu și cu...(...) Victime nu erau doar “trăpașii bărboși de la malul mării, ci și tineri imberbi începători în ale poeziei”. Însăși casa de creație de la Pelisor a adăpostit amorurile tinerei nimfomane staliniste cu mai vârstnicii Marin Preda sau...Ion Barbu. De pana pedepsitoare a lui George Mirea are parte până și Elie Wiesel (n.1928), cel din admirabilele sale “Memorii” și care își dă în petic prin tentația de a culpabiliza întregul popor român pentru deportarea evreilor din Transilvania... ocupată de trupele fascistoide ale lui Horty (“senilitate, rea credință, antiromânism, împins până la primitivism agresiv, grotesc?!”). În schimb, în Paul Goma recunoaște “cel mai important și real disident căruia i se refuză și

azi cetățenia și revenirea în țară”. Aceeași boală incurabilă de care suferă, dragostea de oameni, îl face pe George Mirea să scrie despre duplicitatea și metamorfoza lui Octavian Paler, atașat cultural la Roma sub Gheorghiu - Dej, parlamentar sub Ceaușescu, director al ziarului “România liberă”, decorat cu multiple ordine și medalii: “Un scriitor de mari profunzimi și autentic talent. Stăpân pe tainele și frumusețile limbii române, cu nemăsurată putere de muncă. Cum a putut un om cu o inteligență scilipitoare și cu un talent uriaș să joace jocul minciunii și să se lase manipulat?”. Iubitorul de Eminescu (vezi “Eminescu. În durată eternă” (100 de poeme la centenarul trecerii Poetului în eternitate), selecție și studiu introductiv de Geoghe Mirea, Ed. Eminescu, 1989) nu putea să nu denunțe neconținutul cabală antieminesciană, precum și diversiunea numită raportul Tismăneanu de condamnare nu a comuniștilor din rândul cărora au făcut parte chiar inițiatorii și raportorii, ține să nuanțeze autorul, ci a comunismului. Asumarea trecutului înseamnă recunoașterea că nu am fost îngeri (autorul însuși recunoaște că nu a fost un opozant politic, dar nici un “pupincurist” precum răpostaul său coleg Eugen Preda); nimeni nu e de tot neprihănit (Sf. Pavel) ține să amintească autorul, și totodată nu uită să precizeze “că talentul nu garantează și moralitatea”. Alternanța trecut/prezent, timpul pierdut /tipul regăsit într-o sincronie a evenimentelor, așa cum se învălmășesc în memoria afectivă, involuntară, despotică este arta narativă a acestei cărți de introspecție și ecografie a eului profund, a personalității încă nedevolate public. Maestru al stilului incisiv, George Mirea este și un artist al apologiei în sensul benign al speciei retoricii clasice. Remarcăm din cele zece medalioane ale recunoștinței, pe cele dedicate P.S. Gheorghe Gherasim, episcop de Vâlcea (de care autorul este legat aproape ombilical), lui Alexandru Philippide, Ioan Țepelea, Doru Moțoc etc. Extrem de interesante ni se par consemnările de călătorie ale autorului, tot atâtea prilejuri de a-și proiecta meditațiile la nivel cosmic. Moscova, Pekin și Marele Zid Chinezesc (anii șaptezeci) presupunea aproape obligatoriu revelația marilor orașe din estul SUA; tabloul ar fi fost incomplet fără ves-tul Americii cu Marele Canion, cu orașele San Francisco, Las Vegas, Reno, ceea ce îl determină pe scriitor să zboare la 76 de ani peste Atlantic spre a pipăi cu ochii Pacificul și deșertul Nevada. Face o inedită analogie între Cara-su (Valea Neagră), fostă a morții, devenită canalul navigabil Dunăre - Marea Neagră, și Death Valley din Parcul Național South Nevada. Prin aceste Memorii...”ficționale”, George Mirea probează faptul că are conștiința unui luptător, idealul său fiind, înainte de toate, unul de conținut etic și moral. Încheiem aceste rânduri deloc întâmplător printr-un citat din I.D. Sârbu, de o expresivitate unică, și care ar putea fi nu doar moto la această carte, ci și deviza omului și scriitorului George Mirea: “Sunt și rămân ale noastre numai operele și faptele pentru care murim. Numai țara pentru care murim este țara noastră, numai onoarea pentru care murim este onoarea noastră”.

Vavila Popovici

Vavila Popovici, SUA

Cred că fiecare femeie dorește să fie puternică! Dorește să înlăture teama pe care o are poate chiar de la naștere, din copilărie: teama de întuneric, de animale, teama de stafii, de cearta sau bătaia părinților și a educatorilor, teama de examene, teama de hoți, de violatori, mai târziu teama de a nu greși, teama de pedepsele celor care au în mână puterea, teama pentru viața copiilor, teama de boală, de durere, de suferință și în sfârșit, teama de moarte. Fiindcă, orice s-ar spune, temerile femeilor sunt mai multe și mai mari decât cele ale bărbaților! Și dacă reușesc să înlăture pe rând aceste temeri, pe căi oneste, devin puternice, devin libere. Să lupți de fiecare dată să alungi aceste temeri din sufletul tău, să lupți cu ființa ta, cu sinele tău și să reușești! Dar, în zilele noastre, sunt femei care nu numai că doresc să fie libere și puternice dar râvnesc puterea și înțeleg greșit libertatea! Sunt stăpânite de acel orgoliu de a cuceri puterea, luptându-se și folosind orice mijloace pentru a intra în posesia ei, fără a avea credință în Dumnezeu, în lumina dăruită de El minții, sufletului, necesară pentru a putea vedea clar lumea și locul modest pe care-l are fiecare în această lume trecătoare. Da, să înveți să înduri la nevoie, să înveți să duci lupta cuviincios cu cei din jurul tău, să-ți afli locul pe orizontala vieții și să încerci să te înalți, din acel punct pe verticală, folosind mijloace onorabile, nelezând pe alții, acesta ar fi idealul! Sigur că te poți poticni în drum, poți greși uneori, fiindcă tot omul este supus greșelii. În acele momente să-ți faci semnul crucii - semn de evlavie și închinare, să spui o rugăciune... să ceri iertare celui pe care l-ai rănit... Să fii sincer cu tine însuși și cu cel de lângă tine... Numai în acest mod te poți purifica, poți prinde putere, poți deveni mai înțelept și poți adopta în continuare un comportament uman...

Am cunoscut femei în jurul meu, femei cu credință în Dumnezeu, cu dorința de a respecta legile morale ale Domnului, date în scopul armoniei acestui univers, femei care au rezonat la educația primită, căci multe s-au schimbat în viața noastră și se schimbă, societatea evoluează, dar principiile de bază rămân și ne dorim o schimbare în bine și nu în rău. Am admirat întotdeauna femeile puternice, în toate domeniile. Citeam despre ele și eram în admirația lor, femei care prin muncă și dragoste, fie de meserie, fie de țară, fie de un bărbat, au realizat lucruri mărețe. Păstrez amintirea unor vieți exemplare, precum povestea vieții Ecaterinei Teodoroiu care m-a impresionat la vârsta când eram elevă a liceului care-i purta numele, în ora-

șul Tg. Jiu. La școală nu se vorbea despre această eroină, întrucât veniseră vremurile comuniste, când simțul de apărare a patriei nu se mai cultiva. Se vorbește și astăzi prea puțin de Ecaterina Teodoroiu, gorceanca, fiica unor țărani săraci, născută în 1894, cu dragoste de carte, călăuzită de cele mai nobile sentimente față de patrie și care elevă fiind a îmbrăcat întâi costumul de infirmieră pentru răniți, apoi costumul de soldat pentru a apăra cu arma pământul strămoșesc, în anii de început al primului război mondial. Plină de curaj și simț patriotic, a reușit să convingă comandantul că poate lupta alături de ostași. Rănită, înzdrăvenită, a preluat conducerea unui comandament de luptă. În 1917 pe când își îmbrăbăta plutonul cu cuvintele: "Înainte băieți, înainte!", a fost lovită mortal de două gloanțe. A luptat din dragoste pentru pământul țării, din dorința de a-l apăra de dușmanii cotropitori, cu entuziasm tineresc și lumina puternic strălucitoare a sufletului său. Mai târziu, amintindu-se în treacăt, la ora de istorie, despre cea mai importantă figură a Franței din Evul Mediu, Ioana D'Arc, am căutat să mă documentez în amănunțime asupra vieții și faptelor sale, a celei care la vârsta de doar 17 ani, se afla în fruntea armatelor franceze, după ce l-a convins pe regele Carol al VII-lea că aude vocea lui Dumnezeu spunându-i că trebuie să ia înapoi pământurile pierdute în favoarea englezilor. Nu ni se spunea (cum era să ni se spună pe-atunci?) că la vârsta de 13 ani Ioana D'Arc auzea "voci" din cer care o îndemneau să lupte pentru țara sa. Și-a riscat viața, din dragoste de țară; a murit strigând numele lui Iisus, convinsă fiind că și-a îndeplinit misiunea personală cu care venise pe acest pământ.

În facultate, când învățam Tabloul lui Mendeleev, ni s-a spus în treacăt de Marie Curie, când enumeram elementele din tabel și ajungeam la Radiul și Poloniul. Născută în 1867, ea a lucrat cu două minereuri radioactive; dintr-un minereu a extras Radiul care se găsea în amestec cu alte elemente. Astăzi, el este folosit în medicină - radioterapie -, prin introducerea unor ace de rază sau a unor capsule în organele afectate de cancer. Găsind în Biblioteca Universității din Iași cartea despre viața și opera polonezei Marie Skłodowska-Curie, văzându-i chipul care seamăna mai mult cu cel al unei prințese, aflând că a fost prima femeie care a predat la Sorbona, de două ori laureată a premiului Nobel și singura care a primit distincția pentru două domenii diferite (fizică și chimie) și mai aflând că la descoperirea primului său nou element chimic l-a botezat "polonium", desigur că am admirat această femeie puternică. Vizitând apoi Universitatea din Lublin la care a predat un timp, admirația mea s-a amplificat, văzând cum polonezii au știut să-i ridice o statuie în curtea Universității. Și spun puternică, deoarece cunoștea riscul cercetării și a lucrului cu substanțele radioactive și totuși a avut curajul să meargă mai departe, sacrificându-și viața pentru cunoaștere, pentru omenire. Îmi amintesc că era prin anii șaptezeci și ceva, când murise o mătușă a mamei din Polonia și reușisem cu mare greutate să obțin aprobarea pentru a mă duce în orașul Lublin în care de-

cedase. Prietenii ei cei mai buni, o familie de profesori universitari, m-au dus să vizitez mormântul bunicii acoperit cu marmură neagră, în cimitirul din oraș; nu o cunoscusem decât din fotografiile pe care le păstrase mama. Soarele strălucea puternic, marmura reflecta lumina și mi se părea că o văd culcată pe marmura neagră, privindu-mă blând și mulțumitor, măcar pentru drumul pe care-l făcusem pentru a ajunge la mormântul ei și pentru buchetul de flori albe pus pe strălucitoarea piatră. Mai apoi am vizitat câteva laboratoare din cadrul universității în care lucrau acei prieteni. În curtea Universității am văzut statuia Mariei Skłodowska, cu câteva flori la baza soclului, probabil puse de vreun student. Vizitând în continuare orașul, am făcut un popas și am luat prânzul la un restaurant.

Mai târziu am ajuns în fața unei biserici, plină pe vremea aceea de credincioși; ne încapând în biserică, stăteau în genunchi pe caldarâmul din fața bisericii; era seară, liniște și se auzeau glasurile preoților... Am stat mai mult timp, nu-mi venea să mă despart de atmosfera aceea sfântă de care fusesem ruptă... din copilărie. Mi se părea că noaptea venea de departe și mă privea cu nenumărații ei ochi, curioasă... Mă simțeam intrusă într-o lume pe care n-o bănuiam a fi așa cum o găseam, aici, în țara vecină... La noi, în acei ani, majoritatea oamenilor nu se rugau, fugeau de biserică, se închinau în gând, fiind terorizați, amenințați... Poate de aceea... Poate de aceea femeile au dat naștere unor copii lipsiți de credință, de morală, fiindcă idealul lor este acum puterea obținută prin orice mijloace și de cele mai multe ori neonorabile. Mă îngrozesc când văd pe ecranul televizorului, sau citesc în presă interviurile luate, cum femei tinere răspund întrebărilor puse de jurnaliști, cu câtă aroganță, cu totală lipsă de jenă, de bun simț și aceasta din cauza pedestalelor găunoase pe care au urcat, eclipsând femeile harnice, capabile. Și mai dau naștere altor ființe care, probabil, le vor semăna... Este adevărat că de-a lungul istoriei universale au existat femei care au influențat destine, au decis soarta unor țări sau a unor conducători, așa zisele „femei fatale”, dacă ne gândim la ultima femeie „fatală” din țara noastră, analfabetă, orgolioasă, dornică de putere și care a făcut atâta rău țării... Doresc cumva femeile zilelor noastre să ajungă regine precum Împărăteasa Bizanțului Pulcheria sau seducătoarea regină a Egiptului - Cleopatra, victima propriei sete de putere, care a știut să sucească mințile atâtor conducători romani, cu ajutorul căror a reușit să conducă singură Egiptul, încă de când avea doar 18 ani, înlăturând orice rival, dar care s-a sinucis la numai 39 de ani? Au existat, este adevărat, femei care și-au dorit puterea, femei malefice cu înclinație spre incest, corupție, crimă, ca italianca Lucreția Borgia, (sfârșitul secolului 15 și începutul secolului 16, precum Ecaterina cea Mare a Rusiei (secolul 18), sau curtezana Madame de Pompadour (secolul 18) sau spioana Mata Hari (sfârșitul secolului 19). Să se repete istoria? Niciodată acest gen de femei nu au ajuns și nu vor ajunge prin comportamentul lor să fie prețuite, iubite, căci una este

a fi prețuită prin talent, dăruire și muncă, și alta este, a fi...bacantă!

Astăzi, spunea cineva, și bine spunea, lipsa de moralitate afișată deschis este cel mai vizibil semn al dobândirii puterii râvnite. Sunt printre noi femei care merită respectul și admirația, dar sunt și femei lipsite de bun simț, de măsură, care se dedau la orice pentru a câștiga, de exemplu prin mariaj, banii unui bărbat mai în vârstă și avut, pentru care nu are nici un sentiment dar... știind să mimeze, căci așa este făcută femeia, are acest atu față de bărbat, ea poate mima dragostea... iar pentru plăcerea adevărată nu se sfiesc a avea amanți... Nu este condamnat a avea bani și chiar mulți, dar făcuți prin munca ta cinstită, apoi să știi ce să faci cu ei, să ajuți pe aproapele tău, să ai un trai decent, bazat pe muncă, să duci o viață fără excese, fără chefuri interminabile și beții la care se dedau unele cupluri, concedii dese în țări exotice, cumpărări de lămuzie luxoasă și nu una ci mai multe, construcții de vile somptuoase în care locuiesc câte două, până la patru persoane, cu câini de rasă ținuți în frigul din curțile cu garduri înalte pentru a-i feri de hoți, case în care își caută adăpost, noaptea, îngerii căzuți... Suntem poluați, dacă-mi este permisă această expresie, tare poluați, femei și bărbați, în plan fizic și psihic... Și gândurile întunecoase ale unora, acțiunile lor malefice, declanșează în mințile celorlalți stări asemănătoare... „Nu vă strângeți comori pe pământ... ci strângeți-vă comori în cer... pentru că unde va fi comoara voastră, va fi și inima voastră” a spus Iisus. Banii, în general, devin suportul naturii inferioare a omului, cea a instinctelor. Cu ei obținem ușor bunăstarea fizică, confortul material, plăcerea, dar nu devenim mai corecți, mai buni, ci din contra, mai orgolioși, mai pofticioși, mai împinși spre păcat. Banii pot fi prețuiți numai atunci când sunt folosiți pentru viețuirea noastră decentă și pentru a face mult bine celorlalți. Și sunt oameni care fac acest bine, fără a se lăuda, în tăcere, așa cum îi place Domnului, dar aceștia sunt puțini!

Ce plăcut este când stai de vorbă cu o tânără și-i descoperi puritatea în gândire, sentimente, dorințe, în priviri, în cuvinte, în gesturi. Când constăți că toate energiile ei sunt direcționate spre un studiu sau o muncă utilă societății, că ele converg spre lumină - sursă a vieții... În parabola lui Iisus a celor cinci fecioare înțelepte și celor cinci fecioare nechibzuite, numărul cinci este simbolul celor cinci virtuți de seamă: Bunătatea, dreptatea, iubirea, înțelepciunea și adevărul. Alături de fiecare bărbat ar trebui să se afle o femeie care să-l sprijine cu aceste virtuți, pentru a forma un cuplu respectabil. Adevărata putere înseamnă să fii activ, dinamic, curajos, entuziast, corect; înseamnă a pune suflet în ceea ce faci. De la suflet trebuie să pornească totul, numai sufletul ne poate ajuta să dezvoltăm sentimente nobile, care să ne mulțumească și să-i mulțumească și pe cei din jurul nostru. Cu sufletele menținute veșnic tinere și curate, cu înțelepciunea dobândită în timp, vom reuși să devenim puternici, să aducem mult bine acestei lumi, acum în derivă.

Dialog cu Dumnezeu

Dimitrie Grama, Copenhaga

De mult timp așteptam să treacă această noapte, care, fără nici un fel de jenă, a pus stăpânire pe lumea înconjurătoare, gârbovind timpul, făcându-l să geamă în pleoape, în cafelele pe jumătate băute, gârbovit în fumul de țigară. Nu știu de câte ori am adormit și de câte ori m-am trezit, doar să constat că întinericul mă înconjoară, ca o carcasă strânsă pe corp și în același timp infinită. Începusem să-mi fac planuri pentru un viitor în beznă, un viitor comun morților, dar și mie de acum încolo.

Tocmai ațipisem din nou, când niște lovituri puternice în poartă m-au trezit brusc. Am crezut că visez, dar nu, cineva stăruia să bată cu pumnul în poartă! Oare cine putea să fie, cine îndrăzne să se aventure în acest întineric și mai ales cine îndrăzne să-mi conturbe somnul care, bănuiam eu, mă ducea înapoi la lumină? Anevoie mi-am pus halatul și cu pași nesiguri, șovăitori, m-am îndreptat spre poartă, să o deschid.

În poartă erau doi bătrâni necunoscuți mie, unul mai scund și mai rotunjour, celălalt, înalt și uscat. Era noapte adâncă și liniște neliniștită, liniște care te înfiora și te

sperie, liniște care te face să-ți amintești de tot ceea ce ai dorit să uiți și ai vrea să te țină cineva de mână, să te reasigure că totul este bine. Cu acest sentiment tulburător și foarte bine ancorat în toată făptura mea, i-am invitat să intre. Ne-am așezat tăcuți pe divanul din camera de zi, parcă așteptând ceva. Îmi imaginam că acești doi bătrâni, neliniștiți de impertinența acestei nopți interminabile, au plecat de la casa lor, așteptând să se facă ziua împreună cu altcineva, un necunoscut ca mine.

După mai multe clipe de tăcere, clipe care păreau să fie ceasuri, nu m-am mai putut abține și i-am întrebat ce nevoi urgente i-a silit să-mi calce pragul în mijloc de noapte. Uitându-se, parcă puțin nedumerit la mine, bătrânul mai scund și mai rotunjour mi-a răspuns pe un ton foarte normal: „- Sunt Sf. Petre și l-am adus în vizită la tine pe Dumnezeu”.

Am zâmbit, cumva ușurat, gândindu-mă că lumea continua să existe, să fie așa cum o cunoșteam, deoarece acești bătrâni reprezintă desigur o farsă pe care o atribuiam prietenilor mei, care bine-nțeles știau că sunt singur și că mă lupt cu demonii întinericului și cu cei ai luminii. Știau la fel de bine ca și mine, pentru că m-am spovedit lor, le-am împărtășit taine și frământări sufletești. Acum îmi părea rău că am avut încredere în ei, expunându-mă benevol unor situații ridicole.

- Desigur, le-am raspuns ironic. Îmi cer scuze și imi pare rău că nu v-am recunoscut imediat!

- Vă rog să vă simțiți că acasă, le-am

spus și m-am dus să aduc o sticlă de vin din cămară. Când m-am întors, bătrânii nu mai erau acolo și, ca un apucat, i-am căutat prin toata casa. M-am așezat bosumflat pe divan, gândindu-mă că, în timp ce eu eram în cămară, ei au întins-o. Lașii!! Am luat o gură de vin direct din sticlă și nici nu mi-am terminat bine înghițitura, când bătrânii au reapărut pe divan.

- Știu că te îndoiești, fiule, mi-a spus Dumnezeu. Uite, am venit cu buna-vestire, am venit cu un cadou!

Și-a deschis palma în fața ochilor mei și s-a făcut lumina! Camera era acum tot universul și divanul pe care în continuare ședeam, era Pământul, cunoscut mie de la lecțiile de geografie. Halucinez, sunt bolnav, sunt muribund, poate sunt deja mort, mi-am spus, dar nu mi-am trădat, de data aceasta, neliniștea, incertitudinea și foarte calm și plin de siguranță i-am spus lui Dumnezeu că înțeleg perfect de ce a venit. Simțea nevoia, pur și simplu, să vorbească, să mai vadă o făptură normală, neviolată încă de „duhul sfânt”, vândut ca o marfă oarecare în lăcașuri cu nume de împrumut.

Dumnezeu a venit doar să bea cu mine un pahar de vin și să facă lumină. Când lumina s-a răspândit de jur-împrejurul meu, care de fapt era de jur-împrejurul lumii, Dumnezeu s-a ridicat să plece. Abia atunci am observat că eram doar noi doi, singuri. L-am întrebat:

-Unde-i Sf. Petre?

Dumnezeu m-a privit curios și mi-a spus că nu există nici un Sf. Petre, nu exista nici un sfânt, la fel cum nu există

Dimitrie Grama

demoni sau îngeri. Lumea înconjurătoare nu este mai frumoasă sau mai excitantă decât viziunea și înțelegerea fiecărui individ în parte. „Eu, Dumnezeu, schimb locul întinericului, schimb lumina și dau libertate timpului și spațiului. Eu sunt, din păcate sclavul lor.”

Apoi a tăcut și eu am adormit ca și când asta așteptam de la începutul timpului să fac.

Când m-am trezit, eram singur, era încă noapte, dar începea să se lumineze de ziua, undeva în depărtări necunoscute, dar și undeva în adâncurile cugetului și spiritului meu. Și era bine așa, că de mult timp așteptam să treacă această noapte, care, fără nici un fel de jenă, a pus stăpânire pe Dumnezeu.

Nu uita!...

Nu uita!
Noi toți avem o patrie,
Ne-am născut din balta mamă!
Și eu și tu,
Am sopțit cuvintele:
“Mamă și tată”.
Ții minte?
De câte ori ne aminteam de înaintași,
Uimiți ne-am spus:
“Suntem o rudă și o spiță,
Fără a ne cunoaște...
Era să ne ucidem?!...”
Aduți aminte!
Nu noi,
Ci timpul ne-a despărțit, bastardul
Pentru a mulțumi nesăturii.
Jocul cui ați devenit oare?
Mă urești...
Parcă te-am ucis,
Mă privești plin de mânie,
Parcă vrei să te răzbuni.
Lume mizerabilă,
Lume ne bună,

Poezie albaneză din Albania Wilhelme Vranari-Haxhiraj

Cu noi nu s-a supărat oare?!
Nu uita!
Mama...
Nu-i vrea pe copii dezbinați!
De grija inima îi sângerează.
Nu uita
Să-mi ofer un zâmbet
Și întinde-mi mână
Să mergem împreună!

Rădăcinile

Rădăcinile
Aici le-au semănat,
În acest pământ udat cu sânge.
Ramurile
Prin lume s-au răspândit
Ochiul...
A lăcrimat,
Când lumina adevărului el și-a văzut...
Limba mamei dulce a rostit,
Acolo,
Unde rădăcinile au dat piept
Zări înflăcărâte am gustat...
Acolo!
Unde plânge mielul nenăscut
Prin lume au căutat,
Nicăieri nu au văzut,
S-au întors și au găsit
Rădăcinile
Acolo... unde le au lăsat...

Iubirea

Tu...
Ești soarele vieții mele,

Ce zilelor înghețate
Le-ai dat căldura.
Tu...
Ești pace a sufletului rănit
Ce în talaz și furtună
Vieții i-ai dăruit liniștea.
Tu...
Ești visul oricărei ființe
Ce dorește pe veci
A dăruir bogăția.
Tu...
Ești lumina cerurilor
Ce neîncetat luminezi
Noptile singurătății.
Tu...,
Alintată iubire,
Ești subiectul umanității
Ce deschizi calea binelui.

Zac amintirile

Aici s-au născut înaintașii noștri
Au vărsat sudoarea
Și oasele le-au lăsat...
Am venit...am căutat,
Dar ce am găsit
Sub ruine amintiri...
Am săpat...
Am săpat...
Pentru a găsi...
O dată,
Un nume,
Un cuvânt,
Dar timpul a șters,
Trăgându-le
Adânc se aude lăncezeala!
Aici suntem și noi...
De ce ne-ați uitat oare?!

În acest oraș

M-am născut...
În acest oraș maritim
Am oboist așteptând
În inima orașului

Aici melodia trăncănită
Se transformă în cântec și joc
Iar viața valorează
Mai mult decât orice vis fecioresc.

În acest oraș,
Unde marea nu doarme,
Vreau să mă odihnesc,
Dimineața să mă trezesc aici.

Vreau...ca raza de soare
Să mă alintă,
Visul să mă leagane
Și adierea dulce să mă sărută.

În traducerea lui
Baki Ymeri

Document: I. C. Vissarion

Tudor Arghezi

Se împlinesc cincisprezece ani de la moartea scriitorului țăran autentic, I. C. Vissarion, uitat de toată lumea, pentru că n-a fost niciodată nici cap de listă, nici bărbat politic al câte unui partid agreat de protipendadă a cărei stăpânire i s-a părut a fi, pentru țară, o încremenire pe loc. Va veni odată ziua în care se va examina, fără mici și mari monopolști, valoarea cântărită a scriitorilor de circulație, puși la locul cuvenit.

Mă întreba odinioară Octavian Goga, ce părere aş avea despre un prozator, cel mai superlativ elogiat de o critică intimidată. I-am răspuns:

- Cui trebuie să adresez părerea mea, ministrului numit de curând, sau confratelui? - fiecare fiind situat la un diapazon contrariu.

- Mi se pare că n-ai fost niciodată la mine la Ciucea. Din pridvorul conacului mă uit, în fiecare seară, la întoarcerea vacilor de la pășune, fiecare purtătoare de o saca de lichid inexprimabil în literatură. De-a. latul șoselei s-ar fi zis că cireada s-a apucat de scris, cu punctuația necesară, din când în când, a unei plăcinți. Am impresia că citesc proza colegului de literatură. Atâta părere am despre ceea ce voiam să te întreb.

Mai erau de față câțiva de-ai noștri, care s-au umflat de răs. Nu se așteptau ca

poetul să profeseze o părere atât de materialistă despre prozatorul trâmbițat, Goga se oprise definitiv la proza lui Vissarion, a cărui evlavie pentru pământ, viață și om avea și alți prețuitori.

Cum a putut să fie uitat de editori acest adevărat tâlmaci de suferință al plugarului răbdător? Să li-l aducem aminte, măcar cu această vinovată întârziere.

Acasă, pe la Costeștii din Vale, au rămas, după știrea mea, o sumedenie de manuscrise, peste care zace, probabil, rogojina uitării.

Vissarion a scris mult, ca și alți mănștori frumoși ai hârtiei.

Vissarion a trăit între târnacop, lopată și manuscrise, fără veleități, fără ambiții nepotrivite cu condeii, și nu s-a mișcat dintre țărani. O singură dată a cerut și el ceva; o sfoară de țărână pentru experiențele lui tehnice și agricole.

Trebuie adaos că Vissarion era și un inginer înăscut, și un ins de factură universală. El avea în proiectele lui, pierdute pe undeva prin mușegai, zeci de mașini destinate să îndestuleze lumea de la sate.

Am fost prieteni cu Vissarion toți cei din preajma lui Gala Galaction.

Care au fost lecturile lui, nu știu, însă erau variate și fundamentale. El era medicul satelor dimprejur, și în complexitatea personalității lui cunoștea bine chimia și tot ce s-a. gândit până la metempsihoză. Mă surprindea uneori cu mărturisiri ciu-

date, visările din somn traducându-le în lucruri vii și adevărate. Adeseori m-a surprins cu preștiințele lui, trăind în două lumi și două metode, plugar acasă la el, și fantastic în gândirea lui. Mi-a spus de mai multe ori, cu tonul confidenței, că într-altă viață el ar fi fost preot, și era de fapt și în viața trăită la Costești, un preot bun sfătuit, cercetat pentru soluția problemelor complicate.

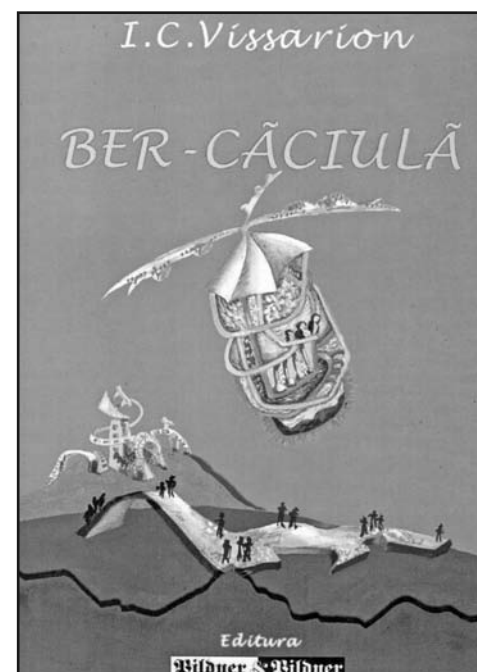
I. C. Vissarion e unul de-ai noștri, un rumân de mare calitate, care trebuie înviat din morți, dimpreună cu caietele lui risipite.

După deces, un deces de toate zilele, de om muncit și neluat în seamă s-a găsit câte un mintos care să insulte și omul și literatura lui.

Am uitat multe lucruri mari. Ne trebuie un curs universitar despre uitarea de multe ori totală de noi înșine. Cât o să mai dureze uitarea de sine? E pata neagră, aruncată uneori și de multe ori peste biata noastră țărișoară și peste tradițiile noastre.

Să ne felicităm că dintre noi, ca să nu zic dintre noi toți s-a ridicat o conducere lapidară de-aci încolo în fruntea poporului nostru de mult așteptată care n-a. uitat, și nu uită, și nu va uita.

Scriitorul I. C. Vissarion n-a avut parte cel puțin de o placă amintitoare tencuită pe casa lui, pentru a fi citită de săteni și de trecătorii prin fața bieteii lui grădini,

unde a visat, a iubit și a cinstit neamul din care face parte. La final să ne mai aducem aminte și de atitudinea de cetățean luminat în timpul duratei boierești.

I. C. Vissarion e un premergător al răscoalelor din 1907.

Apărut în *Gazeta Literară*, an XIII, nr.45 (732) / 10.11.1966
preluat din *Scrieri*, vol. 27, Proze. București, Editura Minerva, 1975. 435-437
(grupajul I.C. Vissarion este realizat de Györfi-Deák György)

Am fost acasă la I.C. Vissarion

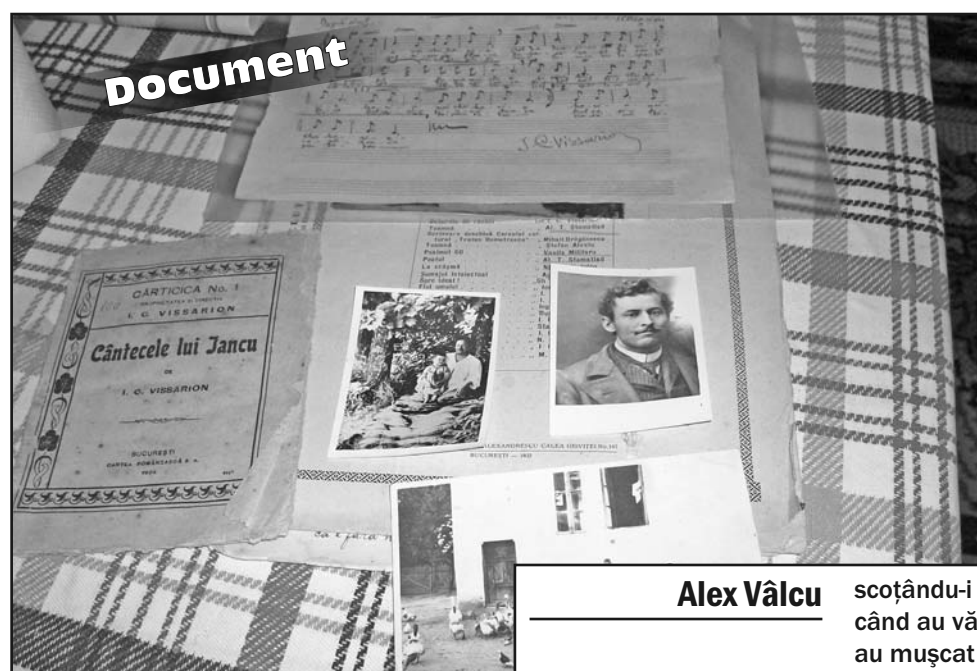

George Ioniță

O casuță modestă aflată în Costeștii din Vale, încărcată de ani și istorie.

M-a întâmpinat fiul său cel mic, Octavian Dumitru, în vîrstă de optzeci de ani. Dintre cei treisprezece copii ai scriitorului, doar trei mai sunt în viață: el, Alexandrina, de 91 de ani și Cornelia Mănuceanu, de 84 de ani, stabilită în Germania.

Am pășit cu emoție pragul acelei case, am atins clanța ușii pe care, cu ani în urmă și scriitorul a pus mîna. M-am așezat la masa unde a scris, i-am privit cărțile din bibliotecă, patul unde s-a odihnit și înfiripat visele.

Am aflat de la domnul Octavian că bunicul său a venit din Grecia, ca mic negustor, cu speranța de a face avere aici, în România. S-a căsătorit cu o romancă și la puțin timp s-a născut viitorul scriitor. La vîrsta de patru ani și-a pierdut mama, iar tatăl său s-a recăsătorit și a mai avut nouă copii.

De ce a ales I.C. Vissarion să-și scrie numele cu doi "s", nu este prea clar, existînd două variante asupra acestui lucru:

prima, susținută de fiul său, care mi-a spus că ducîndu-se în Grecia, scriitorul a vizitat o biserică, tot cu numele Vissarion, scris cu doi "s". Din acel moment și tatăl lui s-a hotărît să-și scrie numele la fel. Cea

de-a doua variantă este că I.C. Vissarion și-a mai adăugat un "s" la numele său, pentru a-l deosebi de cel al fraților săi vitregi. Ambele variante par verosimile.

În scurta mea vizită am mai putut vedea multe manuscrise, fotografii, cărți ale autorului. Despărțirea de acel loc a fost la fel de emoționantă, gazdele mele fiind deosebit de amabile și ospitaliere, deși sosirea mea fusese intempestivă, iar afară era o zi de toamnă rece, cu burniță și un vînt ce batea mai mult prin vîrfurile copacilor, prevestind sosirea primilor fulgi de zăpadă din iarna aceasta, poate ca cea din 5 noiembrie a anului 1951...

Alex Vîlcu

Oameni

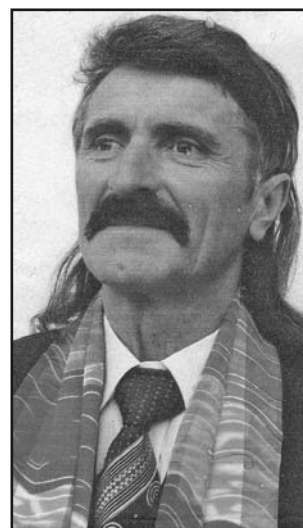
Oameni și oameni
Blonzi, bruneți, șateni
Cu ochii verzi, albaștri,
negri sau căprui.
Scunzi, înalți,
grași, slabi.
Semeni de-ai mei.
Fizic interesanți.

Pe mine mă doare
gîndirea bolnavă
a unora dintre ei.
Oameni cărora
le-am întins o mîna

scoțându-i la lumină,
cînd au văzut soarele,
au mușcat mîna.

Picioare de lut.
Capete pătrate.
Dă, Doamne, o ploaie.
Picioarele să se-nmoaie.
Căpățânile să cadă.
Să se rostogolească la vale.
Prin noroiul șuvoi,
s-ajungă în mare,
fără scăpare.

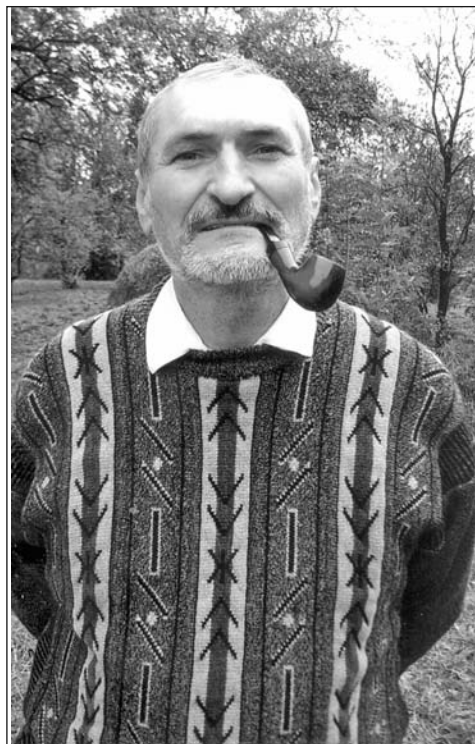
Oameni...ființe supreme.
Zămbitori...răzbunători.
Vieți paralele.

Celor buni, osanale.
Celor răi, numai țărîna
le va închide gura.

Mihai Antonescu – Memoria punctelor cardinale

(Ed. Rora, Târgoviște, 2009)

Lucian Gruia

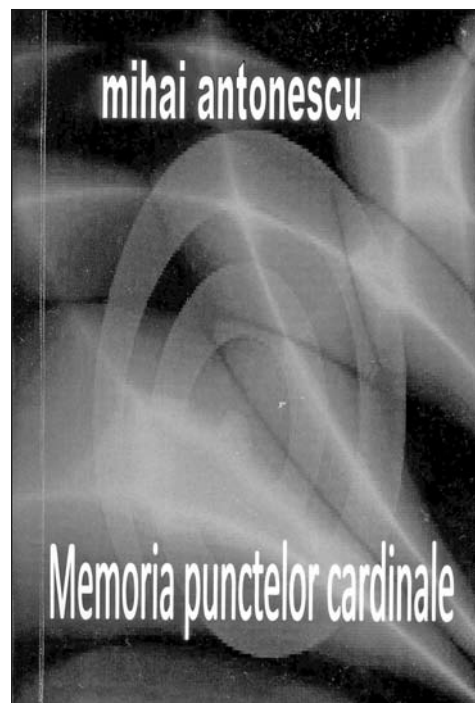
Prozatorul Mihai Antonescu comite un gest de rară noblețe sufletească (poate unic în literatura noastră contemporană încrâncenată), scriind consemnări prietenești, adică un fel de comentarii necritice, despre cărțile confrăților săi, poeți și prozatori. Cu alte cuvinte, el trăiește în stil propriu textele prietenilor literați. Aceste revelații devin, nu de puține ori, adevărate

momente de poezie originală, de mare frumusețe. Să exemplificăm: „De dragul lui, al poetului ce-mi umple golul și înserările lui noiembrie cu versuri, iată, stau în rugăciune și zic: Doamne, ține pământul rotund, caii slobozi în largul câmpiei, și cubarul poeziei întotdeauna fierbinte în sufletul celui ce a scris!” (Ninsorile ce vin – text dedicat poetului Marin Codreanu); „Câtă suferință ghemuită în rotundul unui poem! Câte izbânzi plătite adeseori cu însăși viața celui ce le smulge efemerului, fie și numai întru spargerea clipei de cadranul neîndurător al timpului!” (Poeme de trecere și „de rămânere” –text dedicat poetului Rodian Drăgoi); „Odată m-am întâlnit cu un vișin înflorind în septembrie târziu. Am stat multă vreme privindu-l, întrebându-mă de dragul cui face pomul una ca asta. O zi și o noapte i-am stat martor, temându-mă să nu-și scuture florile în absența mea, iar eu să rămân doar cu tristețea unei iluzii. Și, pe când mă înșființeam de frumusețea lui, s-a apropiat de noi o mireasă. Poate era noapte, iar mireasa coborâse tocmai din pocalul auriu al lunii, anume căutând pe cineva. Atunci am auzit vișinul murmurând cuvinte, iar florile lui, pe când se scuturau, așternând în palmele mele și ale târziului neasemuite poeme despre singurătatea cuiva, nenumit încă.” (Toamna cu vedenii a poetului – text dedicat poetului Florea Huțanu)

Așa cum remarcă scriitorul Florentin

Popescu, în caracterizarea făcută pe postcoperta MEMORIEI PUNCTELOR CARDINALE, deși nu face critică literară, Mihai Antonescu „are intuiții și judecăți remarcabile – toate constituindu-se subtextual, în sincere pledoarii pentru o mai dreaptă cinstire a scrisului literar și a celor ce-l practică, fideli harului și chemării lor.”

Nu voi cita astfel de intuiții în care fantazia se împletește cu esența demersului autorilor în mici bijuterii stilistice, întrucât dacă o fac pentru unii îi nedreptățesc pe ceilalți. Voi consemna însă numele autorilor prezentați de Mihai Antonescu în cartea sa: Marin Codreanu, Rodian Drăgoi, Al. Florin Țene, Viorel Lică, Florian Huțanu, Radu Cange, Ioana Trică, Cezar-Mihail Bucur, Florea Turiac, Gheorghe Dobre, Victor Sterom, Gheorghe Daragiu, Dan Florică, Daniel Vorona, Clara Mărgineanu, Ioan Vintilă-Fintiş, Monica Mureșan, Alexandru Ciocoi, I. Paloda Popescu, Daria Dalin, Lucian Gruia, Dan Dobre, Miron Țic, Virgil Diaconu, Puiu V. Moiceanu, Eugen Dalbaba, Adriana Petri, Baki Ymeri, Victoria Milescu, Ana Zegrean, Alex. Priboieni, Ionuț Țene, Eugen Enea Caraghiaur, Rizah Shekiri, Florin Dochia, Sare Gjergji, Dan Minoiu, Constantin Carbarău, Nichita Stănescu, Monica Patriche, Florea Miu, Florian Copcea, Jeton Kelemendi, Dan Ionescu, Emanoil Toma, Șerban Codrin, Ionel Marin, Ion Maria, George Canache, Gabriel Făurescu, Sali Bashota, Georgeta Groșescu, Nicolae Sinești, Aculin Tănase,

Allora Albulescu, Ion Rusu, Nina Cereanu, Denisa Maria Bălaj, Dan Elias, Grigore Grigore, Alexandru Anca, Ion Dumitru, Marius Stănilă, Brahim Avdyli, Besa Salihu, Mihai Grănescu.

Autorii menționați și cititorii vor găsi prilejuri de bucurie și satisfacție citind MEMORIA PUNCTELOR CARDINALE scrisă de un prozator-poet. Uneori, o caracterizare lirică a cărții unui autor, așa cum o face cu talent Mihai Antonescu, spune mai mult decât o analiză critică aridă și exactă.

„Agamemnon, este un poem dramatic de o certă acuratețe. Calligrafia lui elegantă reînvie în limba română, simbolurile venerabilei istorii”.

GEO DUMITRESCU

„Prin mesajul acestui poem homeric, se amintește mai marilor că sînt obligați la jertfe de mari proporții, atunci cînd interesele poporului impun. Tocmai de aceea, în această lume de refuzuri și resemnări, cînd mai maril își îmbuibă copiii și îi cațără pe trepte pe care nu le merită, «Agamemnon» va mai avea de stat în sertarele autorului Dar sînt convins că atunci cînd va vedea lumina sfîntă a tiparului, «Agamemnon» va fi un poem de succes, pe care tîneretul îl va citi cu interes și aprecieri favorabile, pentru talentul și truda autorului”.

ION ALEX. ANGHELUȘ

„După lectura acestei frumoase reluări a istoriei Atriziilor, m-am convins că St. Aug. Doinaș, a avut foarte mare dreptate, atunci cînd a notat în revista «Familia» că

Agamemnon (1)

Gheorghe Palei scrie «frumos și elegant», deci cam desuet. Dar versul are farmec și forță de sugestie. Acest lucru este întru totul valabil și pentru remarcabila dramă în versuri, prin care Gheorghe Palei mai aduce un omagiu Poetului Orb, care ne-a dăruit atîta lumină”.

EMIL BOTTA

Personajele

în ordinea intrării lor

Agamemnon — basileu care a domnit la Micene și Argos — regele regilor — conducător al oștirilor aheene și comandantul

expediției împotriva Troiei.

Menelau — fratele lui Agamemnon, animator al expediției împotriva Troiei, regele Spartei.

IDOMENEU — nepotul lui Minos și Pasiphaia și fiul lui Deucalion comandantul flotei de nouăzeci de vase cretane.

Atreu — tatăl lui Agamemnon și Menelau.

Ifigenia — fiica lui Agamemnon și a Clitemnestrei.

Nestor — regele Pylosului, comandant supranumit „înțeleptul Nestor”.

CHALCHAS — oracol vestit al elenilor.

Philoctete — regele malienilor din Thesa-

lia. Coman-dant.

ARIS — căpetenie a solilor.

Euripiu — sclav vîrstnic.

Clitemnestra — soția lui Agamemnon, mama Ifigeniei.

Achile — fiul lui Peleu (regele mirmidonilor) și al zeiței Thetis.

Protesylas — rege în Philaca.

Criseysa— fiica marelui preot al lui Apollo.

CASANDRA — fiica lui Priam.

Egist — uzurpator.

CORUL VORBIT al SCLAVELOR ELENE, CORUL VORBIT al CORĂBIERILOR AHEENI, SOLI, SCLAVI, CORĂBIERI, COMAN-DANȚI.

Piesă de teatru,
Autor Gheorghe Palei

Continuare în numărul viitor

Calul, un animal puternic, înțelept și util (6)

Claudiu Duică

APPALOOSA. Rasa Appaloosa este adaptarea americană a unui cal pătat unic, crescut în Statele Unite ale Americii. Calul pătat poate fi văzut zugrăvit în grotle în care omul de Cro-Magnon își ducea viața în urmă cu mai bine de 20.000 de ani. Acești cai au fost cunoscuți sub o mul-

Deși primii appaloosa au fost crescuți de un trib din America de Nord, astăzi se întâlnesc răspândiți în toată lumea, chiar dacă sunt mai numeroși în Statele Unite.

Aspect: Cal solid, cu un spate scurt și puternic. Are pieptul și spatele puțin arcuite și, de asemenea, și copitele sale, ca la toți din rasa sa, sunt puternice. Urechile sunt robuste și sunt marcate cu unele dungii verticale albe sau negre. Are puțin

de ponei Sorraia și caii North African Barb.

În secolele XVII și XVIII s-a depus un efort considerabil pentru crearea unei rase mai mari de cai, această rasă fiind aproape distrusă. Prin încrucișarea selectivă și prin perseverența călugărilor Carthusieni pentru a conserva puritatea rasei Andalusiene. Cele mai bune exemplare își au și astăzi originea în caii călugărilor Carthusieni. Astăzi, Andalusiienii sunt preferații toreadorilor spanioli și proprietarilor de cirezi.

ARDENNES. Rasa Ardennais, cunoscută și sub numele de Ardennes, este originară din regiunea Ardennes, din Franța și Belgia. Se crede că Ardennais este un descendent direct al cailor preistorici ale căror rămășițe au fost găsite în regiunea Solutre. La origine, caii din rasa Ardennais erau de statură mică, având corpul scurt. Acești cai au stat la baza formării cailor de statură mare din Evul Mediu. Caii erau folosiți ca și cai de artilerie în timpul Revoluției Franceze, dar și pentru a căra provizii și hrană în timpul Campaniei lui Napoleon în Rusia, din 1812. Acești cai sunt foarte

vioi, în ciuda staturii lor îndesate, care dă impresia de greutate în mișcare, fiind folosiți pentru munci ușoare. Din păcate, există foarte puține informații despre trecutul acestei rase.

Rasa Ardennais modernă a fost creată în secolul al XIX-lea, prin încrucișarea rasei Arabe cu rasele Percheron, Boulonnais și Thoroughbred. A existat o cerere pentru cai mai mari, grei și puternici, iar din aceste încrucișări au rezultat trei tipuri de Ardennais. Primul dintre ele este și cel mai mic de statură. Cel de-al doilea tip, numit Ardennais de Nord, a rezultat din încrucișarea cu un cal din rasa Belgian Draft, calul rezultat fiind mai mare și mai masiv. Cel din urmă tip este puternicul Auxois, care a fost influențat de către încrucișările cu Percheron și Boulonnais. În prezent, caii din rasa Ardennais sunt folosiți pentru munca grea de tracțiune, dar la fel de bine sunt crescuți și pentru piața cărnii. Rasa Ardennais este construită ca un „tractor” și, datorită climatului în regiunea Ardennes din Franța, cu ierni grele, rasa este extrem de puternică și rezistentă. Ardennais are o reputație foarte bună pentru gentilitatea și docilitatea de care dă dovadă cu oamenii, putând fi ușor de mânuit, chiar și de copii.

titudine de nume diferite și au fost foarte răspândiți în Europa și Asia.

Indienii Nez Perce, care își duceau viața în nord-estul statului Oregon, au creat, în secolul al XVIII-lea, rasa American Appaloosa. Indienii Nez Perce erau pricepuți crescători de cai. Ei au creat această rasă dintr-un șeptel de Spanish, importat de conquistadores, unii dintre acești cai fiind purtători ai genei care creează petele. În timpul ocupării pământurilor triburilor de către trupele americane în 1876, caii au fost decimați, fiind pe punctul de a dispărea. Rasa a fost revitalizată în 1938, atunci când a fost creat Clubul de Cai Appaloosa, în Moscow, Idaho.

Caii din rasa Appaloosa sunt deosebiți datorită petelor, fiind utilizați des la defilări, posedă un bun temperament ceea ce-i face, pe deasupra, să fie și niste animale excelente pentru orice tip de galop.

păr în creștet și pe coamă.

Mărime: De la 1,40 la 1,50 metri

Culoare: De obicei are pete peste un fond maro. Există și diferite de culori de pete: Leopard (păr alb cu pete negre) sau păr negru și pete albe.

Caracteristici: Sunt cai foarte sensibili, foarte ușor de îngrijit, dar și foarte agili, atletici și curajoși. Sunt foarte buni la salturi și au o rezistență notabilă pe distanțe mari.

ANDALUSIAN. Rasa Andalusiana a fost cunoscută timp de mai multe secole sub numele de Spanish Horse. Acest cal provine din vechea Spanie, mai exact din Jerez de la Frontera, Cordoba și Sevilla. Originile exacte ale existenței acestei rase nu au putut fi stabilite, dar se crede că a apărut între 711 î.e.n și 1492 e.n. În acest interval de timp, rasa Andalusian a evoluat prin încrucișarea dintre șeptelul nativ

Cu ocazia Crăciunului și a Anului
Nou urăm colaboratorului și
prietenului nostru, Claudiu Duică,
multă sănătate, putere de muncă
în continuare, lui și celor dragi.

La Mulți Ani!

Climate literare

Adresa redacției principale: Aleea Arcașilor, bl. 36, sc. B, ap. 23, Târgoviște, România
Telefoane:
0722 702 578, 0741 732 122
E-mail: ioniancuvale@yahoo.com

Redactor șef: Grigore Grigore • Redactori șef adjuncți: Gheorghe Palel, Florea Turiac • Redactor principal: Claudiu Duică

Redacții asociate - România: Bacău, Bistrița, Brașov,, Cluj-Napoca, București, Deva, Focșani, Turnu Severin, Hunedoara, Mangalia, Oradea, Ploiești); - alte țări: Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Gibraltar, Italia, Republica Moldova, Serbia, S.U.A., Ucraina.

Sponsor: Claudiu Duică

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Tehnoredactare: **DEVSOFT**

0730 863 602 ■ devsoft.ro@gmail.com • Culegere text: Reta Sofronie • Corectură: Manuela-Elena Dragoș

Revistă editată de Societatea cultural istorică „ARM” Târgoviște ■ ISSN 1843-035X

Martin Cid

„Cele șapte păcate ale lui Eminescu“

Georgiana Stroie

Cum ați intrat în contact cu opera lui Mihai Eminescu?

Am urmat cursurile Facultății de Jurnalism și ale Facultății de Litere de la Universitatea Complutense din Madrid. Am studiat opera lui Eminescu în anii de universitate, în categoria poezilor postromantici. În urmă cu doi ani, am citit operele mai multor scriitori români, printre care și Eminescu. Temele pe care le tratează în nuvele mi se par fascinante.

De ce ați scris o carte despre Eminescu?

Am dedicat doi ani din viața mea pentru studierea vieții și operei lui Mihai Eminescu. Biografia lui mi se pare fascinantă. Am asistat la numeroase conferințe referitoare la traectoria sa ca scriitor, am citit aproape toate cărțile care au fost publicate despre el. Am vrut ca operele lui Eminescu să fie mai cunoscute în Spania și cea mai viabilă cale de a face acest lucru era să îl transform în personajul principal al unui roman. Am ales să scriu o carte despre Eminescu nu numai pentru că este cel mai reprezentativ poet român, ci pentru că este un suflet universal.

Un Eminescu bolnav

Cartea se numește „Eminescu și cele șapte păcate“. De ce ați ales acest titlu?

Titlul este o metaforă, la fel ca întregul conținut al cărții. Romanul oferă cititorilor o explicație paradoxală despre păcat și virtute. Cartea are șapte capitole. Personajul principal, Eminescu, este foarte bolnav și este supus unui tratament cu mercur, într-o clinică din București. Și-a pierdut darul de a vorbi, nu mai poate crea și nici măcar

Un spaniol e fascinat de opera marelui poet român și s-a decis să-l promoveze în lume. Scriitorul spaniol Martin Cid va publica un roman cu Eminescu personaj principal. Cartea va apărea inițial în România, apoi în Spania, Portugalia, Germania și Israel.

nu mai știe cine este. El este ajutat de șase scriitori, care au murit și ale căror fantasme îi apar în vise, pentru a-l ajuta nu numai să își amintească adevărata sa identitate, ci și pentru a atinge perfecțiunea.

Care sunt cei șase scriitori care îl ajută pe Eminescu?

Cei șase scriitori care îl ajută pe Eminescu să înțeleagă mai bine ce înseamnă șase păcate sunt: Miguel Cervantes (invidia), Santa Teresa de Jesus (luxuria), Jose Saramago (vanitatea), Jorge Luis Borges (avaritia), James Joyce (lăcomia) și Valdoz (lenea). Ultimul păcat despre care Mihai Eminescu trebuie să învețe este furia. Cea care îi explică marelui poet ce înseamnă furia este o muză, o zeiță care îi inspiră pe artiști să creeze capodopere capabile să traverseze frontierele timpului. După ce Eminescu este vizitat de cei șase scriitori și de muză, se transformă într-un nou scriitor, perfect, într-un spirit universal. În carte sunt redată cele mai reprezentative poezii ale lui Eminescu, care într-un fel sau altul fac legături cu fiecare dintre scriitorii care îi apar în vise.

Artiștii care ilustrează cartea

Când va ajunge cartea în librării?

Romanul va fi publicat în limbile română, spaniolă, germană, portugheză și ebraică. Din respect pentru Eminescu și pentru țara sa, am fost de acord ca roma-

nul să apară prima dată în librăriile din România și apoi în cele din Spania, Portugalia, Germania și Israel. Ulterior, în funcție de propunerea agentului literar, sunt deschis pentru ca romanul să ajungă în librăriile din alte țări. Cartea va fi publicată la începutul anului viitor. Coperta romanului este creată de cunoscutul pictor român, Romeo Niram. De asemenea, șase artiști plastici români, spanioli, irlandezi și australieni au realizat picturi și fotografii, care ilustrează cartea. A fost o mare surpriză și o onoare pentru mine faptul că șapte artiști plastici s-au implicat în acest proiect. Anul acesta, ei vor expune în țările de origine lucrările inspirate din „Eminescu și cele șapte păcate“.

Care este viziunea dumneavoastră despre cultura română?

Arta și cultura română mi se par deosebit de valoroase. Consider că este o mare pierdere pentru cultura universală faptul că artiștii români, în special cei din perioada interbelică, nu sunt suficient de cunoscuți în lume. În calitatea mea de director al revistei de arte frumoase „Yareah Magazine“ am colaborat cu „Espacio Niram“ din Madrid (trust format din revista și Editura Niram Art și un bar lounge aparținând pictorului român Romeo Niram) în organizarea a numeroase evenimente culturale pentru promovarea în Spania a multor artiști și scriitori români, cum ar fi Constantin Brâncuși, Nicolae Grigorescu, Tristan Tzara, Eugen Ionescu și personalități contemporane. Tot în scopul promovării culturii, am creat două pagini web în

limba română (<http://scriitormartincid.wordpress.com/> și <http://yareahmagazine.wordpress.com/>).

Cărți și premii

Martin Cid s-a născut la 26 iulie 1976, în Oviedo (Spania). A absolvit Facultatea de Litere și Facultatea de Jurnalism, din cadrul Universității Complutense din Madrid. El a publicat cărțile „Ariza“, „Un Siglo de Cenizas“, „Relatos Cortos“, „Mis Cien Escritores Favoritos“, „El Jugador Ante El Espejo“, „La Vieja Sirena“ și „El Misogino. Una novela de «amor»“.

Martin Cid a fost distins cu numeroase premii pentru literatură, printre care Premiul de Narațiuni Scurte din Jerez, Prima Poveste Scurtă Dante Alighieri și întrecerea Literară Cafe Compas. Din anul 2008, este directorul revistei de artă „Yareah Magazine“.

Material propus de
Baki Ymeri

SE RESTABILEȘTE DREPTATEA! A CÂTA OARĂ?

Prof. Mariana Terra

Societatea Internațională "Reînvierea Daciei" și revista "Dacia magazin" se mândresc cu faptul că ideile și dovezile despre vechimea și prioritatea culturii daco-geților în ansamblul concertului mondial cultural - idei ilustrate cu competență în cartea doctorului Napoleon Săvescu, "Noi nu suntem urmașii Romei" - își găsesc confirmarea, o dată în plus, în expoziția deschisă în New York la "Institutul pentru studiul lumii antice" din cadrul Muzeului Universității din Manhattan (15 E 84 St) unde pot fi văzute și admirate exponate uluitoare ce dovedesc, fără niciun dubiu, că CEA MAI VECHE CULTURĂ A LUMII A FOST ÎN SPAȚIUL NOSTRU DE ORIGINE (s.r.)

"THE NEW YORK TIMES", cel mai prestigios ziar din Statele Unite ale Americii, publică, la 1decembrie a.c. - în secțiunea Science - un articol despre această expoziție, articol scris de John Noble Wilford și intitulat "A Lost European Culture, Pulled From Obscurity".

Prezentăm mai jos fragmente traduse în limba română din acest articol.

O CULTURĂ EUROPEANĂ PIERDUTĂ, SCOASĂ DIN OBSCURITATE

Înainte gloria care a fost Grecia și Roma, înainte chiar de primele orașe ale Mesopotamiei sau a templelor de-a lungul Nilului, au trăit în valea de jos a Dunării și la poalele Balcanilor oameni care au fost primii în artă, tehnologie și comerț la mare distanță.

Timp de 1.500 de ani, începând mai devreme de anul 5.000 î. Hr., ei au lucrat pământul și au construit orașe, unele cu 2.000 de locuințe. Ei au fost meșteri pricepuți în arta bronzului, noua tehnologie a aceluși timp. În mormintele lor s-a găsit o varietate impresionantă de ornamente de cap și bijuterii pentru gât și, într-un cimitir, au fost descoperite, ca ansamblu de aur, cele mai vechi ar-

tifacte din întreaga lume.

Uluitoarele desene ale vaselor vorbesc de rafinamentul limbajului vizual al culturii lor... Peste 250 de artefacte muzeale din Bulgaria, Moldova și România sunt expuse pentru prima dată în Statele Unite. Doctorul David W. Anthony, profesor de antropologie la colegiul Hartwick din Oneonta, NY, curatorul expoziției: "Vechia Europă a fost printre cele mai sofisticate și tehnologice avansate locuri din lume" și a dezvoltat "multe dintre semnele politice, tehnologice și ideologice ale civilizației."... La recenzie făcută expoziției, Roger S. Bagnall, director al institutului, a mărturisit că până acum "Foarte mulți arheologi nu au auzit de aceste vechi culturi europene". Admirând ceramicile colorate, Dr. Bagnall, un specialist în arheologia egipteană, a remarcat că, în acel timp, "egiptenii cu siguranță nu făceau vase ca acestea."

Un catalog al expoziției, publicat de Princeton University Press, este primul compendiu de cercetare în engleză despre descoperirile Vechii Europe... Cartea include eseuri ale experților din Marea Britanie, Franța, Germania, Statele Unite și din țările în care a existat acea cultură...

Pe un vast teritoriu care acum aparține Bulgariei și României, oamenii s-au stabilit în sate cu una sau mai multe case adunate înăuntrul gardurilor. Casele, unele cu două etaje, erau încadrate în lemn, cu pereți în tencuială de argilă și podea din pământ întărit...

Câteva orașe ale oamenilor din Cucuteni,... o cultură robustă din nordul vechii Europe, au crescut la mai mult de 800 de acri, ceea ce arheologii consideră un spațiu mai mare decât orice altă așezare umană cunoscută în acel timp. Escavații viitoare au rolul de a descoperi dovezi definitive ale palatelor, templelor sau ale clădirilor civice mari...

Una dintre cele mai cunoscute (figurine) este figura în argilă arsă a unui om care șade, cu umerii aplecați și mâinile la față, ca într-o contemplare. Numit "Gânditorul", această piesă și o figu-

rină feminină au fost găsite într-un cimitir al culturii Hamangia, în România...

Un set de 21 de figurine feminine mici, așezate în cerc, a fost găsit într-un site aparținând perioadei pre-Cucuteni din nord-estul României...

"Gânditorul", de exemplu, ești tu sau eu, arheologii și istoricii confrunțați cu și perplexi de către o cultură "pierdută" din sud-estul Europei, cultură care a avut o viață adevărată înainte ca un singur cuvânt să fi fost scris și o singură roată mișcată..."

N.R. Expoziția este deschisă publicului larg până în 25 aprilie 2010. Pe Internet se pot vedea exponate la site-ul: <http://www.nytimes.com/2009/12/01/science/01arch.html>. Unii dintre cei mai renumiți arheologi ai lumii sunt uluiți și recunosc vechimea și perfecțiunea culturii înflorite pe meleagurile noastre străbune cu mult înaintea cunoscutelor civilizații grecești și romane.

Continuitatea noastră ca popor evoluat încă de la răsăritul civilizației mondiale este dovedită, de asemenea, prin tradițiile populare care s-au păstrat până în vremea noastră.

Discontinuitatea noastră ca popor și ca limbă există numai în mintea acelorora pentru care adevărul și dovezile științifice remarcabile nu înseamnă nimic, fiindcă minciuna și dezinformarea perpetuate de-a lungul anilor sunt aliații lor la care, spre rușinea lor, nu renunță.

Noi avem sacra datorie față de contemporani și față de urmași de a prezenta adevărul, așa cum a fost scos la iveală din ceața trecutului.

Iar expoziția recent deschisă în New York despre cultura vechii Europe, în care aportul românesc este de 80%, ne îndreptățește să spunem lumii, din nou, tare și răspicat: "Noi nu suntem urmașii Romei!"

Material propus de
Dimitrie Grama